



YAŞAR ÜNİVERSİTESİ  
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

**KASKO POLİÇELERİNDEKİ ÖZEL ŞARTLARIN  
KARŞILAŞTIRILMASI ÜZERİNE  
BİR ÇALIŞMA**

TUĞÇE ÇELENK

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. ŞABAN EREN

AKTÜERYA BİLİMLERİ

SUNUM TARİHİ: 23.11.2018

BORNOVA / İZMİR

KASIM 2018

Jüri üyeleri olarak bu tezi okuduğumuzu ve kapsam ve kalite bakımından Yüksek Lisans tezi olarak uygunluğunu onaylıyoruz.

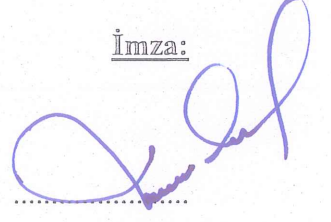
Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. Şaban EREN

Prof. Dr. Mehmet ORMAN

Doç. Dr. Timur KÖSE

İmza:



Prof. Dr. Cüneyt GÜZELİŞ  
Fen Bilimleri Enstitü Müdürü

## ÖZ

### KASKO POLİÇELERİNDEKİ ÖZEL ŞARTLARIN KARŞILAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Çelenk, Tuğçe

Yüksek Lisans Tezi, Aktüerya Bilimleri

Danışman: Prof. Dr. Şaban EREN

Kasım 2018

Sigortacılık sektörü, insanların başlarına gelebilecek riskler ve bu risklerin gerçekleşmesi neticesinde tüm varlıklarını kaybetme korkusu nedeniyle önlem alma isteği sonucunda doğmuştur. Sigorta sektörünün büyüklüğü o ülkenin gelişmişliğinin bir göstergesidir.

Gün geçtikçe motorlu taşıt sayısı artmakta ve bununla birlikte riskler de artmaktadır. Bu durum kasko poliçesinin önemini de arttırmaktadır. Kasko poliçesi sigorta sektörünün en önemli branşlarından birisi olmaya başlamıştır.

Bu çalışmada Türkiye’de kasko poliçesi yapan 30 şirketten poliçeler toplanmış ve bu poliçelerin özel şartları karşılaştırılmış, verilen teminatlar türlerine göre ayrılmış ve analiz edilerek yorumlanmıştır.

**Anahtar sözcükler:** Kasko Sigortası, Özel Şartlar,

## **ABSTRACT**

### **A STUDY ON COMPARISON OF SPECIAL CONDITIONS IN MOTOR INSURANCE POLICIES**

Çelenk, Tuğçe

M.Sc, Actuarial Sciences Graduate Program

Advisor: Prof. Dr. Şaban EREN

November 2018

The insurance sector was born as a result of the desire to take action because of the risks that people may face and the fear of losing all their assets as a result of the realization of these risks. The size of the insurance industry is a sign of the development of that country.

As the days pass, the number of motor vehicles increases and the risks increase accordingly. This situation also increases the importance of the motor insurance policy. Motor insurance is becoming the most important branch of the insurance industry.

In this study, policies from 30 companies engaged in insurance in Turkey were collected and the particular circumstances in these policies were compared and the guarantees given were grouped, analysed and interpreted.

**Keywords:** Motor Insurance, Special Conditions

## TEŞEKKÜR

Bu alıőmanın gerekleőtirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaőan, kendisine ne zaman danıősam kıymetli vaktini ayırıp bana yardımcı olan çok kıymetli hocam Sayın Prof.Dr. Şaban Eren'e teőekkürlerimi sunarım. Yine tezimin baőından sonuna kadar her aşamasında engin bilgi ve deneyimleri ile beni yönlendiren, destekleyen, yüreklendiren ve yardımını esirgemeyen çok kıymetli hocam Sayın Dr.Öğrt.Gör. Kadriye Oya TURHANER'e ve her zaman yanımda olan aileme sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

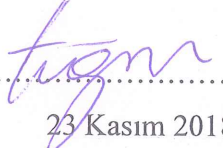


Tuğçe elenk  
İzmir, 2018

## YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “KASKO POLİÇELERİNDEKİ ÖZEL ŞARTLARIN KARŞILAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİRÇALIŞMA” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tuğçe Çelenk

  
.....  
23 Kasım 2018

# İÇİNDEKİLER

|  |      |
|--|------|
| ÖZ .....   | iii  |
| ABSTRACT.....  | iv   |
| TEŞEKKÜR.....  | v    |
| YEMİN METNİ.....                                       | vi   |
| İÇİNDEKİLER .....                                      | vii  |
| ŞEKİLLER LİSTESİ .....                                 | xiii |
| TABLOLAR LİSTESİ.....                                  | xvi  |
| KISALTMALAR .....                                      | xvii |
| GİRİŞ .....  | 1    |
| BİRİNCİ BÖLÜM .....                                    | 3    |
| 1. SİGORTA KAVRAMI VE GENEL SİGORTACILIK ESASLARI..... | 3    |
| 1.1. Sigortanın Tanımı ve Konusu .....                 | 5    |
| 1.2. Sigorta İle İlgili Temel Kavramlar .....          | 6    |
| 1.2.1. Risk (Riziko).....                              | 6    |
| 1.2.2. Sigortacı ( Sigorta Şirketleri) .....           | 7    |
| 1.2.3. Sigortalı ( Sigorta Ettiren).....               | 8    |
| 1.2.4. Lehdar (Menfaattar) .....                       | 8    |
| 1.2.5. Sigorta Sözleşmesi – Poliçe .....               | 8    |
| 1.2.6. Sigorta Ücreti (Prim).....                      | 9    |
| 1.2.7. Sigorta Bedeli.....                             | 9    |
| 1.2.8. Tarife .....                                    | 10   |
| 1.2.9. Sigorta Aracıları .....                         | 10   |
| 1.2.10. Sigorta Eksperleri.....                        | 11   |
| 1.2.11. Aktüerler .....                                | 12   |

|   |    |
|---|----|
| 1.2.12. Reasürans .....   | 12 |
| 1.3. Sigortanın Temel (Genel) İlkeleri (Prensipieri) .....                  | 12 |
| 1.3.1. Riskin (Rizikonun) Varlığı İlkesi.....                               | 12 |
| 1.3.2. Sigorta Ettirilebilir(Sigortalanabilir) Menfaat İlişkisi İlkesi..... | 13 |
| 1.3.3. Azami Hüsünüyet (İyi Niyet) İlkesi.....                              | 13 |
| 1.3.4. Yakın Neden İlkesi.....  | 13 |
| 1.3.5. Sebepsiz Zenginleşme Yasağı (Tazminat) İlkesi .....                  | 14 |
| 1.3.6. Birden Çok Sigorta veya Hasara İştirak (Katılım) İlkesi.....         | 15 |
| 1.3.7. Halefiyet (Hakların Devri-Rücu) ilkesi.....                          | 15 |
| 1.4. Sigortanın Türleri .....   | 16 |
| 1.4.1. Konularına Göre Sigortalar .....                                     | 16 |
| 1.4.2. Yaptırılma Şekillerine Göre Sigortalar .....                         | 17 |
| 1.5. Sigortanın Branşları .....   | 17 |
| 1.6. Sigortanın Hukuksal Sınırları.....                                     | 17 |
| 1.6.1. Sigorta Poliçesinin Genel Şartlarının Ortaya Çıkış Sebepleri.....    | 17 |
| 1.6.2. Özel Şart Kavramı ve Hukuksal Niteliği .....                         | 19 |
| 1.6.3. Sigorta Poliçesinde Genel ve Özel Şart Ayrımı.....                   | 19 |
| İKİNCİ BÖLÜM.....   | 20 |
| 2. KASKO SİGORTASI .....  | 20 |
| 2.1. Kasko Sigortasının Tanımı ve Özellikleri.....                          | 20 |
| 2.1.1. Kasko Sigortasının Çeşitleri.....                                    | 22 |
| 2.2. Kasko Sigortasının Teminatları.....                                    | 22 |
| 2.2.1. Kasko Sigortası Ana Teminatları .....                                | 23 |
| 2.2.2. Kasko Sigortası Ek Sözleşme İle Dahil Edilebilecek Haller .....      | 23 |
| 2.2.3. Kasko Sigortası Teminat Dışında Kalan Haller .....                   | 24 |



|   |    |
|---|----|
| 2.2.4. Kasko Sigortası Genel Şartları .....   | 26 |
| 2.2.5. Kasko Sigortası Özel Şartları .....  | 26 |
| 2.3. Kasko Sigortasının Süresi .....  | 26 |
| 2.4. Kasko Sigortasının Coğrafi Sınırı .....  | 27 |
| 2.5. Kasko Sigortası Sigorta Bedeli .....   | 27 |
| 2.6. Kasko Sigortasında Muafiyet .....  | 28 |
| 2.7. Kasko Sigortası İndirimleri .....  | 28 |
| 2.7.1. Hasarsızlık İndirimi .....   | 28 |
| 2.7.2. Meslek İndirimi .....  | 28 |
| 2.7.3. Muafiyet İndirimi .....  | 29 |
| 2.8. Kasko Sigortasında Hasar ve Tazminat .....   | 29 |
| 2.9. Kasko Sigortasında Koruma Önlemleri ve Kurtarma .....  | 30 |
| 2.10. Kasko Sigortasında Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortacının<br>Yükümlülükleri .....                   | 30 |
| 2.11. Kasko Sigortasında Tazminat Hesaplanması ve Ödenmesi .....  | 32 |
| 2.12. Kasko Sigortasında Hasar ve Tazminatın Sonuçları .....  | 33 |
| 2.13. Kasko Sigortasında Menfaat Sahibinin Değişmesi .....  | 33 |
| ÜÇÜNCÜ BÖLÜM .....  | 1  |
| 3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE HEDEFLERİ, ARAŞTIRMANIN<br>AŞAMALARI VE KISITLARI VE VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ ..... | 1  |
| 3.1. Araştırmanın Amacı ve Hedefleri .....  | 1  |
| 3.2. Araştırmanın Aşamaları ve Kısıtları .....  | 1  |
| 3.3. Verilerin Değerlendirilmesi .....  | 3  |
| 3.3.1. Sayfa Sayısı .....   | 3  |
| 3.3.2. Kullanım Şekli .....   | 3  |
| 3.3.3. Sigara Benzeri Maddeler İle Oluşabilecek Zarar Teminatı .....  | 3  |

|   |    |
|---|----|
| 3.3.4. G.L.K.H.H. ve Terör Teminatı.....  | 4  |
| 3.3.5. Deprem, Toprak Kayması, Dolu, Yıldırım veya Yanardağ Püskürmesi Teminatı ..... | 4  |
| 3.3.6. Kemirgen Teminatı .....  | 4  |
| 3.3.7. Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Teminatı .....                                    | 4  |
| 3.3.8. Sel ve Su Baskını Teminatı .....   | 5  |
| 3.3.9. Çekme Kurtarma Klozu .....   | 5  |
| 3.3.10. Çekme Çekilme Teminatı .....  | 5  |
| 3.3.11. Aracın Emniyet ve Muhafazası Klozu .....                                      | 9  |
| 3.3.12. Oto Kapı Kilit Hizmeti (Çilingir) Teminatı .....                              | 9  |
| 3.3.13. Profesyonel Sürücü Hizmeti Teminatı .....                                     | 10 |
| 3.3.14. Daimi İkametgaha Dönüş/Yolculuğa Devam Seyahati Teminatı .....                | 10 |
| 3.3.15. Yol ve Kaza Durum Bilgisi Teminatı .....                                      | 10 |
| 3.3.16. Bağlantı ve Koordinasyon Hizmeti Teminatı .....                               | 10 |
| 3.3.17. Seyahate Devam Etmek İçin Rent-a-Car Teminatı .....                           | 10 |
| 3.3.18. Konaklama Teminatı .....  | 11 |
| 3.3.19. Yedek Parça Temini ve Ulaştırılması Teminatı .....                            | 12 |
| 3.3.20. Tamir Edilen Aracın Teslim Alınması Teminatı .....                            | 12 |
| 3.3.21. Yakıt Klozu .....   | 12 |
| 3.3.22. LPG'li Araç Teminatı .....  | 15 |
| 3.3.23. Tente Klozu .....   | 15 |
| 3.3.24. Konut ve Oto Adaptasyon Teminatı .....  | 16 |
| 3.3.25. Engelli Araç Klozu .....  | 16 |
| 3.3.26. Araç Anahtarı Klozu .....   | 16 |
| 3.3.27. Kullanım Şekli İstisna Klozu .....  | 20 |
| 3.3.28. İkame Araç Klozu .....  | 21 |

|   |    |
|---|----|
| 3.3.29. Hasar Süresi Teminatı .....                     | 21 |
| 3.3.30. İkame Araç Temin Edilen Süre Teminatı .....     | 22 |
| 3.3.31. Cam Filmi ve Logo Klozu .....                   | 23 |
| 3.3.32. Sunroof ve Cam Tavan Muafiyeti Klozu .....      | 23 |
| 3.3.33. Çocuk Oto Güvenlik Koltuğu Klozu.....           | 23 |
| 3.3.34. Sigortalı Aracın Gemilerle Taşınması Klozu..... | 23 |
| 3.3.35. Kişisel Eşya Klozu .....                        | 23 |
| 3.3.36. Değer Koruma Klozu .....                        | 26 |
| 3.3.37. Rayiç Değer Tespiti Klozu.....                  | 26 |
| 3.3.38. Onarım Yeri Klozu.....                          | 27 |
| 3.3.39. İndirim ve Sürprimler Klozu.....                | 28 |
| 3.3.40. Ferdi Teminatlar Klozu .....                    | 32 |
| 3.3.41. İhtiyari Mali Mesuliyet (IMM) Klozu .....       | 34 |
| 3.3.42. Manevi Tazminat Klozu.....                      | 35 |
| 3.3.43. Gümrük Vergi ve Fon İstisnası Klozu .....       | 35 |
| 3.3.44. Enflasyondan Korunma Klozu.....                 | 35 |
| 3.3.45. Acil Tıbbi Yardım Klozu .....                   | 35 |
| 3.3.46. Diş Check Up Klozu .....                        | 36 |
| 3.3.47. Göz Check Up Klozu .....                        | 36 |
| 3.3.48. Lastik Değişimi Klozu .....                     | 36 |
| 3.3.49. Zırhlı Araç Klozu .....                         | 36 |
| 3.3.50. Kurye Klozu .....                               | 36 |
| 3.3.51. Yazılmayan Riskler Klozu .....                  | 36 |
| SONUÇ .....   | 37 |
| KAYNAKÇA.....   | 41 |



## ŞEKİLLER LİSTESİ

|  |    |
|--|----|
| Şekil 2.1 2014-2018 Yılları Arası Kasko Ve Toplam Prim Üretimleri .....  | 21 |
| Şekil 2.2. 2014-2015 yılları Arasında Kasko Sigortasının Toplam Prim Üretimi İçindeki Payı.....  | 21 |
| Şekil 3.1 Sayfa Sayısı.....  | 3  |
| Şekil 3.2 Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Klozu.....  | 4  |
| Şekil 3.3 Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Klozu İçeren Poliçelerin Detay Oranları .....   | 5  |
| Şekil 3.4 Aracın Devrilmesi, Yan Yatması veya Başka Seviyeye Düşmesi, Vinç İle Kurtarılması Klozu Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Klozu İçeren Poliçelerin Detay Oranları ..... | 6  |
| Şekil 3.5 Aracın Devrilmesi, Yan Yatması veya Başka Seviyeye Düşmesi, Vinç İle Kurtarılması Klozu Teminat Miktarları .....   | 6  |
| Şekil 3.6 Kaza Durumunda Çekme Klozu .....   | 7  |
| Şekil 3.7 Kaza Durumunda Çekme Klozu Teminat Miktarları.....   | 7  |
| Şekil 3.8 Arıza Durumunda Çekme Klozu .....  | 8  |
| Şekil 3.9 Arıza Durumunda Çekme Klozu Teminat Miktarları.....  | 8  |
| Şekil 3.10 Aracın Emniyet ve Muhafazası Klozu.....   | 9  |
| Şekil 3.11 Aracın Emniyet ve Muhafazası Klozu Teminat Miktarları .....   | 9  |
| Şekil 3.12 Seyahate Devam Etmek İçin Rent-a-Car Teminatı Teminat Miktarları ...  | 11 |
| Şekil 3.13 Konaklama Teminatı.....   | 11 |
| Şekil 3.14 Konaklama Teminatı ile Teminat Altına Alınan Konaklama Süreleri .....   | 12 |
| Şekil 3.15 Yakıt Bitmesi Teminatı.....   | 13 |
| Şekil 3.16 Yakıt Bitmesi Teminatı Teminat Miktarları .....   | 13 |
| Şekil 3.17 Yanlış Yakıt Kullanımı Teminatı .....   | 14 |
| Şekil 3.18 Yanlış Yakıt Kullanımı Teminatı Bilgi Veren Poliçelerin Detay Oranları .....  | 14 |

|  |    |
|--|----|
| Şekil 3.19 Yanlış Yakıt Kullanımı Teminatı Teminat Miktarları .....  | 15 |
| Şekil 3.20 Anahtar Kaybolması Teminatı Teminat Miktarları .....  | 17 |
| Şekil 3.21 Anahtarın Araç Üzerinde veya Araç İçinde Bırakılması Nedeni İle Aracın Çalınması Teminatı .....   | 18 |
| Şekil 3.22 Anahtarın Çalınması, Kaybolması Nedeni İle Merkezi Kilit Sisteminin Değiştirilmesi, Anahtar Sisteminin ve İmmobilizer'in Yeniden Kodlanması Teminatı .....                    | 19 |
| Şekil 3.23 Anahtarın Çalınması, Kaybolması Nedeni İle Merkezi Kilit Sisteminin Değiştirilmesi, Anahtar Sisteminin ve İmmobilizer'in Yeniden Kodlanması Teminatı Teminat Miktarları ..... | 19 |
| Şekil 3.24 Kanunen Geçerli Bir Belge Karşılığında Otopark, Servis/Tamirhane, Oto Yıkama vb. Yerlerde Çalınması veya Çalınmaya Teşebbüs Teminatı Detay Oranları .....                     | 20 |
| Şekil 3.25 Kullanım Şekli İstisna Klozu Teminat Veren Poliçelerin Muafiyet Oranları .....  | 21 |
| Şekil 3.26 İkame Araç Hasar Süresi Şartlarının Dağılımı .....  | 22 |
| Şekil 3.27 İkame Araç Temin Edilen Süre Teminatı Temin Sayısı.....   | 22 |
| Şekil 3.28 İkame Araç Temin Edilen Süre Teminatı Araç Temin Süreleri .....   | 23 |
| Şekil 3.29 Kişisel Eşya Klotunda Sigortalının Araç İçinde Bulunması Durumunda Teminat Miktarları .....   | 24 |
| Şekil 3.30 Kapalı ve Kilitli Bagajda ve Kapıların Kilitli, Camların Kapalı Olması Durumunda Torpido Gözünden Çalınan Eşyalar Teminatı .....  | 25 |
| Şekil 3.31 Kapalı ve Kilitli Bagajda ve Kapıların Kilitli, Camların Kapalı Olması Durumunda Torpido Gözünden Çalınan Eşyalar Teminatı Teminat Miktarları.....                            | 25 |
| Şekil 3.32 Araç İçinde Bırakılan Eşyaların Çalınması Teminatı Teminat Miktarları   | 26 |
| Şekil 3.33 Rayiç Değer Tespiti Klozu Rayiç Değerin Belirlenmesi Durumları Dağılımı .....   | 27 |
| Şekil 3.34 Onarım Yeri (Özel Anlaşmalı Servis Dışı) Klozu .....  | 27 |

|   |    |
|---|----|
| Şekil 3.35 Hasarsızlık İndirimi Teminatı .....  | 28 |
| Şekil 3.36 Hasarsızlık İndirimi Klozu İndirim Miktarları .....  | 29 |
| Şekil 3.37 Servis İndirimi Teminatı .....   | 29 |
| Şekil 3.38 Hoşgeldin İndirimi Teminatı İndirim Miktarları .....   | 30 |
| Şekil 3.39 Yenileme İndirimi Teminatı .....   | 30 |
| Şekil 3.40 Meslek İndirimi Teminatı İndirim Miktarları .....  | 31 |
| Şekil 3.41 Sigortalı Kişinin Tedavisi Nedeniyle Aile Üyelerinden Birinin Seyahat ve Konaklaması Teminatı Miktarları ..... | 33 |
| Şekil 3.42 Vefat Eden Lehtarın Nakli .....  | 34 |
| Şekil 3.43 IMM Klozu Teminat Limitleri .....  | 34 |
| Şekil 3.44 Manevi Tazminat Klozu Teminat Miktarları .....   | 35 |
| Şekil 3.45 Yazılmayan Riskler Klozu Teminat Miktarları .....  | 36 |

## TABLÖLAR LİSTESİ

|   |    |
|---|----|
| Tablo 3.1 Ferdi Teminatlar .....                          | 32 |
| Tablo 3.2. İhtiyari Mali Mesuliyet Klozu Miktarları ..... | 34 |





## KISALTMALAR

|       |   |
|-------|---|
| DASK  | Doğal Afet Sigortaları Kurumu                   |
| EPDK  | Enerji Piyasası Denetleme Kurulu                |
| GLKHH | Grev, Lokavt, Kargaşalık ve Halk Hareketleri    |
| IMM   | İhtiyari Mali Mesuliyet                         |
| LPG   | Likit Petrol Gazı                               |
| Md.   | Madde   |
| ÖTV   | Özel Tüketim Vergisi                            |
| TSB   | Türkiye Sigorta Birliği                         |
| TSK   | Türk Silahlı Kuvvetleri                         |
| TSRŞB | Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği |
| TTK   | Türk Ticaret Kanunu                             |
| TÜİK  | Türkiye İstatistik Kurumu                       |
| YTTK  | Yeni Türk Ticaret Kanunu                        |

## GİRİŞ

Kişi ve kurumların yaşamları boyunca oluşabilecek risklerden korunması ve finansal olarak bu risklerin sonuçlarının en az zararla atlatılması için var olan sigorta sektörü dünyada ve ülkemizde hızlıca gelişmektedir.

Sigortacılık sektörü, meydana gelebilecek risklerin zararlarını bölüştürerek sigorta yaptırana koruma altına almakta ve sermaye piyasasına sağladığı uzun vadeli fonlarla ekonomiye katkı sağlamaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin ölçülmesinde sigorta sektörü önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir.

Gelişmekte olan ya da gelişmiş ülkelerde sigorta sektörünün hızla büyümesiyle birlikte firmalar arasındaki rekabetin artması ve pazarın da rekabetçi bir ortamda büyümesi doğaldır. Sigorta şirketleri, bu pastadan mümkün olan en büyük payı alabilmek için müşterilerini memnun etme yarışına girmişlerdir.

Rekabet içinde olan sigorta şirketleri tüketicinin başına gelebilecek zararların bir kısmını ya da hepsini karşılamayı taahhüt etmekte ve tüketicinin zararını en aza indirmeye çalışmaktadır. Bunun yanı sıra tüketicilerin de düşünceleri zamanla değişmekte ve sigorta şirketleri arasında karşılaştırma yaparak kendisi için en uygun ve faydalı olan seçeneği seçmeyi hedeflemektedir.

Özellikle Türkiye’de gün geçtikçe gelişen ekonomi ve teknoloji ile birlikte araç sayısı artmakta ve dolayısıyla sigortalıya ait zararı teminat altına alan kasko poliçesi pazarı ve pazardan pay almak isteyen firmaların sayısı da orantılı olarak artmaktadır. Araç sayısındaki artışla birlikte kaza sayılarında da artış meydana gelmektedir. Kişiler için önemli maddi değerlere sahip otomobiller, sürücülerin dikkatsizliği, kötü niyetli kişilerin hareketleri gibi nedenlerle zarar görebilmekte, çalınabilmekte, hatta kullanılamaz hale gelebilmektedir. Kasko poliçesi bu ve bunun gibi nedenlerden dolayı sigorta ettiren kişiyi güvence altına almaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde sigorta hakkında genel bilgi verilmekte, sigortanın tanımı ve işlevleri, branşları, temel kavramları ve temel ilkeleri üzerinde durulmaktadır.

İkinci bölümünde ise kasko sigorta branşının tanımı, özellikleri ve kapsamı açıklanmıştır. Kasko sigortasının çeşitleri, ek sözleşme ile teminata dahil edilebilecek

haller, uygulanan indirimler, tazminatın hesaplanması ve ödenmesi, hasar ve tazminatın sonuçları konuları irdelenmiştir.

Üçüncü bölümde Türkiye Sigorta Birliğine (TSB) kayıtlı, sektörde faaliyet gösteren 30 sigorta şirketinin yapmış olduğu kasko poliçelerinin toplanması, özel şartlarının listelenmesi ve daha sonra listelenen bu maddelerin tüm poliçelerde kapsam içine alınıp alınmadığı, alındıysa kapsamı değerlendirilerek poliçeler arasında ne gibi farklar olduğu belirlenmiştir ve bulunan sonuçlar grafikler halinde sunulmuştur.

Çalışmanın sonuç bölümünde ise üçüncü bölümde tespit edilen verilerin bilgiye dönüştürülmesi ile ortaya çıkan sonuçlar ele alınmıştır.

Bu tezdeki amacımız sigortacılık sektöründe kasko poliçelerinde yapılan uygulamalar üzerinde farklılıkları karşılaştırarak bir farkındalık yaratmaktır.

## BİRİNCİ BÖLÜM

### 1. SİGORTA KAVRAMI VE GENEL SİGORTACILIK ESASLARI

Dünyada sigortacılık benzeri ilk uygulamaların günümüzden yaklaşık 4000 yıl öncesinde Babilliler tarafından yapıldığı görülmektedir. Babilliler'in "Hammurabi Kanunları", sigortacılıkla ilgili bazı bilgileri içermektedir. Babil'de kervan tüccarlarına borç veren sermayedarlar, kervanların başına gelen olumsuzluklar sonucunda tüccarların borcunu silmiş, buna karşılık borcu tüccardan geri aldıklarında ise riskin karşılığında ana borç üzerinden bir miktar parayı pay olarak almışlardır. Hammurabi kanunlarının en büyük özelliği zarara uğrayan kervanın zararlarının diğer kervanlar arasında paylaşılması öngörmesidir (URL 1).

M.Ö. 600'lü yıllarda Hindularda sigortacılık benzeri antlaşmalar yapılmaktaydı ve bu antlaşmalar sigortacılık hareketlerinin ilk örneklerini oluşturuyorlardı. Belirtilen bu uygulamalar günümüz sigortacılığını yansıtmasa da sigortaya benzer uygulamalar olarak değerlendirilebilir (Altun, 2007; 4)

Denizcilikte ilerleme kaydeden prim esaslı sigorta yüksek faiz nedenleri ile kiliseler tarafından yasaklanmış ve bunun sonucu olarak günümüzde uygulanan sigortaya benzeyen sigorta türleri gelişmiştir. Bilinen ilk poliçe Cenova Ticaret Odası tarafından İtalya'da "Santa Clara" adlı geminin yükünü teminat altına almak amacıyla düzenlenmiştir (Günel, 2017; 7).

Denizcilikle başlayıp gelişen sigortacılık, hayat sigortası fikrinin doğmasına neden olmuştur ve gemi ve yükünün sigortalanabilmesi, kaptan, yolcu ve tayfaların da sigortalanabileceği fikrini getirmişler (URL 1).

17'nci yüzyılın ikinci yarısında sigortacılığın gelişmesiyle ilgili iki önemli olay yaşanmıştır. İlki sigortacılıkta istatistiksel yöntem ve tekniklerin kullanılmaya başlanması ikincisi ise Londra'da meydana gelen yangındır. Bu yangın kara sigortasının doğmasına neden olmuştur.1684 yılında ilk yangın sigorta şirketi olan "Friendly Society" faaliyete geçmiştir (Günel, 2017; 8).

Sigortacılığın gelişmesiyle daha ciddi ve gelişmiş kurumlar ortaya çıkmaktaydı.1688 yılında İngiltere'de Lloyd's un temelleri atılmış ve 1871 yılında İngiltere Parlamentosunun Kanunu ile Birlik haline getirilmiştir (Bölükbaşı, Pamukçu, 2009; 8).

Modern sigortacılığın doğuşuna deniz; kara sigortacılığına yangın; kaza sigortacılığına tren kazaları ile ilişkin bireysel kazalar öncülük ederken, sanayinin gelişmesiyle yaşanan büyük teknik hasarlar mühendislik sigortalarının gelişimine yol açmıştır. 20. yüzyılın başlarında sigorta şirketleri her türlü ihtiyaca karşılık verebilecek şekilde gelişmişler ve etkin olarak hizmet verebilecek düzeye ulaşmışlardır (URL 1).

1850'lerde Avrupa'da faaliyet göstermeye başlayan sigortacılar Osmanlı Devletinde de aynı girişimlerde bulunmuş ve Türkiye'de ilk sigortacılık faaliyetleri 1872 yılında İngiliz sigorta şirketlerinin açtıkları temsilcilikler ile başlamıştır. Daha sonra Fransız, Alman ve İsviçre gibi yabancı ülkelerin Türkiye'deki sigortacılık çalışmaları sonucu olarak sigortacılık genişledi. Bu acentelikler tamamen azınlıklar tarafından yönetiliyor hatta poliçeler İngilizce ve Fransızca düzenleniyordu. O dönemlerde yazılan primler hiçbir tarife veya sisteme bağlı değildi, denetim sistemi henüz oluşturulmamıştı (URL 2).

Osmanlı da sigortacılığın gelişme gösterememesinin nedeni o zamanlar sigortanın haram sayılması ve dini esaslara aykırı olarak düşünülmesidir. Osmanlıda sigortacılığın başlaması Fransız İhtilalinden sonra 3 Kasım 1839'da Tanzimat-ı Hayriye'nin açtığı yenilik hareketlerinden sonra olmuştur. Aynı zamanda sigortacılık ile ilgili kanunlarda bu dönemde gerçekleştirilmiştir (Erederi, 1998: 31).

Ülkemize sigortaya karşı ilgi 1870 yılında İstanbul Beyoğlu'nda çıkan "Büyük Beyoğlu Yangını" olarak bilinen çok sayıda insanın hayatını kaybettiği ve büyük oranda konut ve ticari yapıların kaybedildiği olaydan sonra doğmuştur. Bununla birlikte artan sigorta talebiyle, yabancı şirket sayısı da artış göstermiştir (Sezal, 2017; 52).

Osmanlı da sigortacılık sektörünün hemen hemen tamamı yabancıların elindeydi ve uzun süre sigortacılık sektörünü kendi tekellerinde tutmaya çalışmışlardır. Tümüyle yerli sermaye ve işgücüyle çalışan ilk şirket 1892 yılında Osmanlı Umum Sigorta olarak kuruldu (Bölükbaşı, Pamukçu, 2009; 9).

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte, gelişmeye başlayan ekonomi için sigorta büyük önem taşımıştır. Böylelikle 1925 yılında tamamı Türk sermayeli ilk ulusal şirket olan Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi ve reasürans primlerinin ülke içinde kalmasını sağlamak amacıyla Milli Reasürans T.A.Ş. 26 Şubat 1929'da kurulmuştur. Daha

sonra 1935 yılında Güven Sigorta, 1936 yılında Ankara Sigorta şirketleri kuruldu. 1942 yılında ilk özel sermayeli Türk sigorta şirketi (Doğan Sigorta) kurulmuş ve bu tarihten sonra özel sermayeli şirket sayısı hızla artmıştır (Gülbitti, 2007; 8). Bunları takiben 1944 yılında Halk Sigorta, 1945 yılında Destek Reasürans ve 1947 yılında Genel Sigorta kurulmuş ve bu şirketler sigortacılık alanında öncü şirketler olmuş, bunları daha sonraki yıllarda kurulan büyüklü küçüklü diğer sigorta şirketleri izlemiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Sigorta Denetleme Kurulunun Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri hakkında 2017 yılı raporu verilerine göre Türkiye’de hali hazırda aktif olarak görev yapan 60 sigorta şirketinden 38’i hayat dışı, 4’ü hayat ve 18’i emeklilik şirkettir. Ayrıca 2017 yılında toplam 46,6 milyar TL prim üretimi gerçekleştirilmiştir. 39,7 milyar TL hayat dışı sigorta branşlarında, 6,9 milyar TL ise hayat grubu sigorta dallarında üretilen prim miktarlarıdır. Ülkemizde hayat grubu şirketlerin prim üretim payı %85,3 iken hayat sigorta dışı grubunun payı %14,7’dir. 2017 yılında toplam 32 şirket sigortacılık faaliyetinde bulunmuş ve toplam 5.881.923 adet kasko poliçesi düzenlemiştir (URL 3).

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sigortacılık sektöründe çeşitli birlikler oluşturulmakta ve bu birlikler arasında birçok alanda standartlar meydana gelmektedir.

### **1.1. Sigortanın Tanımı ve Konusu**

İnsanların ve kurumların en büyük endişe ve kaygılarından biri gündelik yaşamlarında başlarına gelebilecek tehlikeler ve bu tehlikelerin gerçekleşmesi neticesinde sahip oldukları her şeyi yitirme korkusudur (Karaman, 2014; 8).

Karşı karşıya kalınan bu tehlikeler kendilerinden kaynaklı olabileceği gibi başkalarının bilerek yaptığı davranışlar ya da doğal afetler olabilir. Bu tehlikelere karşı insanlar kazançlarının bir kısmını biriktirmek gibi çeşitli önlemler alınmış olsa bile bu her zaman yeterli olmayabilir ve çok büyük ekonomik sıkıntılar yaşatacak olaylar meydana gelebilir (Güvel ve Güvel, 2004; 19).

Bu gibi durumlar neticesinde insanlar çoğu zararlarını önlemenin imkansız olduğunu düşünmüşler ve zararlarını en az boyuta indirmek için çareler aramışlar ve böylelikle sigorta doğmuştur (Karaman, 2014; 9).

Sigorta, insanların karşı karşıya kalacakları tehlikeler ve risklerin benzer olması sonucunda bir havuz mantığı (pooling) ile biriken paraların aynı havuzda bulunan insanlar tarafından bölüşülmesi sistemidir (Nomer ve Yunak, 2000; 14).

Sigortanın amacı hasarın önüne geçmek değil, aynı havuzda bulunan insanlar arasında paylaşdırmak ve her biri için daha makul hale getirmektir. Bu yüzden birlikte hareket etmek kişi başına düşen hasar şiddetini azaltmaktadır (Güvel ve Güvel, 2004; 24).

Türk Ticaret Kanunu'nun 1263'üncü maddesine göre ise "Sigorta bir akittir ki, bununla sigortacı bir prim karşılığında diğerk bir kimsenin parayla ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin (rizikonun) meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır" şeklinde tanımlanmıştır (Türk Ticaret Kanunu, 2011).

Sigorta, riskin transfer edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Yani, belli bir bedel karşılığında (prim) ileride karşılaşılabilecek zararların bu iş ile uğraşan kurumlar ile yapılan karşılıklı bir sözleşme olarak tanımlanmıştır (URL 4).

Sigortanın temel işlevlerini; ekonomik işlevler ve güvence ve risk yönetimi işlevleri olarak ele alabiliriz.

Sigorta sektörü ülkenin ekonomik gelişmesine büyük katkılar sağlarken uluslararası ekonomik ilişkileri de geliştirir. Aynı zamanda yeni iş olanakları yaratarak, ticaretin ve sanayinin gelişmesine yardımcı olup istihdama katkıda bulunur ve insanların yeni yatırımlara yönelebilmesi için güvence sağlar. Ayrıca tasarrufu geliştirir.

## **1.2. Sigorta İle İlgili Temel Kavramlar**

Buraya kadar sigorta kavramı temel hatlarıyla tanımlanmış ancak sigorta kavramının daha iyi anlaşılması için içinde barındırdığı temel kavramların da açıklanması gerekmektedir. Bu kavramlar aşağıda açıklanmıştır.

### **1.2.1. Risk (Riziko)**

Sigortacılıkta risk sözcüğü ile 'riziko' aynı anlama gelmektedir. Kökenine bakıldığında; Fransızcadan (risque) risk, İtalyancadan (risico) riziko olarak dilimize geçmiştir. Akademik çalışmalarda sıklıkla 'risk' sözcüğüne yer verilirken, sektörde

'riziko' sözcüğü kullanılmaktadır (Öksüz, 2016; 4).

Risk kavramını pek çok şekilde tanımlayabiliriz. Türk Dil Kurumu (2014) sözlüğünde "zarara uğrama tehlikesi" olarak tanımlanmıştır. Karaman'a (2014, s. 17) göre risk, 'herhangi bir tehditin bir kıymette zarar oluşturma olasılığıdır.'

Sigorta dilimize Latin kökenli İtalyanca "Sigurta" sözcüğünden gelmiştir ve "Güvence" ya da "Tazmin" anlamını taşımaktadır (Karaman, 2014; 9).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde sigorta "Bir şeyin veya bir kimsenin herhangi bir yönden ileride karşılaşılabileceği zararı gidermek için önceden ödenen prim karşılığında bu işle uğraşan kuruluşla yapılan iki taraflı bağlantı sözleşmesi" olarak tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2014).

Sigortacılıkta risk; istenmeyen olayların sonucunda kişinin ya da kuruluşların zarara uğraması durumu olarak tanımlanabilir. Risk hasarın miktarının belirsiz olması durumu olduğundan insanlar uğrayacakları zararları azaltmak için çözümler aramaktadırlar.

Kısacası, sigorta ve riskin tariflerinden anlaşılacağı üzere, hayatımıza giren sigorta teminatlarının çeşitliliği aslında insan yaşantısı boyunca karşılaşılabileceği ölçülebilir risk sayısı kadardır. Bu durumda ortaya çıkabilecek herhangi yeni bir risk yeni bir sigorta teminatı türü doğurabilir.

Risk kavramını spekülütif ve yalın risk olarak iki farklı şekilde ifade edebiliriz.

*Spekülütif Risk:* Kazanma ve kaybetme olasılıklarının beraber bulunduğu riskler spekülütif risk olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, borsada yapılan bir yatırım, yatırımcısına pozitif bir getiri sağlayacağı gibi negatif bir getiride sağlayabilir. Spekülütif riskler sigortacılığın alanına girmez.

*Yalın (Saf) Risk:* Kazancın mümkün olmadığı riskler yalın (saf) risk olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, otomobil sahibi olan bir birey her zaman kaza yapma riskine sahiptir. Kaza meydana gelirse maddi olarak kayıp oluşacak, kaza meydana gelmezse maddi hasar oluşmayacaktır. Fakat herhangi bir kazanç da olmayacaktır. Başlıca saf riskler şunlardır: Kişiye yönelik riskler, mala yönelik riskler ve sorumluluğa yönelik riskler (Anıl, 2008; 5).

### **1.2.2. Sigortacı ( Sigorta Şirketleri)**

Karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı sigortalanmak isteyen kişi veya kuruluşlara belli



prim ödemeleri karşılığında güvence veren kuruluşlardır (Güvel ve Güvel, 2004; 49).

Sigorta şirketleri, sigortalının riskini devralan ve karşılık olarak profesyonel olarak güvence satan ticari şirketlerdir (Karaman, 2014; 61).

### **1.2.3. Sigortalı ( Sigorta Ettiren)**

Sigorta şirketi ile sözleşme yapan ve sözleşmede taraf olan kimse sigortalı/sigorta ettirendir, yani sözleşmenin karşı tarafıdır. Sigortalı/Sigorta ettiren gerçek veya tüzel kişi olabilir ve yasaya göre yurttaşlık hakkını kullanma yetkisine sahip olan herkes sigorta yaptırabilir. Sigorta sözleşmesine taraf ve prim borçlusu olmadan bu sözleşmeden doğan hakları elde eden kişiye sigortalı denir (Karaman, 2014; 61).

Çoğu zaman sigorta ettiren ile sigortalı aynı kişidir. Rizikonun gerçekleşmesi durumunda alınacak tazminat sigorta sözleşmesinde adı yazılı olan kişiye yani sigortalıya ödenecektir (Karaman, 2014; 61).

### **1.2.4. Lehdar (Menfaattar)**

Sigortanın sonuçlarından yani ödenecek tazminattan yararlanacak kişidir. Genellikle sigorta sonuçlarından kimin faydalanacağı hayat sigortalarında önem taşımaktadır (Karaman, 2014; 61).

### **1.2.5. Sigorta Sözleşmesi – Poliçe**

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1401. maddesinde; "Sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir." şeklinde tanımlanmaktadır (URL 5).

Poliçe ise; sigorta sözleşmesinin yazılı hali olan ve sigortacı ve sigortalının hak ve yükümlülüklerini içeren belgedir (Gülbitti, 2007; 14).

Eğer poliçede yapılacak herhangi bir değişiklik olursa, zeyilname ile değişiklikler poliçeye eklenir ve devamı sağlanır. Poliçede yazılı bilgilerin değişmemesi halinde eğer poliçenin süresi uzatılmak istenirse poliçe hazırlamakla aynı anlam taşıyan tecditname ile poliçe yenilenebilir (Gülbitti, 2007; 15).

T.T.K.'nın uyarınca sigorta poliçesinin içeriğinde bulunması gereken bilgiler aşağıda verilmiştir (URL 4);

- a) Sigorta şirketinin ve sigorta ettirenin ve varsa sigortadan faydalanan kişinin adı ve soyadı veya ticaret unvanı ve ikametgâhları,
- b) Sigortanın konusu,
- c) Sigortacının üstüne aldığı risklerle bunların başlayacağı ve son bulacağı an,
- d) Sigorta bedeli,
- e) Primin tutarı ile ödeme zamanı ve yeri,
- f) Sigortacının üstüne aldığı risklerin hakiki mahiyetlerini tamamen tayine yarayacak bütün haller,
- g) Tanzim tarihi.

### **1.2.6. Sigorta Ücreti (Prim)**

Sigorta sözleşmelerinde sigortacının, eğer risk gerçekleşirse sigorta ettirene belirli bir tazminat ödemekle yükümlü olduğu gibi sigorta ettiren de buna karşılık olarak sigortacıya belirli bir ödeme yapmak zorundadır. Bu ödemeye sigorta ücreti (prim) denir (Çakıroğlu, 2007; 10).

TTK. m.1294'ün 2. fıkrasına göre sigorta ücretinin para olarak ödenmesi gerekir.

Prim, sigorta sözleşmelerinin en önemli unsurlarından biridir çünkü sözleşmede belirtilen şartlar sağlansa bile prim ödemesinin gerçekleşmemesi durumunda sigorta sözleşmesi yürürlüğe giremez (URL 6).

Sigorta primleri peşin veya taksitle ödenebilir. Sigorta sözleşmesinin yürürlüğe girmesi için prim ödemesi, eğer, taksitle ödenecekse ilk taksitin ödenmesi ile ya da peşin ödemenin gerçekleşmesi gerekmektedir. Sigorta poliçesinin sorumluluğunun başlama tarihi imzalanan tarih değil ödemenin yapıldığı tarihtir (Güvel ve Güvel, 2004; 63).

Sigorta ettirilmek istenilen konular her zaman aynı riski taşımamaktadır. Böyle durumlarda sigorta şirketinin risk değerlendirme standartlarına göre belirlenen ve sadece ilgili sigortalıyı ilgilendiren ek prime sürprim denir (URL 7).

### **1.2.7. Sigorta Bedeli**

Teminat kapsamındaki bir tehlikenin gerçekleşmesi veya sigortalının üçüncü şahıslara karşı sorumlu duruma düşmesi halinde, sigortacının ödemekle yükümlü olduğu, poliçede belirtilen ve tazminata esas oluşturan azami bedele sigorta bedeli denir (URL 6).

Tazminat ilkesi de, sigorta bedelinin sigorta değerine eşit olması ilkesini

benimsemektedir (Karaman, 2014; 31).

Yukarıda belirtilen eşitliğin bozulduğu durumlarda iki hal ortaya çıkmaktadır. Bunlar:

*Eksik Sigorta:* Sigorta bedelinin sigorta değerinden düşük olması halidir (URL 6).

YTT Kanununun eksik sigorta başlıklı 1462/1'inci maddesine göre sigorta edilmiş menfaat kısmi hasara uğramışsa tazminat sigorta bedelinin sigorta değerine oranına göre ödeme yapılır.

*Aşkın Sigorta:* Sigorta bedelinin sigorta değerinden fazla olması halidir (URL6).

YTT Kanununun aşkın sigorta başlıklı 1463. maddesine göre sigorta bedeli sigortalanan menfaatin değerinin üstünde ise, fazla olan kısım geçersizdir ve iptal edilerek sigortalıya prim iadesi yapılır. Sigorta yaptıranın kötü niyetle yaptığı aşkın sigorta sözleşmeleri geçersiz olup sigortacı durumu öğrendiğinde dönem sonuna kadar prime hak kazanır.

### **1.2.8. Tarife**

Sigortacılıkta primin belirlenmesi, sigortacı ve sigortalının inisiyatifine göre değildir ve belirli esaslar vardır. Bu esaslara 'tarife' adı verilir. Tarife genel olarak sektörün zarar görmesinin ve haksız rekabetin olmasının önüne geçmektedir (Gülbitti, 2007; 15).

1990 yılı Mayıs ayından itibaren ülkemizde, deprem ve trafik sigortaları hariç serbest tarife sistemine geçilmiştir ve her şirket kendi fiyatını kendisi belirlemektedir (Acınan, 2005; 22).

### **1.2.9. Sigorta Aracıları**

Sigorta şirketleri, sigortalı sayısını yani prim tutarlarını arttırmak ve bu doğrultuda pazarlama yapmak amacı ile sigorta aracılarında yararlanırlar.

- ***Acente***

Acente, Türk Ticaret Kanununda; "Ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına

yapmayı meslek edinen kimseye acente denir.” şeklinde tanımlanmıştır (URL 8).

Sigorta acenteliği yapmak isteyenlerin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğince tutulan Levhaya yazılı olması gerekir (URL 9).

Acenteler şirketlere müşteri sağlarlar, şirket adına poliçeler düzenlerler, alıcı ve satıcıyı bir araya getirirler (Karaman, 2014; 59).

- **Broker**

Broker, 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 2nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, “ Sigorta veya reasürans sözleşmesi yaptırmak isteyenleri temsil ederek, bu sözleşmelerin yaptırılacağı şirketlerin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak ve teminat almak isteyen kişilerin hak ve menfaatlerini gözeterek sözleşmelerin akdinden önceki hazırlık çalışmalarını yürütmeyi ve gerektiğinde sözleşmelerin uygulanmasında veya tazminatın tahsilinde yardımcı olmayı meslek edinen kişi” olarak açıklanmıştır (URL 10).

Sigorta Brokerleri; sigorta şirketleri ile sigorta yaptırmak isteyenleri tarafsız bir şekilde bir araya getiren gerçek veya tüzel kişilerken, reasürans brokerleri ise; sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri arasında sigorta brokerlerinin yaptıkları işleri yapan gerçek veya tüzel kişilerdir (Güvel ve Güvel, 2004; 174).

Brokerler sigorta yaptıranın temsilcisi olarak görev yaparlar yani sigortalıya profesyonel danışmanlık hizmeti verirler.

#### **1.2.10. Sigorta Eksperleri**

Sigortalanan tehlikenin gerçekleşmesi sonucu oluşan zarar ve hasarların incelenmesi ve tespit edilmesi konusunda sigorta şirketlerine belirli bir komisyon karşılığında aracılık eden tarafsız ve bağımsız uzman kişilerdir (Güvel ve Güvel, 2004; 177).

Sigorta eksperliği yapmak isteyen kişilerin; müsteşarlıktan sigorta eksperlik ruhsatı alması ve levhaya yazılı olması gerekir (URL 9).

Sigortacı, üstleneceği rizikonun değerlendirmesini risk eksperlerinin görüşünü alarak kabul ya da reddeder. Eğer riziko gerçekleşmiş ise rizikonun gerçekleşmesinin öncesi ve sonrası için değer belirlemekle görevlendirilen ve olay yerine gönderilen kişiler hasar eksperleridir ve eksperin yaptığı bu işleme “ekspertiz” adı verilirken sigorta eksperlerinin hazırladığı rapora ise “ekspertiz raporu” denir (Güvel ve Güvel, 2004; 178).

### **1.2.11. Aktüerler**

İstatistik, finansman, yatırım, matematik konularında çeşitli istatistiksel ve olasılık teorilerini uygulayarak sigorta rizikolarını ve primlerini, kar payları ile yatırım getirilerini tespit eden ve sigortacılık yasal düzenlemeleri ile rizikoların etkilerini tahmin ederek finansal zararların azaltılmasında ve her türlü tarife, tablo ve teknik esasların hazırlanmasında görev alan müsteşarlık nezdinde aktüerler için tutulan sicile kayıtlı kişilerdir (URL 11).

Sigorta ve reasürans şirketleri, yeterli sayıda aktüerle çalışmak zorundadırlar (URL 9).

### **1.2.12. Reasürans**

Fransızca kökenli Reasürans daha önceden sigorta edilmiş rizikoların hepsinin ya da bir kısmının tekrar sigorta edilmesidir (Karaman, 2014; 188).

Sigorta şirketleri, teminat olarak verdikleri rizikolarda büyük hasarların aynı anda gerçekleşme ihtimallerine karşı, verdikleri teminat miktarını ödemekte zorlanmamak için reasürans yaptırır. Yani reasürans sigorta şirketlerine mali yönden mümkün olmayan riskleri sigortalayabilmek imkanı verir (URL 12).

Devir işlemini yapan sigorta şirketine sedan, yeniden sigorta eden şirkete de reasürör denir (Güvel ve Güvel, 2004; 161).

## **1.3. Sigortanın Temel (Genel) İlkeleri (Prensipleri)**

Sigortacılık sektöründe, sigortanın tarafları arasında karşılıklı hak ve yükümlülükler içeren hukuki bir ilişki mevcuttur. Bu bağlamda, tarafların sorumluluklarını belirleyen bazı ilkeler belirlenmiştir. Bunlar; riskin (rizikonun) varlığı ilkesi, sigorta ettirilebilir (sigortalananabilir) menfaat ilişkisi ilkesi, azami hüsnüniyet (iyi niyet) ilkesi, yakın neden ilkesi, sebepsiz zenginleşme yasağı (tazminat) ilkesi ve birden çok sigorta ve hasara iştirak (katılım) ilkesi'dir.

### **1.3.1. Riskin (Rizikonun) Varlığı İlkesi**

Sigortacılığın temel ve en önemli kavramlarından olan risk; gerçekleşme durumu kesin olmayan ya da gerçekleşecekse bile ne zaman gerçekleşeceği belirli olmayan sigortanın tarafları olan sigortacı ve sigortalının isteği dışında oluşabilecek durum olarak tanımlanabilir.

Eğer risk yukarıdaki tanımda bulunan özellikleri taşıyor ise sigortalananabilmektedir.

Sigorta sözleşmesinin oluşması riskin varlığına bağlıdır (Karaman, 2014; 24).

### **1.3.2. Sigorta Ettirilebilir(Sigortalanabilir) Menfaat İlişkisi İlkesi**

Sigorta ettirilebilir (sigortalanabilir) menfaat ilkesi Gülbitti'ye göre "sigorta yaptırabilmenin yasal hakkını ifade etmektedir (Gülbitti, 2007, s.17).

Sigorta menfaati, bir kimse ile bir şey arasında bulunan ekonomik ilişkiyi tanımlamak için kullanılır. Eğer bir kişi sigorta yaptırmak istiyor ise o konuda menfaati yani çıkarı olmak zorundadır ve sigortalanan şey ile sigorta yaptıran kişi arasında ahlaka aykırı olmayan, para ile ölçülebilen bir ilişki olmalıdır (Karaman, 2014; 22).

Sigortalı düzenlenen poliçesi ve ödemiş olduğu primler olsa bile eğer oluşan hasardan dolayı finansal bir zarara uğramamış ise sigortacı tarafından tazminat ödemesi gerçekleştirilmez.

### **1.3.3. Azami Hüsünüyet (İyi Niyet) İlkesi**

Sigorta sözleşmesi tarafların birbirlerine karşı iyi niyetli olmaları ve güven vermeleri üzerine kuruludur. Çünkü sigortacı, üstleneceği veya reddedeceği riski sigortalının beyanına göre belirler (Gülbitti, 2007; 18).

Azami iyi niyet ilkesi uygulamada daha çok sigortalıyı ilgilendiren bir ilke gibi gözükse de tek taraflı kabul edilen bir unsur değildir. Yani sigorta ettiren sözleşmenin yapılması esnasında talep edilmese bile bildiği her şeyi açık ve net biçimde sigortacıya bildirmekle yükümlü olduğu gibi sigortacının azami iyi niyeti de poliçeyi bu ilke çerçevesinde hazırlamak ve sigortalıyı mağdur etmeden tazminatı kısa sürede ödemektir (URL 13).

Azami iyi niyet ilkesinin bir sonucu olarak rizikonun gerçekleşmesi sonucunda zararın azaltılması ve hasarın tespitinin kolaylaştırılması durumunda sigortalıdan sanki sigortalı değilmiş gibi davranması yani nasıl olsa sigorta şirketi tazminat ödemesi yapacak diyerek ihmalkar davranmayıp zararı önleyici her türlü tedbiri alması beklenmektedir (URL 4).

### **1.3.4. Yakın Neden İlkesi**

Yakın neden ilkesine göre sigortalı hangi risklere karşı prim ödemesi yaptıysa hasarın gerçekleşmesi durumunda da ancak teminat altına alınan rizikolar için tazminat ödemesi talebinde bulunabilir (Gülbitti, 2007; 18).

Yani yakın neden ile oluşan hasar arasında doğrudan ilişki olmalıdır bu ilişki zaman bakımından değil etki bakımından yakın olmayı ifade etmektedir.

Oluşan hasarın tek bir tane nedeni olabileceği gibi birden fazla nedeni de olabilir. Birden fazla nedenden dolayı oluşan hasar incelenirken hasarın sebebinin bir önceki olayın sonucu olup olmadığına bakılır. Risklerin bazılarının teminat dahilinde bazılarının ise teminat kapsamı dışında olması durumunda yakın nedenin tespitinde zorluklar yaşanabilir (Karaman, 2014; 45).

Öksüz'ün vermiş olduğu örnekte (2016, s.13) kuvvetli yağış sonucunda oluşan sel neticesinde biriken su apartmanın arka duvarının yıkılmasına, duvarın yıkılırken de elektrik tellerine vermiş olduğu zarar sonucunda kısa devre oluşmasına ve 3 katlı apartmanın en üst katında yangın başlamasına sebebiyet vermiştir. İtfaiyenin müdahalesi sonucu az zararla yangın söndürülmüş fakat itfaiyenin sığıdığı su evin neredeyse tüm eşyalarına zarar vermiştir. Evin 3.katta olması ve yangın sonucu hasarlar oluşsa bile, bu hasarlar zincirinin yakın sebebi hasarın başladığı sel ve su baskınıdır. Eğer poliçede sel ve su baskını teminatı varsa hasar ödenecektir. Ancak ev 3.katta olduğu için sel ve su baskınına maruz kalma riskini düşünmeyen ev sahibi poliçe ile bu riski güvence altına almadığı için yakın sebep prensibi nedeniyle hasar ret olacaktır.

### **1.3.5. Sebepsiz Zenginleşme Yasağı (Tazminat) İlkesi**

Sigortacı, hasarın gerçekleşmesi durumunda eksperler tarafından hesaplanan hasarın miktarı poliçedeki tazminat tutarını geçmemek koşuluyla sigortalıya ödediği primler neticesinde tazminat ödemekle yükümlüdür (Öksüz, 2016; 19).

Tazminat ilkesine göre ödenen tazminat sonucunda sigortalı bir önceki durumundan ne daha iyi ne de daha kötü olmamalıdır. Yani tazminat ilkesi, sigortalının hasar nedeni ile kar sağlanmasını önler (Karaman, 2014; 31).

Hayat ve ferdi kaza poliçeleri tazminat sigortaları olmadığı için bu poliçelerde tazminat ilkesi işlememektedir (Acınan, 2005; 25).

Sigorta şirketleri tazminat ödemesini nakit ödeme, tamir ettirme ve yerine koyma gibi farklı biçimlerde yapabilir (Nomer ve Yunak, 2000; 72).

Tazminat ödenmesi için gerekli koşullar;

- a) Meydana gelen hasar ile risk arasında yakın neden ilkesi gereğince doğrudan

bir sebep sonuç ilişkisi olmalıdır,

- b) Sigortalı hasarın oluşmasına bilerek ve isteyerek sebebiyet vermemelidir,
- c) Hasarın gerçekleşmemesi için sigortalı gerekli tedbir ve önlemleri almalıdır.

### **1.3.6. Birden Çok Sigorta veya Hasara İştirak (Katılım) İlkesi**

Hasara katılım ilkesi, sigortalanacak bir menfaatin birden fazla sigortacıya aynı anda aynı risklere karşı aynı süre için aynı sigortalı tarafından aynı veya farklı tarihlerde sigorta ettirilmesidir (Karaman, 2014; 40).

Bu durum neticesinde, oluşan hasarın tazminat tutarını ilgili sigortacılar aralarında bölüşerek öderler ve sigortalının haksız kazanç ve kar elde etmesinin önüne geçilmiş, birden çok sigortacıdan tazminat alması engellenmiş dolayısıyla tazminat ilkesinin de zarar görmesi önlenmiş olur (Alma, 2015; 23).

Hasara katılım ilkesinde genel kural, sigortalı hasar sonucunda kendisine ödenecek tazminat bedelini sigortacıların herhangi birinden talep eder ve sigortacı sigortalıya ödemeyi yapar daha sonra ödemeyi yapan sigortacı diğer sigortacılara hasara katılım oranları doğrultusunda rücu ilkesini uygular (URL 4).

### **1.3.7. Halefiyet (Hakların Devri-Rücu) ilkesi**

Halefiyet ilkesine göre, rücu sigortalıların hasarlarına karşılık sigorta şirketlerinin kendilerine hasar ödemesi yapmasından sonra sigorta şirketinin ödediği tazminat tutarı kadar hukuken sigortalının yerine geçmesi ve hasarın oluşmasına neden olan üçüncü kişiden hak talep etmesi durumudur (Karaman, 2014; 38).

Halefiyet, YTTK'nin 1472. Maddesinin 1-2. fıkrasında

- “Sigortacı, sigorta tazminatını ödediğinde, hukuken sigortalının yerine geçer. Sigortalının, gerçekleşen zarardan dolayı sorumlulara karşı dava hakkı varsa bu hak, tazmin ettiği bedel kadar, sigortacıya intikal eder.
- Sorumlulara karşı bir dava ya da takip başlatılmışsa, sigortacı, mahkemenin veya diğer tarafın onayı gerekmeksizin, halefiyet kuralı uyarınca, sigortalısına yaptığı ödemeyi ispat ederek, dava veya takibi kaldığı yerden devam ettirebilir.
- Sigortalı, birinci fıkraya göre sigortacıya geçen haklarını ihlal edici şekilde davranırsa, sigortacıya karşı sorumlu olur. Sigortacı zararı kısmen tazmin etmişse, sigortalı kalan kısımdan dolayı sorumlulara karşı sahip olduğu hakkını korur.”



şeklinde tanımlanmıştır.

Halefiyet ilkesinin temel amacı, haksız kazancı engellemektir. Bu ilke sayesinde zarar gören yani sigortalı hem sigortacısından hem de zarara sebep olan üçüncü kişiden tazminat alamayacaktır (URL 14).

Halefiyet ilkesi sadece tazminat sigortaları için uygulanabilirken hayat ve ferdi kaza sigortalarında uygulanmaz (Acıman, 2005; 29).

#### **1.4. Sigortanın Türleri**

Türkiye’ de uygulanan sigorta türleri konularına ve yaptırılma şekillerine göre iki başlık altında incelenebilir.

##### **1.4.1. Konularına Göre Sigortalar**

Sigorta ile güvence altına alınan değiştiğinde, sigortanın içeriğinin de değişmesi de doğaldır. Sigortanın konusu içeriği etkilediğinden, her durumda aynı şartlar içeren poliçe üzerinden prim yaratılmasının engellenmesi için sigorta şirketleri sigorta konusunu üç farklı başlıkta ele almaktadır.

- ***Mal Sigortaları***

Mal sigortaları maddi özellik taşıyan ve para ile ölçülebilen değerler üzerindeki menfaatlere yönelik riskleri kapsar. Örneğin; yangın sigortası, nakliyat, kaza, mühendislik ve hırsızlık sigortaları (URL 15).

- ***Sorumluluk Sigortaları***

İnsanların bazı ihmal ve dikkatsizlikleri neticesinde oluşan hasarlar bir başkasının zarar görmesine, bu hasarı oluşturan kişinin de sorumluluk altında kalmasına neden olmaktadır. İnsanlar kimi zaman bu hasarı üstlenmekte zorluk yaşarlar ve onlar adına bu zararı üstlenmeleri için sorumluluk sigortalarına başvururlar. Örneğin; mesleki sorumluluk sigortası, işveren sorumluluk sigortası (URL 16).

- ***Can Sigortaları***

Can sigortaları insan hayatını konu alan sigortalardır.

- a) Hayat Sigortası
- b) Kaza Sigortası
- c) Hastalık ve Sağlık Sigortası

şeklinde üç farklı poliçe mevcuttur.

#### **1.4.2. Yapıtırılma Şekillerine Göre Sigortalar**

Sigortanın içeriğini belirleyen diğere bir unsur ise sigortanın yapıtırılma şeklidir. Sigorta şirketleri, sigortanın yapıtırılma şekli ile ilgili iki yaklaşım göstermişler ve her başlığın altına farklı sigorta şartları oluşturmuşlardır.

- *Zorunlu Sigortalar*

Yapıtırılması yasal olarak zorunlu olan sigortalardır. Örneğın; Zorunlu Deprem Sigortası (DASK), Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası, Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası.

- *İsteğe Bağlı Sigortalar*

Yapıtırılması zorunlu olmayan müşterinin isteğı doğrultusunda yapılan sigortalardır. Örneğın; Kasko, hayat sigortası, özel sağık sigortası.

#### **1.5. Sigortanın Branşları**

Türkiye’de uygulanmakta olan sigorta branşları 11.07.2007 tarihli ve 26579 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2007/1 sayılı Sigorta Branşlarına İlişkin Tebliğ ile Hayat Dışı Grubu ve Hayat Grubu olmak üzere belirlenmiştir (URL 17).

#### **1.6. Sigortanın Hukuksal Sınırları**

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1425. Maddesine göre, sigorta poliçesi tarafların haklarını, temerrüde ilişkin hükümler ile genel ve varsa özel şartları içerir, rahat ve kolay okunacak biçimde düzenlenir.

##### **1.6.1. Sigorta Poliçesinin Genel Şartlarının Ortaya Çıkış Sebepleri**

Sigorta poliçesi genel şartları, ilk olarak deniz sigortalarının başlangıcında karşımıza çıkar. Sözleşmelerin içeriklerinin önceden belirlenmesinin taraflar arasında çıkacak anlaşmazlıkları önleyeceğı düşünülüyordu (Gündoğdu, 2011; 3).

Genel şartların düzenlenmesine ihtiyaç duyulmasının çeşitli sebepleri vardır. Bu sebepler, ekonomik, sigorta ilişkisinin özelliğine bağılı ve sigorta ettirenin korunması ve aydınlatılması amacıyla olmak üzere üç başlıkta incelenmiştir.

- *Ekonomik Sebepler*

Genel şartlar, sahip olunan ekonomik gücü hukuksal araçlarla desteklemek ve

kuvvetlendirmek için uygun birer araçtır. Sigortacılar genel şartları önceden belirleyerek ileride yaşanması muhtemel anlaşmazlıkları belirler ve kendileri için faydalı hükümler ile bir adım öne geçerler. Böylece ekonomik olarak üstünlüğünü hukuksal olarak da yansıtmış olur (Gündoğdu, 2011; 4).

- ***Sigorta İlişkisinin Özelliğine Bağlı Sebepler***

Sigorta, belirli sayıda kimsenin aynı durumda olması şartı ile zararın aralarında paylaşılmasıdır. Bu nedenle bu topluluğa dahil edilenlerin birbirlerinden farklı durumda olmamaları gerekmektedir. Bundan dolayı genel şartların düzenlenme sebepleri ortaya çıkmaktadır (Gündoğdu, 2011; 5).

- ***Sigorta Ettirenin Korunması ve Aydınlatılması Amacı***

Sigorta şirketlerinin, yapacakları sigorta sözleşmelerinin kendileri açısından olumlu hükümler içermesi emelindedirler. Dolayısıyla sigorta ettiren kendi menfaatini koruma altına almak istediği için sigortacının sunduğu sözleşmeyi bir nevi kabul etmek zorundadır. Bu durumda sigorta ettiren, sigortacı karşısında hukuken güçsüz olan taraftır. Türk Ticaret Kanununda sigorta ettiren taraf ile ilgilenilmiş ve her iki tarafında özgürlüğüne sınırlandırmalar getirilmiştir. Sigorta poliçesi genel şartları, sigorta ettireni koruma altına alma amacını üstlenmiştir. Bu yüzden sigorta poliçesi genel şartları Hazine Müsteşarlığının onayına tabi tutulmuş sadece sigorta şirketlerinin inisiyatifine bırakılmamıştır.

Sigorta ettiren, sigorta sözleşmesinin yapıldığı anda ya da öncesinde Hazine Müsteşarlığı tarafından onaylanan genel şartları görme hakkına sahiptir. Sigorta ettiren böylelikle sigortanın kapsamı, teminat dışında kalan haller, sigortanın başlangıcı ve bitişi gibi konularda uyumsuzluk yaşandığında hangi esaslara göre çözüm yoluna gideceği hakkında bilgi sahibi olacaktır (Gündoğdu, 2011; 6).

Sigorta poliçesinde genel şartlar kolayca okunabilecek özellikte olmalı, aksi durumlarda sigorta ettirenin aleyhine olan şartlar yerine, kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmekte ve genel şartların aydınlatma ve bu amaca aykırılığın hususi sonucunu vurgulamıştır.

- ***Sigorta Poliçesinin Genel Şartlarının Hazırlanması***

Sigorta şirketleri tarafından hazırlanan ve Hazine Müsteşarlığınca onaylanan sigorta genel şartları, sigortacı ve sigorta yaptıran arasında kurulmuş sözleşmesel ilişkinin

yaptırımlarıdır. Tüm sigorta şirketlerince kullanılan ve aynı olan şartlardır. Güvence altına alınan ve alınmayan haller, sigortacının ve sigorta ettirenin sorumluklarını, haklarını, riskin gerçekleşmesi halinde nasıl bir süreç izleneceği gibi başlıkları içerir. Sigorta genel şartları iki taraf arasında sözleşme niteliğinde olsa da taraflar arasında bir görüşme sonucunda hazırlanmazlar (Güvel ve Güvel, 2004; 84).

Ancak onay makamı olan Hazine Müsteşarlığı, son zamanlarda genel şartların hazırlanması işini bizzat üstlenerek ülkede yeni bir sigorta türünün başladığını veya başlayacağını öğrendiğinde o sigorta türüne ilişkin genel şartları hazırlayıp Resmi Gazetenin yönetmelikler kısmında yayınlanmasını sağlayarak yürürlüğe sokmaktadır.

### **1.6.2. Özel Şart Kavramı ve Hukuksal Niteliği**

Özel Şartlar, genel şartlar ile beraber sigorta sözleşmesini açıklamak, değiştirmek ya da tamamlamak üzere bizzat tarafların kendi iradeleri ile kararlaştırdıkları herhangi bir onaya tabi tutulmayan sözleşme hükümleridir.

Özel şartlar sigorta sözleşmesine genellikle sonradan eklenirler ve el yazısı veya bilgi işlem araçları ile poliçeye yazılırlar (Atabek, 1950; 30).

Sigorta özel koşulların yazılı olduğu belge sigorta ettirene poliçe eki olarak verilir ve bu belgeye kloz denir (Güvel ve Güvel, 2004; 84).

Özel şartları genel şartlardan ayıran en önemli özellik, özel şartların taraflar arasında görüşülerek ve pazarlık yapılarak belirlenmesidir. Özel şartların emredici hükümlere aykırı olmamaları ve sözleşme özgürlüğünün dışına çıkmaması gerekir.

### **1.6.3. Sigorta Poliçesinde Genel ve Özel Şart Ayrımı**

Sigorta genel şartlarıyla özel şartlarının ayrımında, şartların objektif özelliklerine göre değerlendirme yapılması gerekebilir (Gündoğdu, 2011; 85).

Bir şartın genel ya da özel şart olduğunu belirlerken, o şartın aynı branşta yapılacak sözleşmelerin birçoğuna temel oluşturmak üzere, tartışma ve görüşme olanağı olmaksızın, önceden belirlenmiş olup olmadığına bakılmalıdır (Bahtiyar, 1998; 133).

Tarafların istekleri sigorta sözleşmelerine uygulanacak olan şartın genel ya da özel şart özelliğine sahip olmasını belirlemede en önemli kriterdir. Eğer sigortacı ya da sigorta ettiren şahıs ya da şahıslar bu sözleşme gereğince şartların belirlenmesi sürecinde herhangi bir görüşme ve tartışma halinde bulunurlarsa bu durum özel şart sayılmalıdır.

## İKİNCİ BÖLÜM

### 2. KASKO SİGORTASI

Maddi kayıpların ve hasarların karşılanmasına yönelik hayat dışı branşlarda yer alan ve isteğe bağlı olarak yaptırılan kasko sigortası detaylı bir şekilde bu bölümde incelenmiştir.

#### 2.1. Kasko Sigortasının Tanımı ve Özellikleri

Türk Dil Kurumu sözlüğünde kasko en basit haliyle şöyle tanımlanmıştır: “Taşıtların uğrayacakları kazadan doğacak zararların tamamının karşılanması için yapılan sigorta türü” (URL 18).

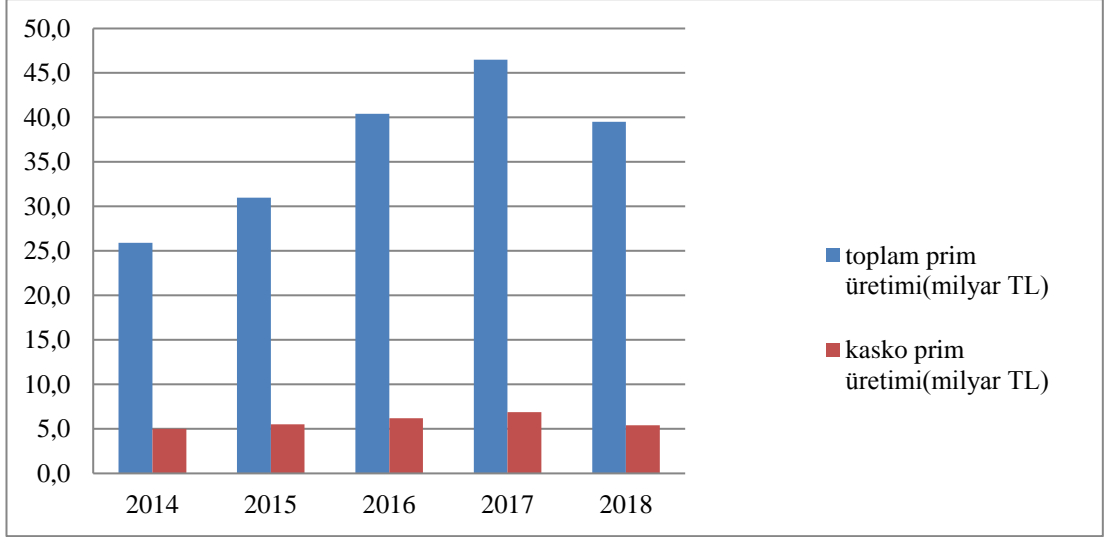
Günel’e (2017; 21) göre kasko; “belirli rizikolar nedeni ile motorlu kara taşıt araçlarında meydana gelecek hasarları güvence altına alan bir sigorta dalıdır.” şeklinde açıklanmıştır.

Fransızca ‘kırılma’ anlamına gelen ‘casse’ ve ‘çarpışma’ anlamına gelen ‘collision’ kelimelerinin ilk heceleri kasko (Casco) kelimesini oluşturmaktadır (Güvel ve Güvel, 2004; 161).

Tüm dünyada ve Türkiye’de motorlu kara taşıtlarının kullanımının artması ile kasko sigortalarına talep her geçen gün artmaktadır. Yıllardır Türkiye’de sigorta sektörünün en yüksek prim hacmini kasko sigortaları sağlamaktadır (Gözüngü, 2004; 21).

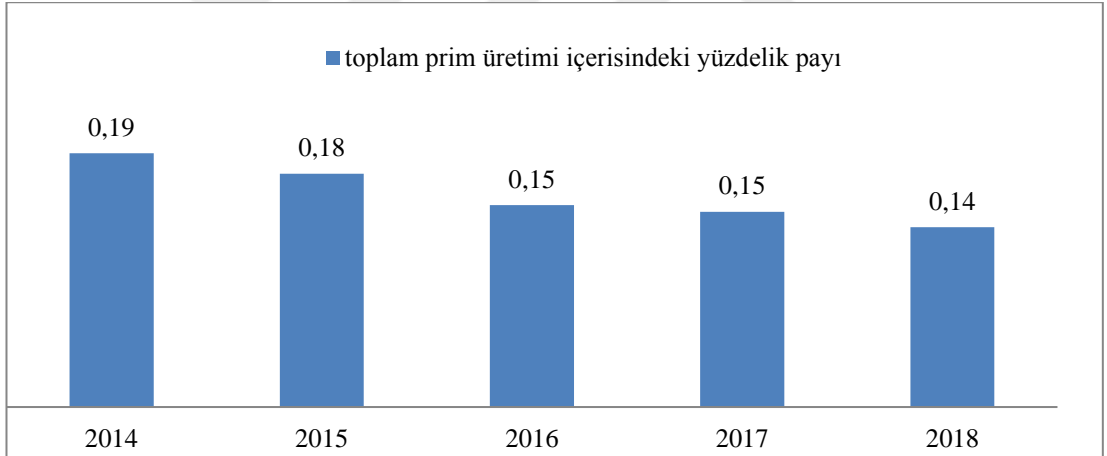
Aşağıda bahsedilecek kasko ile ilgili istatistiksel veriler, kaskonun önemini anlatmaya yardımcı olacaktır.

Türkiye Sigorta Birliği’nin yayınlamış olduğu 2018 yılının 2. dönemine ait istatistiklere göre, Şekil 2.1’de görüldüğü gibi, sektörün toplam prim üretimi 39.504.173.300 TL’dir. Üretilen yaklaşık 40 milyar TL’lik bu primin yaklaşık 34 milyar TL’lik kısmı (%86) hayat dışı sigortalar tarafından gerçekleştirilmiştir. Hayat dışı sigortalar branşına dahil olan kasko sigortasında 5.437.277.540 TL prim üretilmiştir (URL 19).



**Şekil 2.1** 2014-2018 Yılları Arası Kasko Ve Toplam Prim Üretimleri

Şekil 2.2’de görüldüğü üzere, kasko sigortasının, 2018 yılı prim üretimi içerisindeki payı %14 olarak gerçekleşmiştir.



**Şekil 2.2.** 2014-2018 yılları Arasında Kasko Sigortasının Toplam Prim Üretimi İçindeki Payı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2018 Ağustos ayı sonu itibari ile Türkiye genelinde trafiğe kayıtlı motorlu kara taşıtları sayısı 22.770.658 adet iken bu sayının 12.352.497 adedini otomobiller oluşturmaktadır.

2018 yılında sektörün düzenlediği trafik ve kasko poliçeleri göz önüne alındığında, 9.207.437 adet ile toplam kara taşıtlarının %40’ının trafik sigortası, 3.054.567 adet ile %13’ünün kasko poliçesi bulunmaktadır.

### **2.1.1. Kasko Sigortasının Çeşitleri**

Sigorta şirketleri, ortaya çıkan kasko sigortası ihtiyacı karşılamak üzere rekabet yaratabilmek için müşterilerine farklı seçenekler sunmaktadırlar. Müşteriler de kendilerine sunulan bu seçenekler arasından ihtiyaçlarına uygun olanı seçerek fazla prim ödemekten kurtulmakla birlikte kendileri için olası riskleri öngörerek kendilerini mağdur etmeyecek seçeneğe yönelmektedirler.

- ***Dar Kasko***

Dar kasko sigortasında bulunan ana teminatlardan bir kısmı için teminat verilen kasko çeşididir. Dar Kasko da teminatlar düşük seviyede ele alındığı için tercih edilme oranı azdır. Bu kasko çeşidini tercih edenler genellikle kaza yapma ihtimalinin az olduğunu veya kullandığı aracın değerinin düşük olduğunu düşünenlerdir (Günel, 2017; 22)

- ***Kasko***

Ana teminatların hepsini karşılayan kasko poliçesi çeşididir.

- ***Genişletilmiş Kasko***

Sigorta şirketlerinin kasko poliçelerinin hemen hemen hepsini ya da tamamını içeren genişletilmiş kasko poliçesi, bir veya birkaç tanesi ana teminatlara ek sözleşme ile müşterinin talebi doğrultusunda eklenen riskler için teminat veren kasko çeşididir (Alma, 2015; 41)

- ***Tam Kasko***

Ana teminatlara ek olarak ek sözleşme ile poliçeye dahi edilebilecek tüm ek teminatları içeren kasko çeşididir. Teminatın içeriği yukarıda verilen kasko poliçesi çeşitlerinden hangisine uyuyorsa, en az 16 punto büyüklüğünde harflerle poliçeye yazılır (Karaman, 2014; 377).

### **2.2. Kasko Sigortasının Teminatları**

Kasko poliçesi alınırken dikkat edilmesi gereken en önemli konu, doğru teminatların ihtiyaçlara uygun bir şekilde seçilmesidir. Kasko poliçesinde oluşan ana teminatlar dışında olası diğer riskler de isteğe bağlı olarak ek teminatlar ile güvence altına alınabilmektedir.

### 2.2.1. Kasko Sigortası Ana Teminatları

Kara araçları kasko sigortası genel şartlarında kasko sigortasının kapsamı şu şekilde tanımlanmıştır; ”Bu sigorta ile sigortacı, sigortalının poliçede belirtilen ve karayolunda kullanma izni olan motorlu ve motorsuz kara araçlarından, römork veya karavanlardan iş makinelerinden, lastik tekerlekli traktörler, diğer zirai tarım makinelerinden doğan menfaatin aşağıda belirtilen risklerin gerçekleşmesi sonucunda doğrudan uğrayacağı maddi zararları teminat altına alır” (URL 20).

Kasko sigortasında bulunan ana teminatlar şu şekilde sıralanabilir.

- a) Aracın karayolunda veya demiryolunda kullanılabilen motorlu, motorsuz araçlarla çarpışması,
- b) Gerek hareket gerek durma halinde iken sigortalının veya aracı kullananın iradesi dışında araca ani ve harici etkiler neticesinde sabit veya hareketli bir cismin çarpması veya aracın böyle bir cisme çarpması, devrilmesi, düşmesi, yuvarlanması gibi kazalar,
- c) Üçüncü kişilerin kötü niyet veya muziplikle yaptıkları hareketler ile fiil ehliyetine sahip olmayan kişilerin yol açacağı zararlar,
- d) Aracın yanması,
- e) Aracın veya araç parçalarının çalınması veya çalınmaya teşebbüs edilmesi.

### 2.2.2. Kasko Sigortası Ek Sözleşme İle Dahil Edilebilecek Haller

Kara araçları kasko sigortası genel şartlarının A.4 maddesinde ek sözleşme ile teminata dahil edilebilecek haller şu şekilde verilmiştir; (URL 20).

Türkiye sınırları dışında meydana gelen zararlar,

- 1) Grev, lokavt, kargaşalık ile halk hareketleri ve bunları önlemek ve etkileri azaltmak üzere yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar,
- 2) A.5 (teminat dışı bırakılan haller) maddesinin 9 uncu bendinde belirtilen zararlar hariç olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar,
- 3) Deprem, toprak kayması, fırtına, dolu, yıldırım veya yanardağ püskürmesi nedeni ile meydana gelen zararlar,



- 4) Sel ve su baskını ile meydana gelen zararlar,
- 5) Araçta sigara benzeri maddelerin teması ile meydana gelen yangın dışındaki zararlar,
- 6) Yetkili olmayan kişilere çektirilen araca gelen zararlar ile kurallara uygun olmadan çekilen veya çektirilen araçlara gelen zararlar,
- 7) Aracın sigorta kapsamına giren tam veya kısmi bir zarara uğraması nedeni ile tam hasar halinde tazminatın ödenmesine, kısmi hasar halinde hasarın giderilmesine kadar olan sürede poliçede bu korumaya ilişkin belirtilen limitle sınırlı olmak üzere kullanım ve gelir kaybından doğan zararlar,
- 8) Aracın, kurallara uygun bir şekilde yasal olarak taşınmasına izin verilen patlayıcı, parlayıcı ve yakıcı maddeler taşınması nedeniyle uğrayacağı zararlar,
- 9) Aracın iddia ve yarışlara katılması sonucu ile bunlara hazırlık denemeleri sırasında meydana gelen zararlar,
- 10) Araç anahtarının ek sözleşmede belirtilen haller sonucunda ele geçirilmesi suretiyle aracın çalınması ve çalınmaya teşebbüsü sonucu meydana gelecek ziya ve hasarlar,
- 11) Ek sözleşmede belirtilen haller sonucunda kaybolan ve çalınan anahtarlar dolayısıyla aracın kilit mekanizmasının değiştirilmesi nedeniyle uğranılan zararlar,
- 12) Kemirgen ve ek sözleşmede belirtilen durumlar dâhilinde diğer hayvanların vereceği zararlar,
- 13) Yağsızlık, susuzluk, donma, bozukluk, eskime, çürüme, paslanma ve bakımsızlık nedeniyle meydana gelen zararlar,
- 14) Sigorta kapsamına giren bir olaydan doğmadıkça ve böyle bir olayla sonuçlanmadıkça aracın mekanik, elektrik ve elektronik donanımında meydana gelen her türlü arızalar, kırılmalar ile lastiklerde meydana gelen zararlar.

### **2.2.3. Kasko Sigortası Teminat Dışında Kalan Haller**

Kasko şirketleri yalnızca teminat verdikleri durumlar için ödeme yaparlar. Kasko poliçelerine teminat olarak dâhil edilmeyecek durumlar Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği tarafından “Kara Taşıtları Kasko Sigortası Genel

Şartları” belgesinde açıklanmakta olup tüm sigorta şirketleri için geçerlidir (URL 21).

Aşağıdaki hallerde araçta oluşan zararlar sigorta teminatı dışındadır:

- 1) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, çarpışma (Savaş ilan edilmiş olsun olmasın), iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler nedeniyle meydana gelen zararlar,
- 2) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu nükleer atıklardan veya bunlara atfedilen nedenlerden meydana gelen iyonlayıcı radyasyonların veya radyo-aktivite bulaşmaları ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin neden olduğu bütün zararlar (Bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsayacaktır),
- 3) Kamu otoritesi tarafından çekilme hali hariç araçta yapılacak tasarruflar nedeniyle meydana gelen zararlar,
- 4) Poliçede gösterilen aracın, ilgili mevzuat hükümlerine göre gerekli sürücü belgesine sahip olmayan kişiler tarafından kullanılması sırasında meydana gelen zararlar,
- 5) Aracın, uyuşturucu madde veya Karayolları Trafik Yönetmeliğinde belirlenen seviyenin üzerinde alkollü içki almış kişilerce veya aynı mevzuatta alkollü içki alamayacağı belirtilen kişilerce alkollü içki alınmak suretiyle kullanılması sırasında meydana gelen zararlar,
- 6) Araca, sigortalı veya fiillerinden sorumlu bulunduğu kişiler veya birlikte yaşadığı kişiler tarafından kasten verilen zararlar ile sigortalının fiillerinden sorumlu olduğu kişiler veya birlikte yaşadığı kişiler tarafından sigortalı aracın kaçırılması veya çalınması nedeniyle meydana gelen zararlar,
- 7) Aracın bir hasar veya arıza nedeniyle zorunlu olarak taşınması veya çekilmesi nedeniyle meydana gelen teminat kapsamındaki zararlar hariç olmak üzere, aracın kendi gücü ile girip çıkacağı ruhsatlı sefer yapan gemiler ve trenler dışında, kara, deniz, nehir ve havada taşınması sırasında uğrayacağı zararlar,
- 8) Aracın ruhsatında belirtilen taşıma haddinden fazla yük ve yolcu taşınması sırasında meydana gelen ve münhasıran aracın istiap haddinin aşılmasından kaynaklanan zararlar,

- 9) 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj sonucunda oluşan veya bu eylemleri önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucu meydana gelen biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak bütün zararlar.
- 10) Zorunlu haller (tedavi veya yardım amaçlı sağlık kuruluşuna gitme, can güvenliği nedeniyle uzaklaşma vb.) hariç olmak üzere bu maddenin 4 ve 5 nolu bentlerdeki ihlaller nedeniyle, sürücünün kimliğinin tespit edilmesini engellemek için kaza yerinden ayrılması.

#### **2.2.4. Kasko Sigortası Genel Şartları**

Kasko sigortası aracın trafikte ya da park halinde hasar alması durumunda güvence altına alır. Karşılaşma ihtimali en yüksek olan teminatlar kasko genel şartları kapsamına girmektedir. Kasko sigortası genel şartlarının kapsamı aşağıda verilmiştir.

- a) Çarpma: Trafikte ilerlerken arkadan, önden ya da yandan araçların çarpması, park esnasında başka bir aracın çarpması ve sigortalının hatasından dolayı karşı tarafın çarpması ya da sigortalının çarpması.
- b) Yanma: Aracın herhangi biri tarafından kasıtlı şekilde yakılması, istenmeyen durumlar neticesinde aracın yanması, kaza sonrası aracın yanması ve yanlış kullanım sonucu aracın yanması.
- c) Çalınma: Aracın park halindeyken çalınması ve herhangi birinin ya da birilerinin aracı çalmaya kalkışması durumu.

#### **2.2.5. Kasko Sigortası Özel Şartları**

Kasko poliçeleri yapılırken genel şartlara ilave olarak özel şartlarda eklenebilir. Bu özel şartlar poliçe üzerinde açık ve kesin şekilde belirtilmeli ve her iki tarafın bu sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerini tanımlamalıdır.

### **2.3. Kasko Sigortasının Süresi**

Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartları A.8 bendinde bu konu hakkında şunlar söylenmektedir: “Sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, aksi kararlaştırılmadıkça, Türkiye saati ile öğleyin saat 12.00’de başlar ve öğleyin saat 12.00’de sona erer” (URL 20).

## **2.4. Kasko Sigortasının Coğrafi Sınırı**

Aksi yer almıyorsa Kasko sigortası Türkiye sınırları içerisinde geçerlidir fakat belirli prim ödemeleri yapılarak kaskonun coğrafi sınırını yurt dışı olarak belirlenebilir (Alma, 2015; 41).

## **2.5. Kasko Sigortası Sigorta Bedeli**

Sigorta şirketleri kasko poliçesi ile güvence altına alınmış aracı hasar tarihi itibari ile rayiç değerine kadar teminat altına almış olur. Ödenecek olan tazminatta rayiç değer esas alınır.

1 Nisan 2013 tarihinden önce aracın kasko değeri poliçede belirtiliyor, prim de bu değer temel alınarak hesaplanıyordu. 1 Nisan 2013 tarihi itibari ile hem 2.el, hem de sıfır araçların araç kasko değerleri hakkında poliçede bilgi verilmesine son verildi (URL 22).

Sigorta sektöründe sadece yeni araçların sigorta değerleri belirlenirken sorun yaşanmamaktadır çünkü sigorta değeri olarak fatura bedelleri esas alınmaktadır. Fakat tam hasara uğrayan yani pert olan araçlarda sigortalıya ödenecek olan araç bedeli konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır.

Sigortacılık sektöründe tanzim edilen her kasko poliçesinde “Rayiç Bedel Tespiti” başlığı ile aracın pert olması neticesinde aracın rayiç değerinin belirlenmesinde hangi şartların yer aldığını gösteren bir kloz bulunmaktadır.

Eğer kasko poliçesinde rayiç değer belirleme şekli belirtilmemiş ise TSB'nin her ay düzenli bir şekilde, 15 yaşına kadar Türkiye'de bulunan tüm motorlu kara taşıtlarının kasko değerlerinin belirlenmesinde yardımcı olmak üzere hazırladığı Kasko Değer Listesi esas alınır.

Poliçede bu başlık altında sigortacı ve sigorta ettiren arasında bazı anlaşmazlıklar çıkabilir. Bilinçli olan sigortalılar araçlarının rayiç değerlerinin belirlenmesinde Sigorta Tahkim Komisyonuna veya Ticaret Mahkemelerine dava açarak haklarını aramaktadırlar.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ile kurulmuş olan Sigorta Tahkim Komisyonu, üye sigorta kuruluşları ile sigorta ettiren veya sigortadan menfaat sağlayan kişiler

arasında sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkları, bağımsız sigorta hakemleri aracılığı ile adil, tarafsız ve hızlı bir şekilde çözmeyi amaçlayan bir kurumdur (URL 23).

## **2.6. Kasko Sigortasında Muafiyet**

Kaskoda muafiyet hasarın belli miktarının sigortalı tarafından karşılanmasıdır. Yani aracın sigorta bedelinin ya da hasarın belli bir yüzdesine kadar oluşan zararların sigortalı, üstünün de sigortacı tarafından karşılanmasıdır (Karaman, 2014; 381).

Bu poliçelerin fiyatları muafiyetsiz kasko poliçelerine göre daha uygundur çünkü sigortacı küçük hasarlar için tazminat ödemesi yapmayacağı için primi ucuzlatır. Bunun yanında sigorta ettiren de düşük bir bedel ile büyük hasarlar için aracını güvenceye almış olur (URL 24).

Muafiyetli kasko poliçesini yaptıran insanlar küçük hasarları kendileri üstlendiği için, onarımı sigorta şirketlerini devreye sokmadan istedikleri yerde yaptırabilirler ve hasarsızlık indiriminde kayıp yaşamamış olurlar.

## **2.7. Kasko Sigortası İndirimleri**

Sigortacılık sektörünün gelişmesiyle birlikte kasko sigortalarında hizmet veren şirketler arasında rekabet artmıştır. Bu nedenle sigorta şirketleri tercih edilebilmek adına bazı indirimler uygulamaktadır. Bu indirimler şirketlerin politikalarına göre değişmekle birlikte bazı indirimler hemen hemen tüm sigorta şirketlerince uygulanmaktadır.

Sigorta şirketlerinin kasko poliçelerinde uyguladıkları indirim çeşitleri aşağıda verilmiştir:

### **2.7.1. Hasarsızlık İndirimi**

Poliçe dönemi içinde kaza yapmayıp hasar talebinde bulunulmadığı durumlarda sigortalı her yıl artan kademeler oranında indirimden faydalanabilir. Hasarsızlık indirimini etkileyen haller sigorta şirketlerine göre farklılıklar gösterir bu nedenle hasarsızlığı bozmayan hallerin bilinmesi sigortalı için önemlidir.

### **2.7.2. Meslek İndirimi**

Kasko poliçesi yaptırılırken meslek indirimi durumunun olup olmadığını öğrenmekte fayda vardır. Çünkü kasko kapsamında bazı meslek gruplarında özel indirimler

sunulmaktadır. Öğretmenler, öğretim üyeleri, memurlar, eczacılar, TSK (Türk Silahlı Kuvvetleri) mensupları gibi bazı meslek grupları indirimden faydalanabilen meslek gruplarıdır. Bunun yanında sigorta şirketleri, çeşitli firmalarda çalışanlara özel kasko indirimleri sunabilmektedir.

### **2.7.3. Muafiyet İndirimi**

Muafiyetli kasko poliçelerinden faydalanmak isteyen sürücüler detaylı bir şekilde yaşanan bölge, aracın kullanım koşulları gibi etmenleri değerlendirerek karar vermelidirler. Çünkü muafiyetli poliçeler avantaj sağlarken bütçeyi aşan hasarlarda aynı zamanda zarara neden olabilirler.

Kasko tercihinde değerlendirilebilecek diğer indirimler şöyle sıralanabilir: (URL 25).

- a) 30 yaş üstü sigortalılara uygulanan yaş indirimi
- b) En az 3 yıllık ehliyete sahip olanlara ehliyet indirimi
- c) Peşin ödeme indirimi
- d) Alarm indirimi
- e) Tek sürücü indirimi
- f) Bayan sürücü indirimi
- g) Renk indirimi

### **2.8. Kasko Sigortasında Hasar ve Tazminat**

Sigortalı veya sigorta ettiren, riskin gerçekleşmesi durumunda aşağıda belirtilen hususları yerine getirmekle sorumludur.

- a) Sigortalı, riskin gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç on beş gün içerisinde sigortacıya bildirimde sorumludur.
- b) Sigortacı tarafından verilen yönergelere uygun olarak gerekli kurtarma ve koruma önlemlerini almak,
- c) Hırsızlık halinde durumun derhal yetkili makamlara bildirilmesi,
- d) Zorunlu haller dışında, riskin meydana geldiği yer ve şeylerde değişiklik yapılmaması,
- e) Sigortacının isteği üzerine riskin gerçekleşme sebeplerini ayrıntılı şekilde belirlemeye, zarar miktarıyla delilleri saptamaya ve rücu hakkının kullanılmasına yararlı, sigortalı ve sigorta ettiren için sağlanması mümkün olan gerekli bilgi ve belgeleri geciktirmeden sigortacıya vermek,

- f) Sigortacıya zararın tahmini miktarını belirtir yazılı bildirimini uygun zamanda vermek,
- g) Tazminat yükümlülüğü ve miktarı ile rücu haklarının belirlenmesi için sigortacı ya da yetkili olarak belirlenen temsilcilerin sigorta kapsamında yer alan diğer şeylerde ve bunlarla ilgili belgeler üzerinde yapacakları incelemelere izin vermek,
- h) Söz konusu olan sigorta ile ilgili başka sigorta sözleşmeleri varsa sigortacıya bildirmek,
- i) Üçüncü kişilerin haksız veya fiili sonucu oluşan kazalar varsa tanıkların kimlikleri ile adresleri en yakın yetkili makama bildirmek ve eğer mümkünse görgü tutanağı sağlamak.

## **2.9. Kasko Sigortasında Koruma Önlemleri ve Kurtarma**

Sigortalı sözleşme ile teminat altına alınan risklerin oluşmasında zararı engellemeye, azaltmaya ve hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla yükümlüdür. Eğer alınan önlemlerden meydana gelen masraflar bu önlemler faydasız kalmış olsa bile sigortacı tarafından ödenir.

## **2.10. Kasko Sigortasında Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortacının Yükümlülükleri**

Sigortacı hasar ve tazminat miktarının tespitini hasar miktarına ilişkin belgelerin eline ulaşmasından itibaren en geç 15 gün içinde gerekli incelemeleri tamamlayıp sigortalıya bildirmekle sorumludur.

Zararın tespiti:

- 1) Sigortalı ile sigortacı arasında yapılacak anlaşma ile sigortalının uğradığı zararın miktarı tespit edilir.
- 2) Eğer sigortalı ile sigortacı zarar miktarında anlaşmazlığa düşerse, hakem-bilirkişiler tarafından zarar miktarı saptanır.

Tek hakem-bilirkişi seçilmiş ise atandığı tarihten itibaren, diğer halde ise üçüncü hakem-bilirkişi seçilmesinden itibaren en geç on beş işgünü içinde, herhalde riskin gerçekleştiği tarihten itibaren iki ay içinde raporun tebliğ edilmemesi durumunda zarar miktarı her türlü delille ispat edilebilir.

Tek hakem-bilirkişi seçiminde anlaşamadığı takdirde, taraflar hakem-bilirkişisini

seçer ve diğer tarafa noter ile bildirir. Taraf bilirkişileri ilk toplantı tarihiyle beraber yedi gün içinde ve incelemeye başlamadan önce üçüncü hakem-bilirkişi seçerler ve tutanak ile saptarlar. Üçüncü hakem-bilirkişi sadece taraf hakem-bilirkişilerinin anlayamadığı durumlarda, anlaşılamayan konular içinde kalmak sureti ile diğer hakem-bilirkişilerle birlikte tek bir rapor halinde karar vermeye yetkilidir. Bilirkişi raporları taraflara aynı zamanda tebliğ edilmektedir.

Taraflardan biri, diğer taraf tarafından yapılan tebliğden itibaren 15 gün içinde kendi bilirkişisini seçmez veya taraf bilirkişiler üçüncü bilirkişinin seçimi konusunda 7 gün içinde bir karara varamazlarsa, taraf bilirkişisi veya üçüncü bilirkişisi, taraflardan birinin isteği üzerine hasar yerindeki ticaret davalarına bakmaya yetkili mahkeme tarafından uzman kişiler arasından seçilir.

Her iki taraf, üçüncü hakem-bilirkişisinin bu kişi ister taraf hakem-bilirkişileri ister yetkili mahkeme tarafından seçilecek olsun sigortacının veya sigortalının ikamet ettiği veya riskin gerçekleştiği yer dışından seçilmesini isteme hakkına sahip olup bu isteğin yerine getirilmesi gereklidir.

Hakem-bilirkişilere, kimliğinin öğrenilmesinden sonra yedi gün içerisinde yeterli görülmemesi nedeni ile itiraz edilebilir.

Hakem-bilirkişisinin ölmesi, görevden çekilmesi veya reddedilmesi durumunda usule göre yenisi seçilip göreve kaldığı yerden devam edilir.

Sigortalı kişinin ölümü üzerine seçilmiş hakem-bilirkişisinin görevi sona ermez.

Hakem-bilirkişiler, zarar miktarının tespit edilmesi konusunda gerekli göreceklere deliller ile sigortalanan menfaatin, riskin gerçekleşmesi sırasındaki değerini tespit etmeye yarayacak kayıt ve belgeleri talep edebilir ve hasar yerinde incelemelerde bulunabilmektedirler.

Bilirkişilerin veya üçüncü bilirkişinin zarar konusunda verecekleri karar nettir.

Hakem-bilirkişisi kararlarına tespit edilen zarar miktarının gerçek durumdan önemli şekilde farklı olduğu anlaşılır ise iptal kararının tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde riskin gerçekleştiği yerdeki ticaret davalarına bakmaya yetkili mahkemeden istenebilir.

Taraflar kendi hakem-bilirkişilerinin masraflarını ve ücretlerini öderler. Tek hakem-bilirkişisinin veya üçüncü hakem-bilirkişisinin ücret ve masrafları taraflarca yarı



yarıya ödenir.

## 2.11. Kasko Sigortasında Tazminat Hesaplanması ve Ödenmesi

Kasko poliçelerinde hasar olması neticesinde hasar tazmininin ne şekilde yapılacağı yer almaktadır. Genel ve özel şartlara uygun olarak hasar tazminatı hesaplanmaktadır.

Sigorta ettirilen değer türüne ve yapılan sigortanın türüne bağlı olarak riskin gerçekleşmiş olduğu andaki değer tazminat ödemelerinde esastır (Gülbitti, 2007; 42).

Burada belirli konulara değinilmesi gerekirse;

- Araçta onarım yapılacak ise, onarımın sigorta şirketinin ya da sigortalının belirlediği servislerden hangisinde yapılacağı poliçede açıkça yazılır. Aynı zamanda onarım sırasında kullanılan parçanın orijinal veya eşdeğer parça alternatiflerinden hangisi kullanılacağı belirlenir. Aksi halde sigortalının belirlediği yöntem, parça ve servis esas alınır.
- Aracın tam hasara (pert) uğraması halinde, aracın hasar anındaki rayiç değeri üzerinden tazminat ödemesi yapılır.
- Kısmi hasarlarda, aracın çekilme ve nakil masrafları karşılanır.
- Aracın çalınması halinde, çalınma günündeki rayiç değeri üzerinden ödeme yapılır (Karaman, 2014).

6102 sayılı TTK'ye göre (Md. 1446) sigorta ettiren sigorta teminatı kapsamında yer alan risklerden birinin gerçekleştiğini öğrendiğinde durumu gecikmeksizin şirkete bildirmekle yükümlüdür (URL 26).

Sigortalı yukarıda yazılan madde gereğince, gerekli belgeleri sigorta şirketine teslim ettikten sonra sigortacının tazminat ödeme borcu 45 günü aşamaz. Bu sürenin işleyebilmesi için en azından gerçekleşen rizikonun sigorta teminatında olup olmadığını ve ortaya çıkan zarar miktarını tespit etmeye yeterli bilgi ve belgelerin teslim edilmesi ya da açıklanan konulardaki yükümlülükler yerine getirilmesi gerekmektedir (URL 27).

Sigorta şirketi hasarın ihbarından sonra incelemelerini üç ay içinde tamamlayamadığı takdirde, sigorta ettiren veya sigortalının talebi üzerine şirket, tazminattan veya bedelden mahsup edilmek üzere mutabakatla belirlenecek veya anlaşmazlık hâlinde yetkili mahkeme tarafından yaptırılacak ön ekspertiz sonucuna göre süratle tespit

edilecek hasar miktarının veya bedelinin en az yarısını avans olarak ödemek zorundadır (Karaman, 2014).

## **2.12. Kasko Sigortasında Hasar ve Tazminatın Sonuçları**

Kasko sigortası genel şartlarında hasar ve tazminatın sonuçları aşağıdaki gibi sıralanmıştır (URL 20):

- Tam hasar oluştuğunda sigortanın teminatı sona erer çünkü artık sigorta konusu kalmamıştır ve poliçede kalan süre için primin sigortalıya iade edileceği şartı olmadığından sigortacı primin tamamına hak kazanır. Kısmi hasarlarda, sigorta bedelinde riskin gerçekleştiği tarih itibari ile ödenen tazminat tutarı kadar eksilir.
- Sigortacı ödediği tazminat miktarı kadar sigortalının yerine geçer.
- Kısmi hasarlarda sigortacının tazminat ödemesi yapıldıktan sonra sözleşmeyi fesih edebilme hakkı vardır ve bu haklara poliçede yer verilmiştir. Aynı şekilde sigorta ettiren veya sigortalı da poliçeye iptal etme hakkına sahiptir.
- Sigorta ettiren veya sigortalı, sigortacının açabileceği davaya veya takibe yararlı ve elde edilmesi mümkün belge ve bilgileri vermeye zorunludur.

Yukarıdaki maddelerde de belirtilen ‘sigortacının ödediği tazminat miktarı kadar sigortalının yerine geçmesi’ TTK’nin 1472. Maddesinde şu şekilde açıklanmıştır:

“Sigortacı, sigorta tazminatını ödediğinde, hukuken sigortalının yerine geçer. Sigortalının, gerçekleşen zarardan dolayı sorumlulara karşı dava hakkı varsa bu hak, tazmin ettiği bedel kadar, sigortacıya intikal eder. Sorumlulara karşı dava veya takip başlatılmışsa, sigortacı, mahkemenin veya diğer tarafın onayı gerekmeksizin, halefiyet kuralı uyarınca, sigortalısının yaptığı ödemeyi ispat ederek, dava veya takibi kaldığı yerden devam ettirebilir” (URL 28).

## **2.13. Kasko Sigortasında Menfaat Sahibinin Değişmesi**

İlgili mevzuata göre menfaat sahibinin değişmesi durumunda sözleşmenin kendiliğinden feshi söz konusudur. Fesih tarihine kadar geçen sürenin primi gün esasına göre hesaplanır ve primin fazlası sigortalıya geri verilir. Yeni hak sahibi ile poliçenin devamı hükme bağlanabilir (Durmuş, 2011; 77).

Sigortalının ölümü halinde, sigortanın hükmü devam eder ve tüm haklar ve/veya

borçlar mirasçılara geçer. Sigortanın varlığını öğrenen yeni hak sahibi durumu on beş gün içinde sigortacıya bildirmekle yükümlüdür. Sigortacı bu değişikliği öğrendikten sonra sekiz gün içinde sözleşmeyi feshedebileceği gibi aynı şartlar yeni hak sahibi için de geçerlidir (Karaman, 2014; 384).



## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE HEDEFLERİ, ARAŞTIRMANIN AŞAMALARI VE KISITLARI VE VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sigortacılık çok farklı alanlarda hizmet sunan bir sektördür, kara taşıtları kasko sigortası da bu sektörün sunduğu hizmetlerden biridir ve önemli miktarda prim üreten branşlardandır. Kasko sigortası branşı ürettiği primleri poliçelere yazılan genel ve özel şartlar ile sağlamaktadır. Genel şartlar tüm şirketler tarafından yapılan poliçelerde ortak olacağından poliçeler arası farklılık özel şartlar bölümünde ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmaya konu olarak Kasko sigortası özel şartlarının seçilmesinin sebebi de bu farklılığı ortaya koyup bir farkındalık yaratmaktır.

#### 3.1. Araştırmanın Amacı ve Hedefleri

Bu araştırma, Türkiye’de sigorta şirketleri tarafından düzenlenen Kasko Sigortası poliçelerine, poliçelerde bulunması zorunlu olan Kara Taşıtları Kasko Sigortası Genel Şartları dışında ek teminatların tespit edilmesi ve bu ek teminatların sigorta şirketleri tarafından nasıl poliçeye dahil edildiğini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın hedefi herhangi bir sigorta şirketinin diğerleri ile karşılaştırılması olmayıp, kasko sigortası poliçelerinde genel ya da ek teminatlarla sigorta teminatı altına alınan kara aracı ve araç sahibine sağlanan avantajların belirlenmesi ve değişen şartlara göre bu teminatların nasıl değiştiğini tespit etmektir.

#### 3.2. Araştırmanın Aşamaları ve Kısıtları

*Birinci aşamada*, Aralık 2017 itibariyle, TSB’nin web sitesinden faaliyette bulunan 60 sigorta şirketi bulunduğu görülmüştür. Bu şirketlerin 38 tanesi hayat branşında, 32 tanesi hayat dışı branşta çalıştığı tespit edilmiştir.

*İkinci aşama olarak*, bu 32 şirket ile temasa geçilerek Kara Araçları Kasko Poliçesi veya örneği talep edilmiştir. 30 şirket tarafından düzenlenen Genişletilmiş Kasko Poliçesi örnekleri araştırmacı tarafından toplanmıştır.

*Üçüncü aşamada*, araştırma ile temin edilen 30 poliçe incelenmiştir.

- Poliçelerin içerdiği “özel şartlar” araştırmacı tarafından hazırlanan bir Microsoft Excel tablosu üzerine eklenmiştir. Her poliçede karşılaşılan her bir farklı şart ayrı bir madde olarak söz konusu tabloya eklenmiştir.
- Eklenen başlıklar altında detaylı inceleme yapılarak aynı başlıkta sigorta şirketlerinin teminat miktarı ya da farklı sebeplerle farklı şartlar belirlemiş olup olmadığı kontrol edilmiş ve belirlenen farklılıklar ayrı başlıklar olarak tabloya eklenmiştir.
- Ayrıca, poliçeler sayfa sayısı ve belirlenen prim miktarları açısından da değerlendirilmiş ve bu veriler de Microsoft Excel tablosunda bir değişken olarak ele alınmıştır.

*Dördüncü ve son aşamada*, her bir başlık altında not edilen veriler incelenmiş ve veriler ile Microsoft Excel programında grafikler hazırlanmış ve Microsoft Word programında çalışma sunuma hazır hale getirilmiştir.

Bu araştırmada, araştırmacı tarafından incelenen toplam 30 adet poliçe hiçbir değişkene bakılmadan yalnızca “Genişletilmiş Kasko” ve “Hususi Araç” için hazırlanmış olması şartı ile ele alınmıştır.

Poliçelerden bir kısmı, araştırmacının sosyal çevresinden elde edilmiş olup bir kısmı söz konusu sigorta şirketlerinin çeşitli illerde bulunan acentelerinden yine kişisel ilişki yoluyla elde edilmiştir. Bütün bunların dışında, elde edilen poliçelerden bir kısmı gerçek poliçe iken bir kısmı hayali bir araç için hazırlanmış kasko poliçesi teklifidir

Bu çalışmanın amacı sigorta şirketleri arası bir kıyaslama yapmak olmadığı için incelenen poliçelerden elde edilen veriler yalnızca toplam içinde yüzdeler olarak incelenmiştir.

Bu araştırmada ele alınan poliçelerde bulunan sigortalanan aracın model yılı ve araç sahibinin yaşı, aracın modeli ve diğer özellikleri, sigorta acentesinin bulunduğu il, sigortalanan aracın trafiğe kayıtlı olduğu il vb. diğer değişkenler dikkate alınmamıştır. Araştırmanın amacı, genişletilmiş kasko poliçelerinde “ek teminat” olarak nasıl şartlar eklendiğini belirlemek olduğu için sözü edilen değişkenlerin dikkate alınması gerekli görülmemiştir çünkü araştırmada kullanılan poliçelerde ne kadar farklı özellikte araç ve kullanıcı profili olursa o kadar fazla ek teminat olacağı

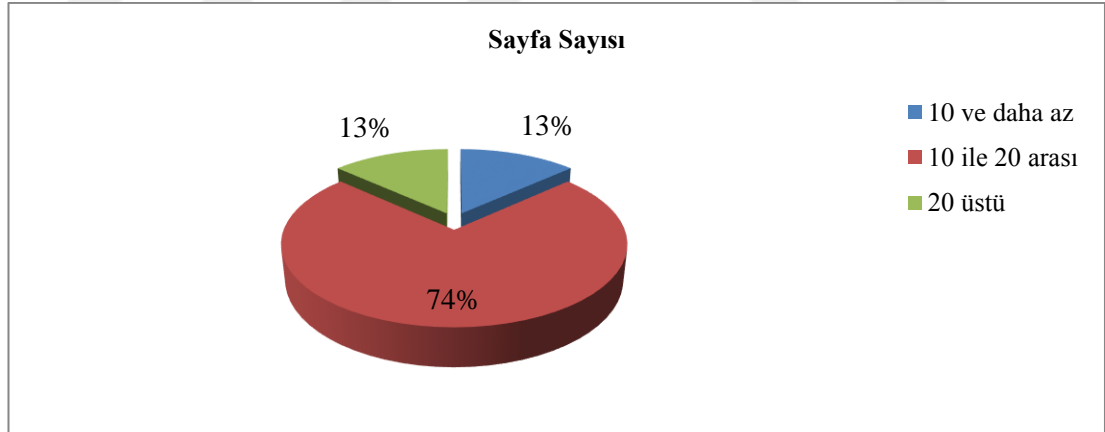
ön görülmüştür.

### 3.3. Verilerin Değerlendirilmesi

Sigorta şirketleri fark yaratabilmek veya diğer şirketlere göre bir adım daha önde olabilmek için sürekli rekabet halindedirler. Bu rekabet sigorta şirketlerini poliçelere ek özel şartlar eklemeye de mecbur bırakmıştır. Kasko poliçesinde özel şartlar sadece bu rekabetçi ortamın değil müşterilerin kendi isteklerinden kaynaklanan özel şartlarda olabilmektedir. Bu özel şartlar içinde bulunulan ortam ya da zamana göre değişiklikler gösterebilir. Bazı özel şartlar ileride genel şartlar altına alınabilir veya tamamen ortadan kalkabilir. Yapılan bu çalışmaya 2017-2018 yılları içinde düzenlenen kasko poliçeleri dahil edilmiştir ve poliçeye çeşitlilik katan özel şartların poliçelerde bulunma oranları aşağıda maddeler halinde gösterilmiştir.

#### 3.3.1. Sayfa Sayısı

İncelenen poliçelerin sayfa sayıları karşılaştırıldığında en fazla 27 sayfa, en az 5 sayfadan oluşan poliçelerin mevcut olduğu tespit edilmiş ve sayfa sayılarına göre poliçelerin oranları Şekil 3.1'de gösterilmiştir. Ortalama sayfa sayısı 14,73'tür. Poliçelerin %3,33'ü 20 sayfadan fazla iken yine %13,33'ü 10 sayfadan azdır.



Şekil 3.1 Sayfa Sayısı

#### 3.3.2. Kullanım Şekli

Araştırmaya dahil edilen poliçelerin tamamı kullanım şekli hususi araçlar için temin edilmiştir.

#### 3.3.3. Sigara Benzeri Maddeler İle Oluşabilecek Zarar Teminatı

İncelenen poliçeler arasında %93,33 oranında sigara benzeri maddelerle oluşacak zararlara karşı teminat verilmiştir.

### 3.3.4. G.L.K.H.H. ve Terör Teminatı

Çalışmaya dahil edilen tüm poliçelerde grev, lokavt, kargaşalık ve halk hareketleri (G.L.K.H.H.) ve terör ek teminatı incelenmiştir ve bu poliçelerin hepsinde G.L.K.H.H. ve terör ek teminatının verildiği tespit edilmiştir.

### 3.3.5. Deprem, Toprak Kayması, Dolu, Yıldırım veya Yanardağ Püskürmesi Teminatı

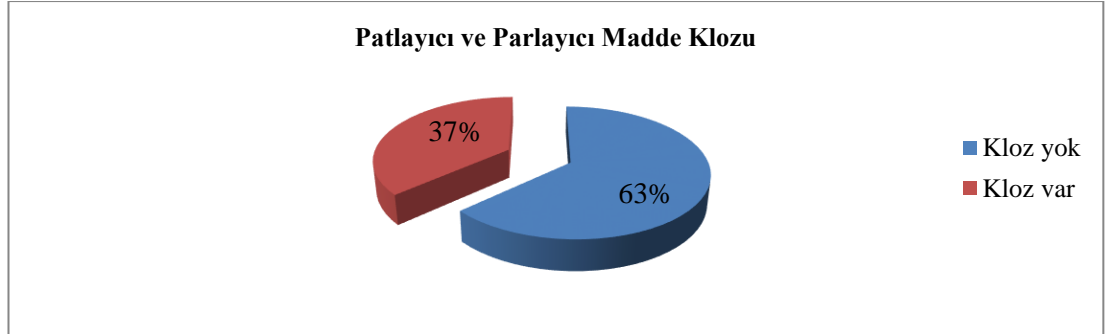
İncelenen poliçelerin tamamında deprem, toprak kayması, dolu, yıldırım veya yanardağ püskürmesi ek teminatı verilmiştir.

### 3.3.6. Kemirgen Teminatı

Çalışmaya konu olan poliçeler arasında %96,66 oranında kemirgen ek teminatı verilmiştir ve ek teminat verilen poliçelerden bir tanesinde beher hasarda, hasar bedeli üzerinden %10 muafiyet vardır.

### 3.3.7. Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Teminatı

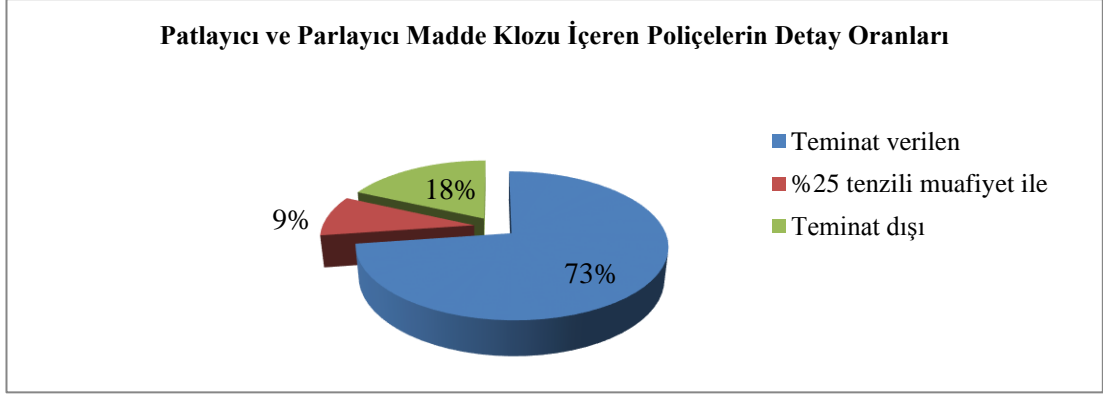
İncelenen poliçelerin %63,33'lük kısmında patlayıcı ve parlayıcı madde teminatına rastlanmamıştır. %36,66'lık kısımda patlayıcı ve parlayıcı madde teminatı poliçeye yazılmıştır. Patlayıcı ve parlayıcı madde teminatı ile ilgili bu oranlar Şekil 3.2'de gösterilmiştir.



Şekil 4.2 Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Klozu

Patlayıcı ve parlayıcı madde klozu olan poliçelerin %9'unda %25 tenzili muafiyet ile birlikte uygulanmak üzere mevcut olduğu saptanmıştır ve Şekil 3.3'te gösterilmiştir.

%18'inde patlayıcı ve parlayıcı madde klozunun teminat dışında bırakıldığı ve %73'ünde ise teminat miktarı belirtilmeden sadece teminatın poliçe kapsamına aldığı saptanmıştır.



**Şekil 5.3** Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Klozu İçeren Poliçelerin Detay Oranları

### 3.3.8. Sel ve Su Baskını Teminatı

İncelenen poliçelerin hepsinde sel ve su baskını ek teminatı verildiği tespit edilmiştir.

### 3.3.9. Çekme Kurtarma Klozu

Tüm poliçelerde çekme ve çekilme, aracın devrilmesi, yan yatması veya başka seviyeye düşmesi, vinç ile kurtarılma, aracın kaza ve arıza durumlarında çekilmesi, deprem, yangın, sel ve terör durumunda çekici hizmeti, yetkili olmayan kişilere çekirme teminatları incelenmiştir.

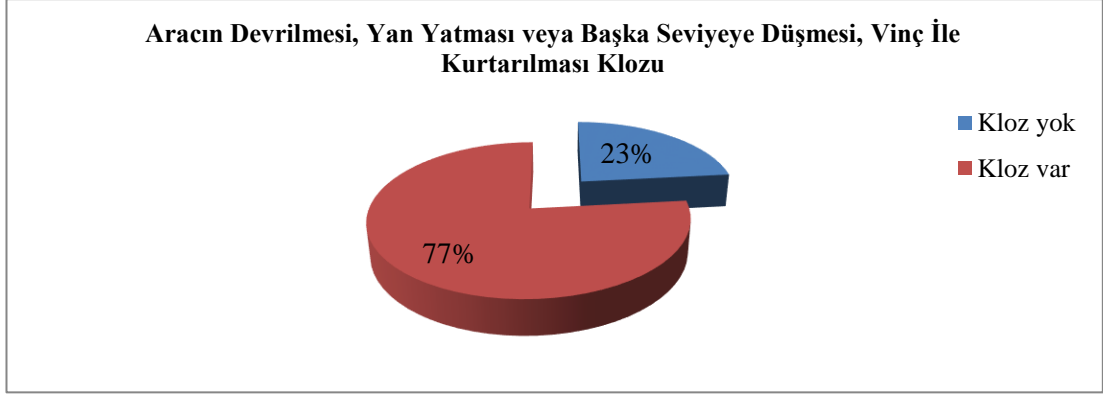
### 3.3.10. Çekme Çekilme Teminatı

İncelemeye alınan poliçeler arasında %96,66'sında çekme çekilme ek teminatı verilmiştir.

- *Aracın Devrilmesi, Yan Yatması veya Başka Seviyeye Düşmesi, Vinç İle Kurtarılma Klozu*

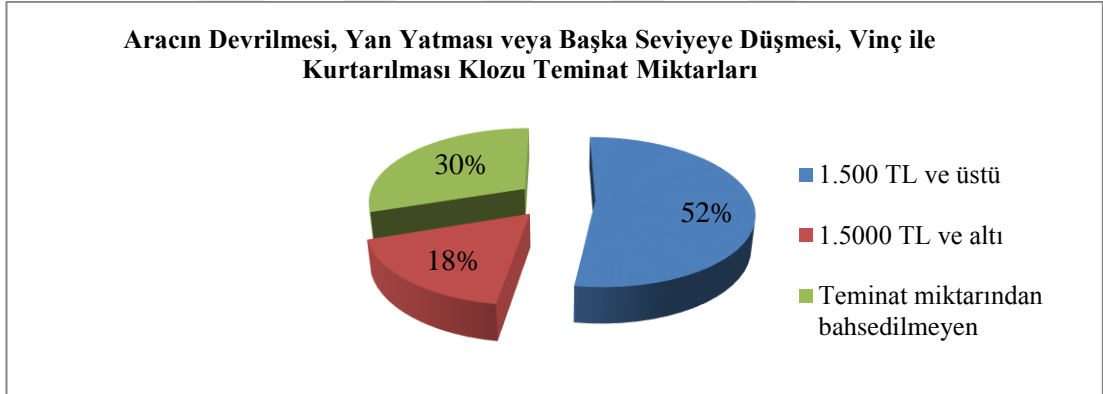
Şekil 3.4'te gösterildiği gibi, incelenen poliçelerin %23,33'lük kısmında bu kloz ile ilgili bilgiye rastlanmamıştır. %76,66'ünde aracın devrilmesi, yan yatması veya başka seviyeye düşmesi, vinç ile kurtarılma ek teminatı verilmiştir.





**Şekil 6.4** Aracın Devrilmesi, Yan Yatması veya Başka Seviyeye Düşmesi, Vinç İle Kurtarılması Klozu Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Klozu İçeren Poliçelerin Detay Oranları

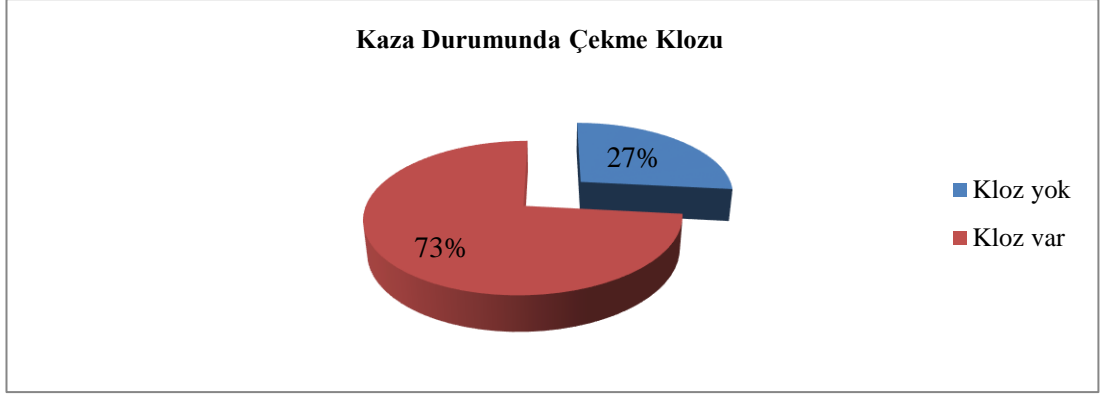
Bu teminatın verildiği poliçelerde teminat miktarları incelenmiş ve tespit edilen oranlar Şekil 3.5’te gösterilmiştir. Söz konusu teminatı kapsayan poliçelerin %52,18’i 1.500 TL ve üzeri, %17,38’i 1.500 TL ve altı teminat vermektedir. %30’luk kısımda ise teminat miktarından bahsedilmemiştir.



**Şekil 7.5** Aracın Devrilmesi, Yan Yatması veya Başka Seviyeye Düşmesi, Vinç İle Kurtarılması Klozu Teminat Miktarları

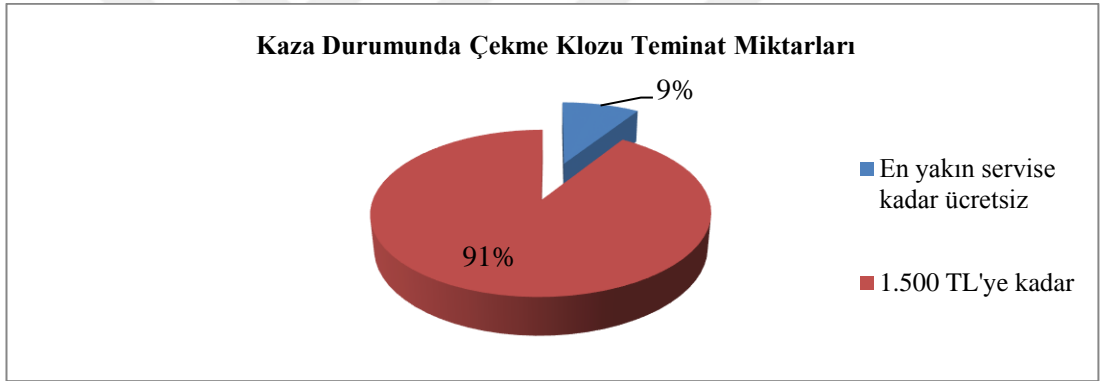
- ***Kaza Durumunda Çekme Klozu***

Araştırmaya dahil edilen poliçeler arasında %26,66’sında bu kloz ile ilgili bilgiye rastlanmamıştır. %73,33’lük oranla kaza durumunda çekme ek teminatı verilmiştir. Kaza durumunda çekme ile ilgili tespitler Şekil 3.6’da gösterilmiştir.



**Şekil 8.6** Kaza Durumunda Çekme Klozu

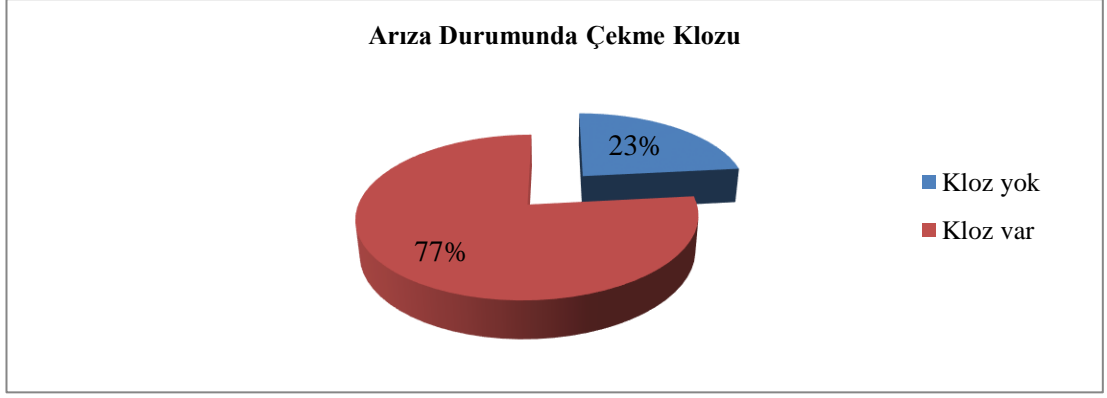
Şekil 3.7’de görüleceği gibi, kaza durumunda çekme teminatı veren poliçeler arasında %9,08’si en yakın servise ücretsiz çekme teminatı, %90,09 oranında 1.500 TL’ ye kadar teminat verilmiştir.



**Şekil 9.7** Kaza Durumunda Çekme Klozu Teminat Miktarları

- **Arıza Durumunda Çekme Klozu**

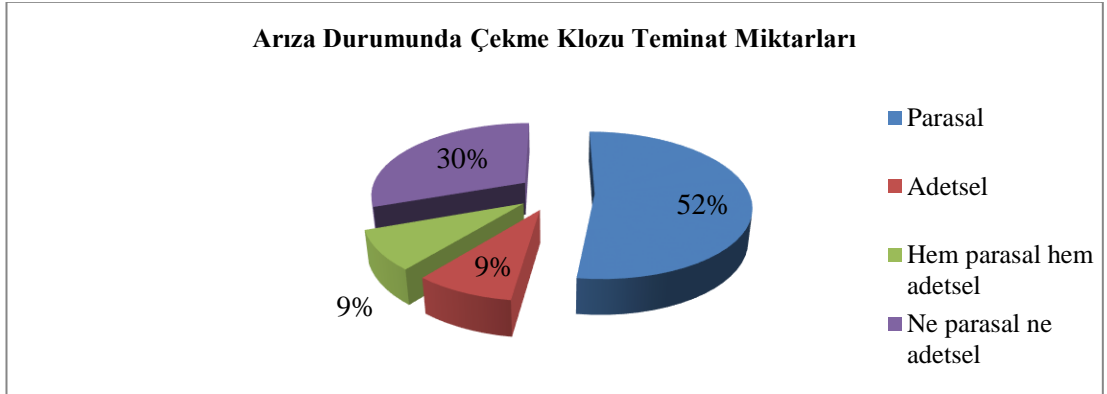
Arıza durumunda çekme ile ilgili, incelenen poliçeler arasında %23,33’lük kısımda bu kloz ile ilgili bilgiye rastlanmamış, %76,66’lık kısımda arıza durumunda çekme teminatı tespit edilmemiş ve bu oranlar Şekil 3.8’de gösterilmiştir.



**Şekil 10.8** Arıza Durumunda Çekme Klozu

Şekil 3.9’da görüleceği gibi, bu klozu kapsayan poliçeler arasında verilen teminatları parasal ve adetsel olarak incelenmiştir. %52,17’lik kısımda parasal, %8,68’lik kısımda adetsel, %8,68’lik kısımda ise hem parasal hem adetsel olarak teminat türü ifade edilmiştir. Aynı zamanda %30,43’lük kısım bu klozu teminat olarak poliçeye dahil etmiş fakat ne parasal ne de adetsel olarak bir bilgi sunmamıştır.

- Parasal olarak teminat sunan poliçelerde en az 675 TL en fazla 600\$ değerinde teminat verilmiştir.
- Adetsel olarak teminat verilen poliçelerde ise yılda 1 defa ve yılda 2 defa olmak üzere teminat sağlandığı tespit edilmiştir.



**Şekil 11.9** Arıza Durumunda Çekme Klozu Teminat Miktarları

- ***Kaza ve Poliçe Kapsamına Dahil Edilmiş İse Deprem, Yangın, Sel ve Terör Durumunda Çekici Hizmeti Teminatı***

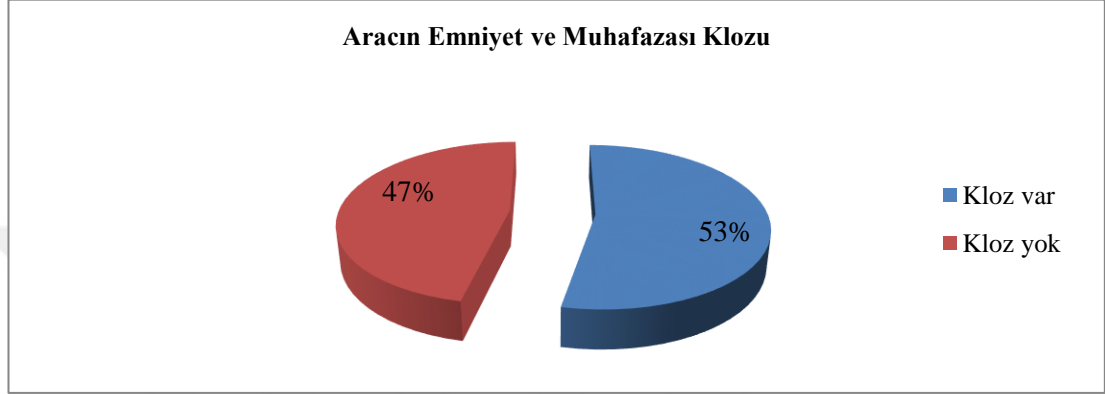
Araştırmaya dahil edilen poliçeler arasında %6,66’sı kaza ve poliçe kapsamına dahil edilmiş ise deprem, yangın, sel ve terör durumunda çekici hizmeti ek teminatı verilmiştir.

- **Yetkili Olmayan Kişilere Çektirme Teminatı**

İncelenen poliçeler arasında %93,93'ünde yetkili olmayan kişilere çekirme ek teminatı verilmiştir.

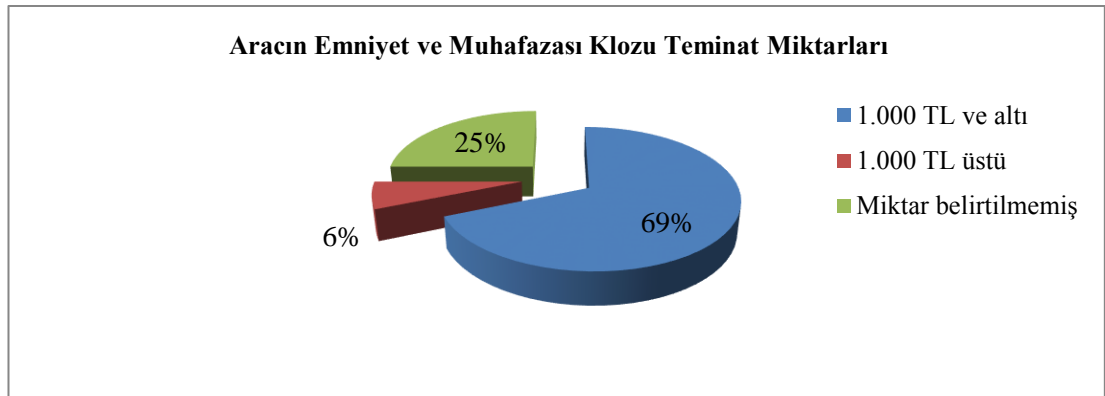
### 3.3.11. Aracın Emniyet ve Muhafazası Klozu

İncelenen poliçelerin %53,33'ünde aracın emniyet ve muhafazası ek teminatı verilmiştir. Şekil 3.10'da görüleceği gibi %47'sinde ise bu kloz bulunamamıştır.



Şekil 12.10 Aracın Emniyet ve Muhafazası Klozu

Bu oran içinde %6,24'lük kısım teminat kapsamını yedi gün olarak belirtmiştir. Teminat verilen poliçelerin %24,99'lük kısmı teminat miktarını belirtmemiştir. %68,74'ü 1.000 TL ve altı teminat verirken %6,24'ü 1.000 TL üstü teminat vermiştir. Verilen bu teminatlar ve poliçeler içindeki oranları Şekil 3.11 'de gösterilmiştir.



Şekil 13.11 Aracın Emniyet ve Muhafazası Klozu Teminat Miktarları

### 3.3.12. Oto Kapı Kilit Hizmeti (Çilingir) Teminatı

Araştırmaya dahil edilen poliçelerin %53,33'ünde oto kapı kilit (çilingir) ek teminatı

verildiği gözlemlenmiştir. Bu teminatı veren poliçelerden yalnızca birisinde 500 TL limit olduğu poliçede belirtmiştir.

### **3.3.13. Profesyonel Sürücü Hizmeti Teminatı**

İncelenen poliçelerin %50'sinde sürücünün arabayı kullanamaması veya vefatı halinde, sürücünün beraberinde bulunanlardan hiçbirinin sürücü yerine geçememesi durumunda araçta bulunanların daimi ikametgâhlarına veya seyahat için planlanan yere götürülmesi için profesyonel sürücü hizmeti ek teminatı verilmiştir.

### **3.3.14. Daimi İkametgaha Dönüş/Yolculuğa Devam Seyahati Teminatı**

Araştırmaya dahil edilen poliçelerin %60'ında daimi ikametgâha dönüş/yolculuğa devam seyahati ek teminatı verilmiştir. Bu yüzdeliğin %5,55'lik kısmında onarımın 48 saati aşması halinde teminatın verileceği ifadesi poliçede yer almıştır.

### **3.3.15. Yol ve Kaza Durum Bilgisi Teminatı**

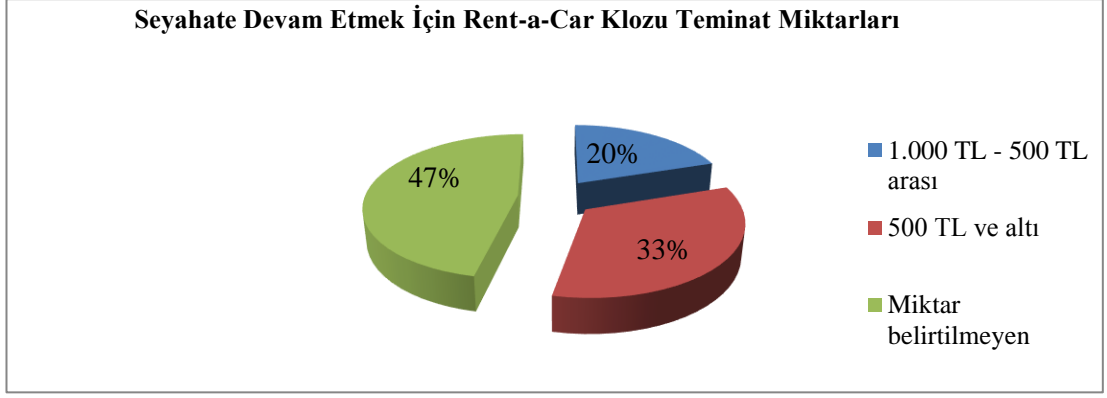
Araştırmaya dahil edilen poliçelerin %30'unda yol ve kaza durum bilgisi hizmeti ek teminatı verilmiştir.

### **3.3.16. Bağlantı ve Koordinasyon Hizmeti Teminatı**

İncelenen poliçeler arasında gerekli ve mümkün olan tüm durumlarda hareketsiz kalan aracın ikame bir araçla değiştirilmesi için %10 bağlantı ve koordinasyon ek teminatı verilmiştir.

### **3.3.17. Seyahate Devam Etmek İçin Rent-a-Car Teminatı**

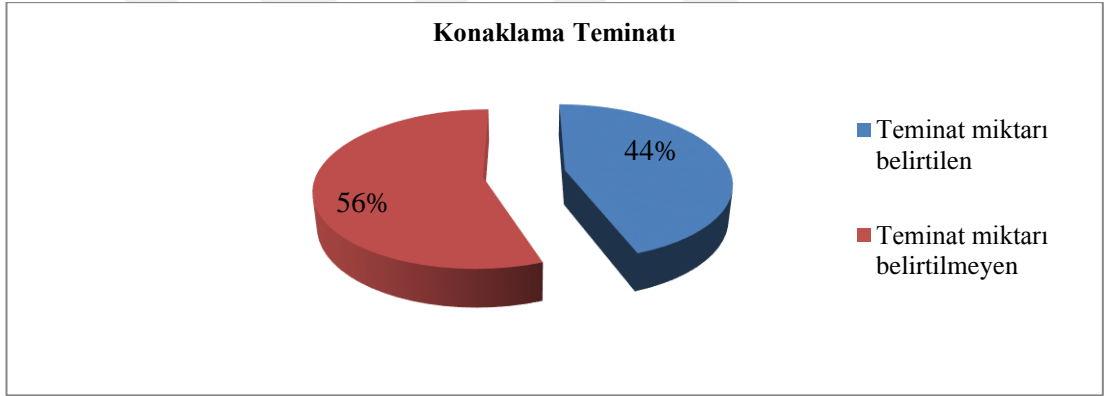
Araştırmaya dahil edilen poliçeler arasında % 50'sinde seyahate devam etmek için Rent-a-Car ek teminatı verilmiştir. Bu oran içinde %20'lik kısmın 500 TL ile 1.000 TL teminat ile sınırlanarak verildiği, %33,32'lik kısmın 500 TL altı teminat verdiği tespit edilmiştir. %46,66'lık kısmın ise teminatın miktarını belirtmeden teminata dahil ettiği görülmüş ve bu oranlar Şekil 3.12'de gösterilmiştir.



**Şekil 14.12** Seyahate Devam Etmek İçin Rent-a-Car Teminatı Teminat Miktarları

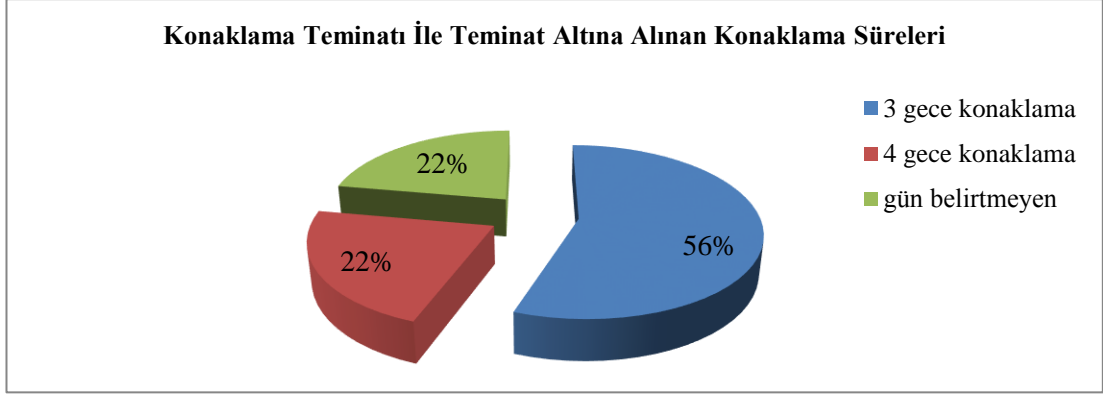
### 3.3.18. Konaklama Teminatı

Şekil 3.13'te görüleceği gibi, incelenen poliçeler arasında %60'ında konaklama ek teminatı verilmiştir. Bu teminatın verildiği poliçelerin %44,43'lük kısmı teminatın miktarını belirtmemişken, %55,55'lik kısmında teminat miktarı belirtmiştir.



**Şekil 15.13** Konaklama Teminatı

Bu klozu teminat olarak gösteren poliçelerin %55,55'inde 3 gece konaklama teminatı verdiği, %22,21'inde 4 gece konaklama teminatı verdiği ve kalan %22,21'lik kısmında gün belirtmeden teminat verdiği tespit edilmiş ve bu oranlar Şekil 3.14'te gösterilmiştir.



**Şekil 16.14** Konaklama Teminatı ile Teminat Altına Alınan Konaklama Süreleri

### 3.3.19. Yedek Parça Temini ve Ulaştırılması Teminatı

İncelenen poliçeler arasında %53,33'ünde aracın hareketini sağlayacak yedek parçanın aracın tamir edildiği yerde bulunamaması durumunda, yedek parçanın bulunması ve gönderilmesi ek teminatı verilmiştir. %26,66'lık kısmın yedek parça temini ve ulaştırması teminatını 10 kg. kadar sınırlandırdığı tespit edilmiştir.

### 3.3.20. Tamir Edilen Aracın Teslim Alınması Teminatı

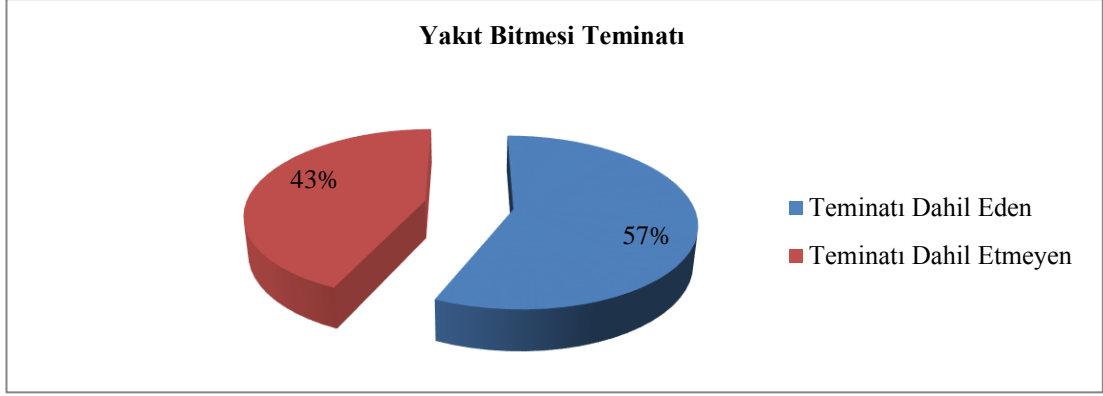
Çalışmaya dahil edilen poliçelerin %46,66'sında kaza geçiren aracın onarım sonrasında tamir edilen yerden teslim alınması için ek teminat verilmiştir. %6,66'lık kısımda lehtarın veya lehtar tarafından belirlenen bir kişinin aracın onarıldığı tamirhaneye tek yön masraflarının teminata dahil edildiği görülmüştür.

### 3.3.21. Yakıt Klozu

Tüm poliçelerde yakıt bitmesi ve yanlış yakıt kullanımı teminatları incelenmiştir.

- ***Yakıt Bitmesi Teminatı***

Şekil 3.15'de görüldüğü gibi, incelenen poliçelerin %56,66'sında yakıt bitmesi ile ilgili teminatın varlığından bahsedilmişken, %43,33'ünde yakıt bitmesi teminatı tespit edilememiştir.

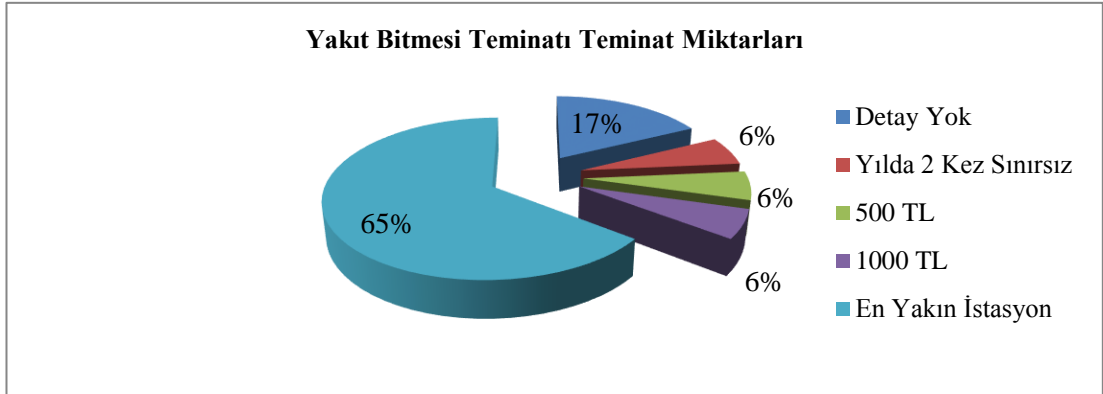


**Şekil 17.15** Yakıt Bitmesi Teminatı

Yakıt bitmesi ile ilgili teminatı içeren toplam 17 poliçenin detayları Şekil 3.16'da görüldüğü gibi, %64,70'inde en yakın istasyon teminat sınırlaması olarak belirlenmiş, geri kalanlarda ise en yakın istasyon sınırlaması olmadan teminat altına alındığı tespit edilmiştir.

En yakın istasyon sınırlaması koyan poliçelerin %54,54'ü teminat miktarı belirlemezken aynı sınırlamayı koyup miktar bildiren poliçeler %45,46'dır.

En yakın istasyon sınırlamasında belirlenen teminat miktarları 500TL, 1.000TL ve 1.250 TL olarak tespit edilmiştir.



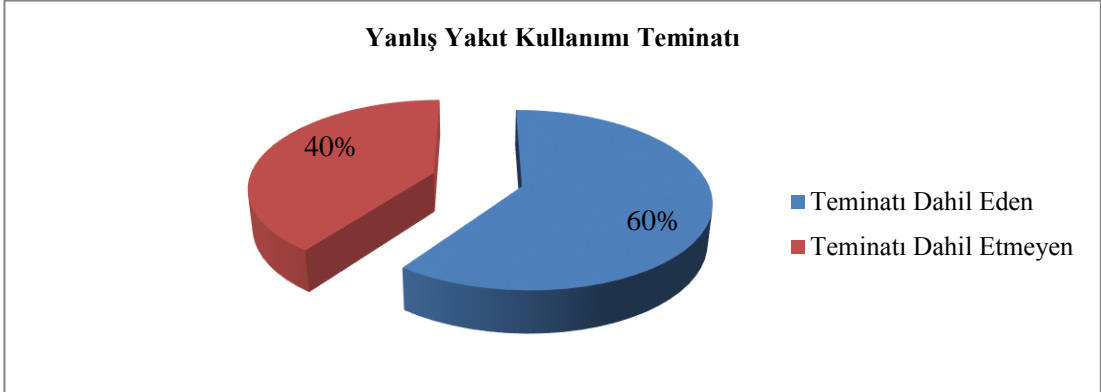
**Şekil 18.16** Yakıt Bitmesi Teminatı Teminat Miktarları

- ***Yanlış Yakıt Kullanımı Teminatı***

İncelenen poliçelerin %60'ında yetkili akaryakıt servis istasyonlarından akaryakıt alımı yapılırken, pompacının yakıt ikmali sırasında bilerek veya kusurlu olarak araca yanlış yakıt doldurması sonucu meydana gelen zararların masrafları teminat altına



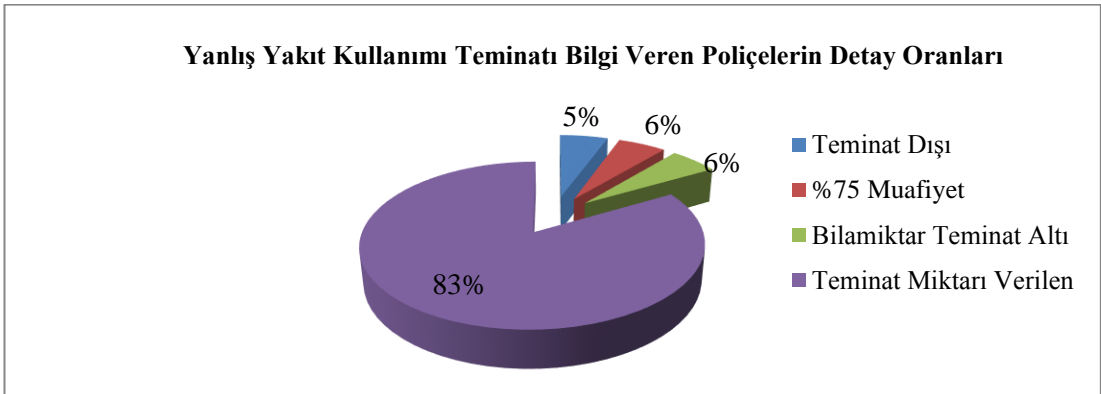
alınmıştır. Şekil 3.17’de görüldüğü gibi kalan %40’lık kısmı ise yanlış yakıt kullanımını teminat altına almadığı anlaşılmıştır.



**Şekil 19.17** Yanlış Yakıt Kullanımı Teminatı

Yanlış yakıt kullanımı teminatını veren poliçelerin detay oranları Şekil 3.18’de gösterildiği gibi,

- %5,55'lik kısmın yanlış akaryakıt kullanımı teminatını teminat dışı olarak belirttiği,
- %5,55'lik diğer kısmın %75 tenzili muafiyet ile bu teminatı poliçeye dahil ettiği ve
- %5,55'lik kısmının da bilamiktar teminata dahil ettiği tespit edilmiştir.

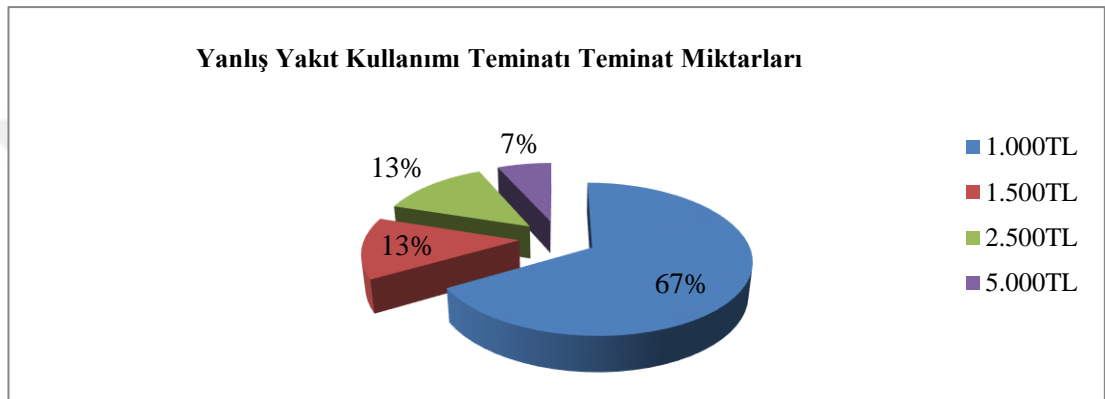


**Şekil 20.18** Yanlış Yakıt Kullanımı Teminatı Bilgi Veren Poliçelerin Detay Oranları

Bu teminattan söz eden poliçelerin %83,5'lik kısmında farklı teminat miktarlarından bahsedildiği belirlenmiştir.

- %66,66'sında 1.000 TL,
- %13,33'ünde 1.500 TL,
- %13,33'ünde 2.500 TL ve
- %6,66'sında 5.000 TL

teminat miktarı ile teminat kapsamına dahil edildiği görülmüş ve Şekil 3.19'da gösterilmiştir.



**Şekil 21.19** Yanlış Yakıt Kullanımı Teminatı Teminat Miktarları

- ***EPDK Standartlarına ve Yasal Mevzuata (10 numara yağ vb.) Uygun Olmayan Yakıt Kullanımı Teminatı***

Üzerinde çalışılan tüm poliçeler arasında %86,66'lık kısımda Enerji Piyasası Denetleme Kurulu (EPDK) standartlarına ve yasal mevzuata uygun olmayan yakıt kullanımı teminatı ile ilgili herhangi bir bilgi vermemişken %13,33'lük kısımda poliçeye bu teminatı dahil etmediği tespit edilmiştir.

### **3.3.22. LPG'li Araç Teminatı**

Araştırmaya dahil edilen poliçelerin %43,33'lük kısmının LPG'li araç teminatını verdiği belirlenmiştir. LPG'li araç teminatı veren poliçelerin %6,66'sının sigorta bedeli üzerinden %10 tenzili muafiyet uygulamakta olduğu ve 3,33'ünde 1.500 TL teminat miktarı ile teminat verildiği belirlenmiştir.

### **3.3.23. Tente Klozu**

Araştırmaya dahil edilen poliçeler arasında üstü açılıp kapanan hususi araçların %13,33'lük kısmında tente hasarları (çarpma, çarpışma, devrilme, yuvarlanma ve

yanma dışında meydana gelen hasarlar dışında) %25 oranında tenzili muafiyet uygulayarak teminata dahil etmiştir.

### **3.3.24. Konut ve Oto Adaptasyon Teminatı**

İncelenen poliçelerin %3,33'ü sigortalı veya sigorta ettirenin kasko sigortası yapılmış olan araç ile gerçekleşen bir kaza sonucunda, sürekli sakatlık oluşması durumunda konutta yapılması gereken adaptasyon masrafları ek teminatını sağladığı gözlemlenmiştir.

### **3.3.25. Engelli Araç Klozu**

Araştırmaya dahil edilen poliçelerin %66,66'sında engelli araç klozu ek teminatı verilmiştir.

### **3.3.26. Araç Anahtarı Klozu**

İncelenen poliçelerde anahtar kaybolması şu başlıklar altında ele alınmıştır: anahtarın ele geçirilmesi ile aracın çalınması, anahtarın ev veya işyeri niteliğinde kapalı ve kilitli bir mekânda bulunması suretiyle ele geçirilmesi ile çalınması, anahtarın gasp sonucu ele geçirilmesi ile aracın çalınması, anahtarın araç üzerinde veya araç içinde bırakılması nedeni ile aracın çalınması, anahtarın çalınması, kaybolması nedeni ile merkezi kilit sisteminin değiştirilmesi, anahtar sisteminin ve immobilizer'in yeniden kodlanması.

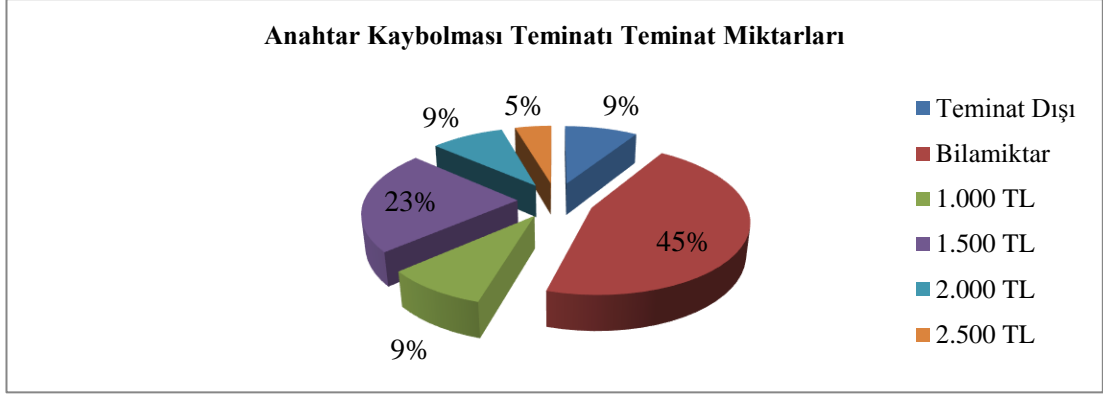
#### **• Anahtar Kaybolması Teminatı**

İncelenen poliçelerin %73,33'lük kısmında anahtar kaybolması teminatının verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar kaybolması teminatı verilen poliçelerin % 9,08'inde anahtar kaybolması teminatının teminat dışı olduğu belirlenmiştir. %45,45'lik kısımda ise poliçeye bilamiktar dahil edildiği tespit edilmiştir. Geriye kalan %45,45'lik kısımda da farklı teminat miktarları verildiği görülmüştür. Bu teminatlar ve oransal durum Şekil 3.20'de görüleceği gibi,

- %9,08'inde 1.000 TL,
- %22,77'sinde 1.500 TL,
- %9,08'inde 2.000 TL ve
- %4,54'ünde 2.500 TL

teminat miktarları ile poliçeye dahil edildiği görülmüştür.



**Şekil 22.20** Anahtar Kaybolması Teminatı Teminat Miktarları

- ***Anahtarın Ele Geçirilmesi İle Aracın Çalınması Teminatı***

Anahtarın ele geçirilmesi ile aracın çalınması teminatının incelenen poliçelerin %86,66'sı tarafından poliçeye dahil edildiği, %13,3'ünün ise anahtarın ele geçirilmesi ile aracın çalınması teminatını içermediği belirlenmiştir. Ancak teminatın poliçelerde iki farklı şekilde ele alındığı tespit edilmiştir; teminatı içeren poliçelerin %26,92'si bu teminatı teminat dışı olarak poliçeye dahil ederken %73,08 oranındaki poliçede ise anahtarın ele geçirilmesi ile aracın çalınması durumunun teminat altına alındığı görülmüştür.

- ***Anahtarın Ev veya İşyeri Niteliğinde Kapalı ve Kilitli Bir Mekânda Bulunması Suretiyle Ele Geçirilmesi İle Aracın Çalınması Teminatı***

İncelenen poliçelerin %70'inde anahtarın ev veya iş yeri niteliğinde kapalı ve kilitli bir mekânda bulunması suretiyle ele geçirilmesi ile aracın çalınmasının teminat altına alındığı belirlenmiştir.

Ancak, anahtarın ev veya iş yeri niteliğinde kapalı ve kilitli bir mekânda bulunması suretiyle ele geçirilmesi ile aracın çalınması teminatını içeren poliçelerin %4,75'inde aracın çalınmasının koasürans olarak teminat altına alındığı belirlenmiştir. Bu teminatı içeren poliçelerin %66,65'inde anahtarın ev veya iş yeri niteliğinde kapalı ve kilitli bir mekânda bulunması suretiyle ele geçirilmesi ile aracın çalınması durumunda aracın çalınmasının teminat dışı tutulduğu, %23,75'inde teminat miktarından bahsedilmediği ve %4,75'inde ise %50 tenzili muafiyet uygulandığı tespit edilmiştir.

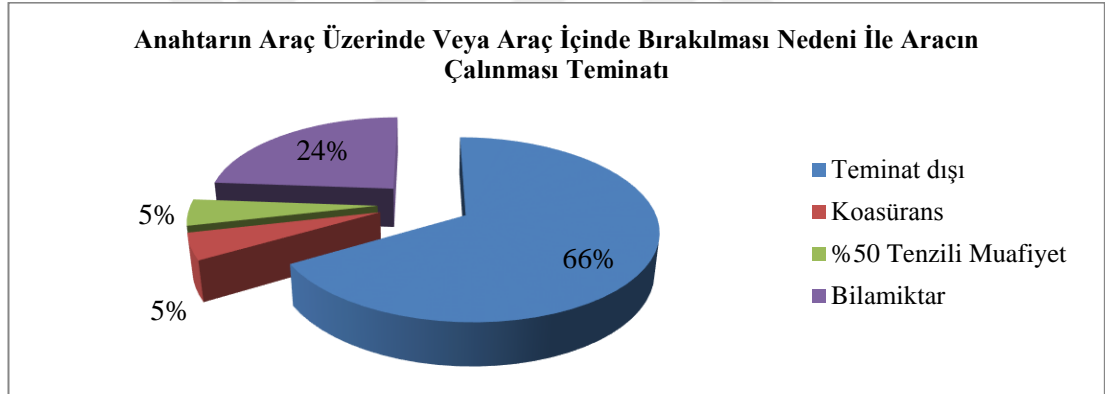
- **Anahtarın Gasp Sonucu Ele Geçirilmesi İle Aracın Çalınması Teminatı**

Anahtarın gasp sonucu ele geçirilmesi ile aracın çalınması teminatı incelenen şirketlerin %86,66'sı tarafından poliçeye dahil edilmiş ancak bu teminatı poliçeye dahil etmesine rağmen şirketlerin %3,84'ü teminat dışı olarak bildirmiştir. Poliçelerin %13,3'ünde bu teminat tespit edilememiştir.

- **Anahtarın Araç Üzerinde veya Araç İçinde Bırakılması Nedeni İle Aracın Çalınması Teminatı**

Çalışmaya dahil edilen poliçelerin %70'inde anahtarın araç üzerinde veya araç içinde bırakılması nedeni ile aracın çalınması teminatı verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 3.21'de görüldüğü gibi, anahtarın araç üzerinde veya araç içinde bırakılması nedeni ile aracın çalınması teminatı veren poliçelerin %4,75'i bu teminatı koasürans olarak verdiği, %66,65'inin araç çalınmasını teminat dışı tuttuğu, %23,75'inin bilamiktar ve %4,75'inin ise %50 tenzili muafiyet uyguladığı tespit edilmiştir.

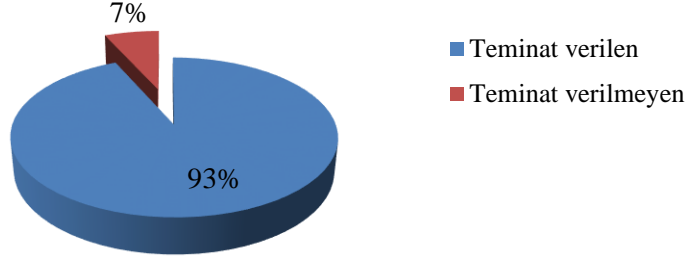


**Şekil 23.21** Anahtarın Araç Üzerinde veya Araç İçinde Bırakılması Nedeni İle Aracın Çalınması Teminatı

- **Anahtarın Çalınması, Kaybolması Nedeni İle Merkezi Kilit Sisteminin Değiştirilmesi, Anahtar Sisteminin ve İmmobilizer'in Yeniden Kodlanması Teminatı**

Şekil 3.22'te görüldüğü gibi, incelenen poliçelerin %93,33'lük kısmında anahtarın çalınması, kaybolması nedeni ile merkezi kilit sisteminin değiştirilmesi, anahtar sisteminin ve immobilizer'in yeniden kodlanması teminatı verilmiştir.

**Anahtarın Çalınması, Kaybolması Nedeni İle Merkezi Kilit Sisteminin Değiştirilmesi, Anahtar Sisteminin Ve İmmobilizer' in Yeniden Kodlanması Klozu**

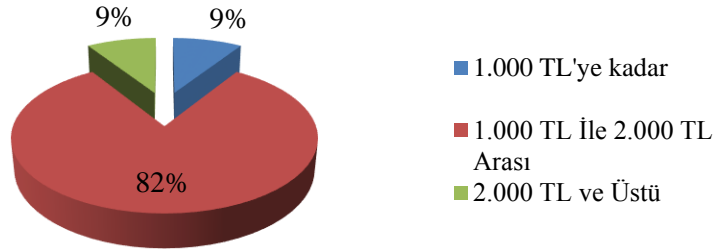


**Şekil 24.22** Anahtarın Çalınması, Kaybolması Nedeni İle Merkezi Kilit Sisteminin Değiştirilmesi, Anahtar Sisteminin ve İmmobilizer'in Yeniden Kodlanması Teminatı

Bu poliçelerin %78,57'sinde teminat miktarı farklı da olsa belirlenmiş. Verilen teminatların miktarlara göre dağılımı aşağıda verilmiş ve Şekil 3.23'te gösterilmiştir.

- Teminat veren poliçelerin %9,09'u 1.000 TL'ye kadar,
- Teminat veren poliçelerin %81,81'i 1.000 TL ile 2.000 TL arası,
- Teminat veren poliçelerin %9,09'u 2.000 TL ve üstü

**Anahtarın Çalınması, Kaybolması Nedeni İle Merkezi Kilit Sisteminin Değiştirilmesi, Anahtar Sisteminin ve İmmobilizer'in Yeniden Kodlanması Teminatı Teminat Miktarları**



**Şekil 25.23** Anahtarın Çalınması, Kaybolması Nedeni İle Merkezi Kilit Sisteminin Değiştirilmesi, Anahtar Sisteminin ve İmmobilizer'in Yeniden Kodlanması Teminatı Teminat Miktarları

- **Asıl Anahtar İle Hırsızlık Teminatı**

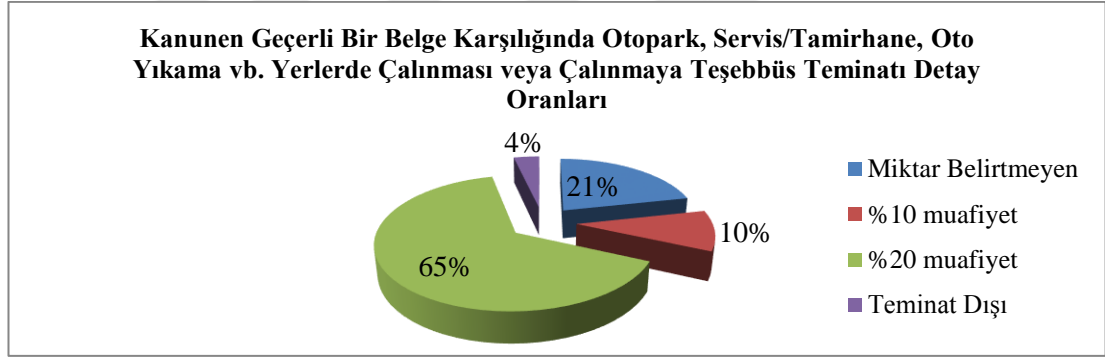
Asıl anahtar ile hırsızlık teminatı incelenen poliçelerin %50'sine dahil edilmiş ancak bu teminatı poliçeye dahil etmesine rağmen incelenen şirketlerin %33,33'ünün teminat dışı olarak bildirdiği tespit edilmiştir.

- ***Kanunen Geçerli Bir Belge Karşılığında Otopark, Servis /Tamirhane, Oto Yıkama vb. Yerlerde Çalınması veya Çalınmaya Teşebbüs Teminatı***

Şekil 3.24’de görüldüğü gibi, incelenen poliçelerin %90’ında kanunen geçerli bir belge karşılığında otopark, servis/tamirhane, oto yıkama vb. yerlerde çalınması veya çalınmaya teşebbüs teminatı ile ilgili bilgiye rastlanmıştır.

Kanunen geçerli bir belge karşılığında otopark, servis/tamirhane, oto yıkama vb. yerlerde çalınması veya çalınmaya teşebbüs teminatından bahseden poliçeler içerisinde %3,56’lık kısım teminatın teminat dışı olduğunu ve %21,42’lik kısım ise sadece teminatın varlığından bahsettiği tespit edilmiştir. Ayrıca, teminat veren poliçelerin bazılarında farklı muafiyet oranları içerdiği gözlemlenmiştir.

- %10 tenzili muafiyetli poliçe oranı teminat veren poliçeler içinde %10 ve
- %20 tenzili muafiyetli poliçe oranının ise teminat veren poliçeler arasında %64,28 olduğu tespit edilmiştir.



**Şekil 26.24** Kanunen Geçerli Bir Belge Karşılığında Otopark, Servis/Tamirhane, Oto Yıkama vb. Yerlerde Çalınması veya Çalınmaya Teşebbüs Teminatı Detay Oranları

- ***Motorlu Araç Tescil, Motorlu Araç Trafik Belgesi ve Plaka Levhalarının Çalınması Nedeni İle Bunların Yeniden Düzenlenmesi ve Temin Edilmesi Teminatı***

Çalışmaya dahil edilen poliçeler arasında “motorlu araç tescil, motorlu araç trafik belgesi ve plaka levhalarının çalınması nedeni ile bunların yeniden düzenlenmesi ve temin edilmesi” teminatının yalnızca %3,33’lük oranda teminat kapsamına dahil edildiği belirlenmiştir.

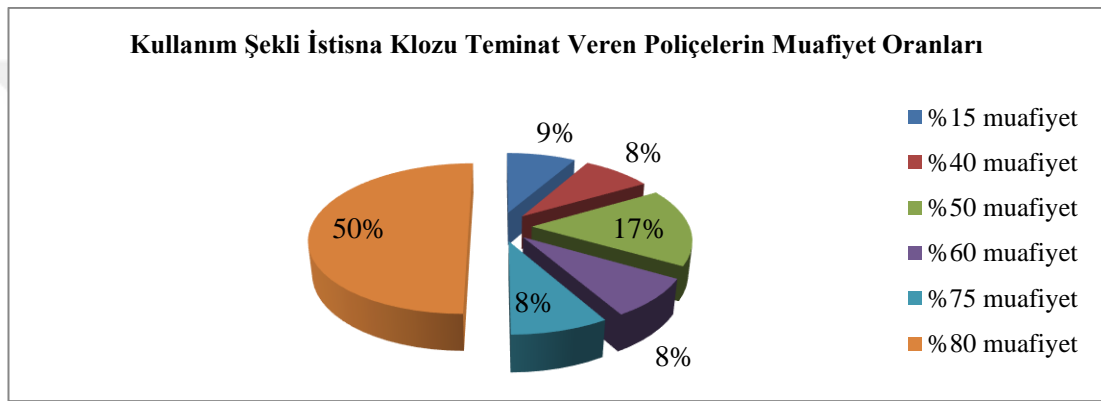
### **3.3.27. Kullanım Şekli İstisna Klozu**

İncelenen poliçelerin %40’ının bu klozu farklı muafiyet oranları belirleyerek ele

aldığı tespit edilmiştir. Uygulanan muafiyet oranları aşağıdaki gibidir ve oranları Şekil 3.25’de gösterilmiştir.

- %15 tenzili muafiyet uygulayan (teminat veren poliçelerin %8,32’si),
- %40 tenzili muafiyet uygulayan (teminat veren poliçelerin %8,32’si),
- %50 tenzili muafiyet uygulayan (teminat veren poliçelerin %16,65 i),
- %60 tenzili muafiyet uygulayan (teminat veren poliçelerin %8,32’si),
- %75 tenzili muafiyet uygulayan (teminat veren poliçelerin %8,32’si) ve
- %80 tenzili muafiyet uygulayan (teminat veren poliçelerin %50’si)

olarak tespit edilmiştir.



**Şekil 27.25** Kullanım Şekli İstisna Klozu Teminat Veren Poliçelerin Muafiyet Oranları

### 3.3.28. İkame Araç Klozu

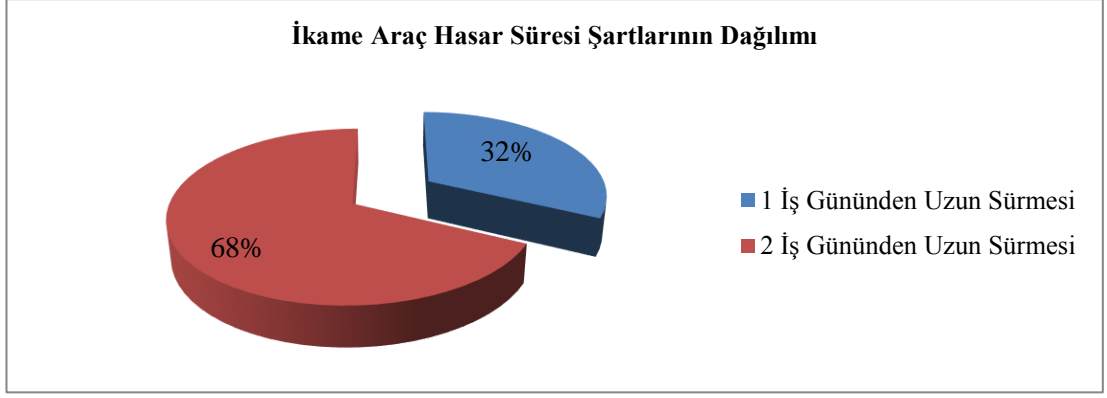
İncelenen poliçelerin tümünde ikame araç klozunun teminat altına aldığı belirlenmiştir. İkame araç klozu hasar süresi ve ikame araç temin edilen süre olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir.

### 3.3.29. Hasar Süresi Teminatı

Hasar süresi ile ilgili olarak söz konusu poliçeler incelendiğinde %6,66’sında hasar süresi ile ilgili bilgiye rastlanmamış ancak hasar süresi ile ilgili şartların belirlendiği tespit edilmiştir.

Hasar süresini içeren poliçelerin oransal dağılımı Şekil 3.26’de görüldüğü gibi olup, %32,14’ünde onarımın bir iş gününden uzun sürmesi, %67,85’inde onarımın iki iş gününden uzun sürmesi şartı olduğu tespit edilmiştir.



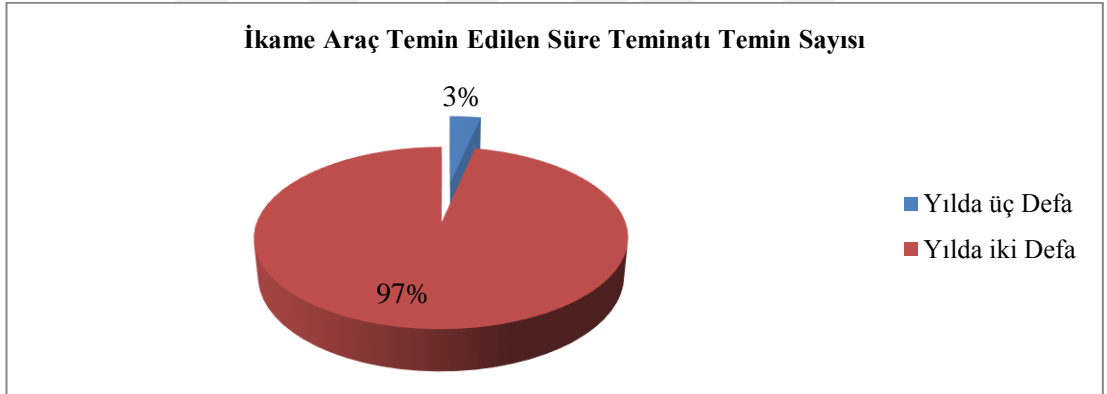


**Şekil 28.26** İkame Araç Hasar Süresi Şartlarının Dağılımı

### 3.3.30. İkame Araç Temin Edilen Süre Teminatı

İkame araç temininde çalışmaya dahil edilen poliçeler arasında ikame araç temin süresi ve sayısı konusunda çeşitlilikler olduğu görülmüştür.

Şekil 3.27’de görüldüğü üzere, incelenen poliçelerin %3,33’ü yılda üç defa ikame araç temin ederken, %96,66’sının yılda iki defa ikame araç temin ettiği görülmüştür.

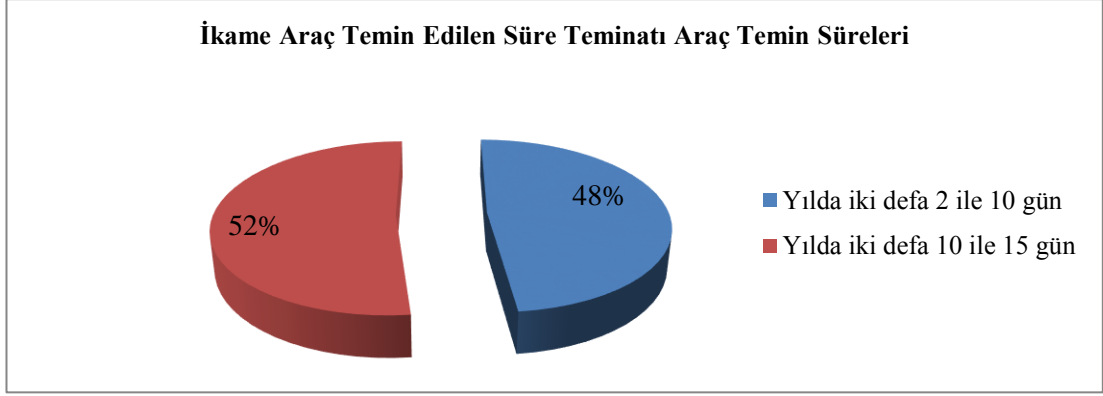


**Şekil 29.27** İkame Araç Temin Edilen Süre Teminatı Temin Sayısı

Yılda üç defa ikame araç temin eden poliçede ikame araç süresinin 7 gün ile sınırlandırıldığı tespit edilmiştir.

Yılda iki defa ikame araç temin eden poliçelerin araç temin süresi bakımından farklı süreler belirlediği görülmüştür.

Yılda iki defa ikame araç temin eden poliçelerin %48,27’sinin iki ila on gün arası ikame araç temin ettiği, %51,72’sinin on ila on beş gün arası ikame araç temin etmeyi taahhüt ettiği tespit edilmiş ve bu oranlar Şekil 3.28’de gösterilmiştir.



**Şekil 30.28** İkame Araç Temin Edilen Süre Teminatı Araç Temin Süreleri

### 3.3.31. Cam Filmi ve Logo Klozu

Cam filmi ve logo klozu, incelenen poliçelerin yalnızca %10'unda teminat altına alındığı görülmüştür. Teminat altına alınan poliçelerin yalnızca %33,3'ünde tek hasar için 500 TL bedel ile teminat altına alındığı belirtilmiştir. %66,6'sında ise teminat miktarı belirtilmediği görülmüştür.

### 3.3.32. Sunroof ve Cam Tavan Muafiyeti Klozu

Sunroof ve cam tavan muafiyeti klozu incelenen poliçelerin sadece %6,66'sında poliçeye ek teminat olarak eklenmiştir. %3,33'ünde %10 tenzili muafiyet ile uygulanma şartı tespit edilmiştir.

### 3.3.33. Çocuk Oto Güvenlik Koltuğu Klozu

Araştırmaya dahil edilen poliçelerde %3,33 oranında çocuk oto güvenlik koltuğu klozunun ek teminat altına alındığı belirtilmiştir.

### 3.3.34. Sigortalı Aracın Gemilerle Taşınması Klozu

İncelenen poliçeler arasında yalnızca %3,33'ünde aracın gemiler ile taşınması klozu teminat altına almıştır ve teminat miktarını %15 tenzili muafiyetli olarak belirtmiştir.

### 3.3.35. Kişisel Eşya Klozu

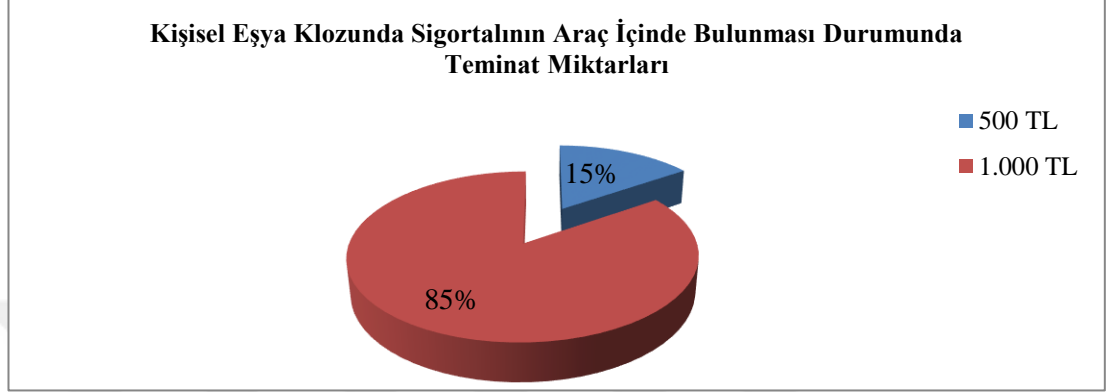
Kişisel eşya ile ilgili kloz sigortalının araç içinde olması ve sigortalının araç içinde olmaması durumları olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir.

- ***Sigortalı Araç İçinde Kişisel Eşya Klozu***

Kişisel eşya klozu, sigortalının aracın içinde olması durumunda %43,33 oranında farklı teminat miktarları ile poliçeye dahil edildiği görülmüştür. Sigortalı araç içinde iken araç içinde bulunan kişisel eşyaların çalınması durumunda sigorta şirketleri

çalınan bu eşyaların tazmini yoluna gitmiştir. Ancak tazminat miktarı olarak çalınan eşyanın maddi değeri farklı olabileceği için müşteri ile görüşülerek farklı miktarlarda limitler belirlemişlerdir.

Bu miktarlar Şekil 3.29’da görüldüğü gibidir: 500TL (%15,37) ve 1.000 TL (%84,60) limitler ile incelenen poliçelerde tespit edilmiştir.



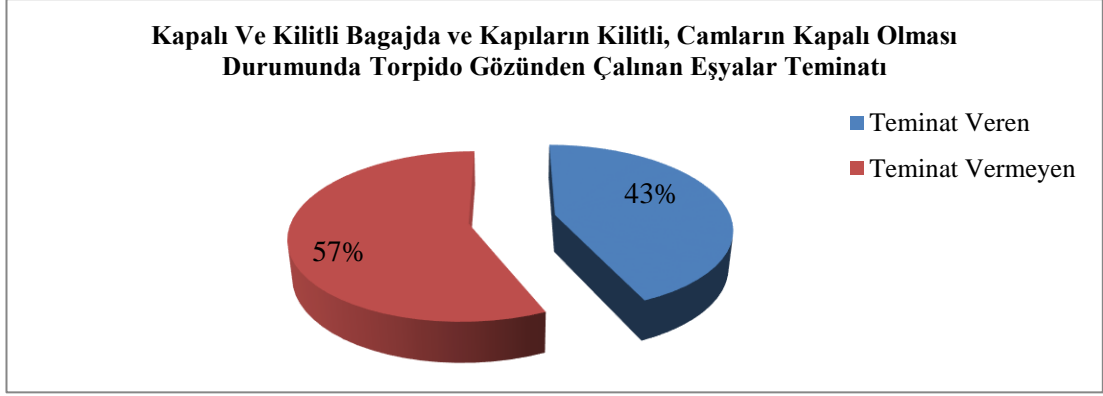
**Şekil 31.29** Kişisel Eşya Kızunda Sigortalının Araç İçinde Bulunması Durumunda Teminat Miktarları

- ***Sigortalı Araç İçinde Olmaması Halinde Kişisel Eşya Kızı***

Sigortalının araç içinde olmadığı durumlarda kişisel eşya kızı “kapalı ve kilitli bagajda ve kapıların kilitli, camların kapalı olması durumunda torpido gözünden çalınan eşyalar teminatı” ve “araç içinde bırakılan eşyaların çalınması teminatı” olmak üzere iki başlık altında ele alınıp incelenmiştir.

- ***Kapalı ve Kilitli Bagajda ve Kapıların Kilitli, Camların Kapalı Olması Durumunda Torpido Gözünden Çalınan Eşyalar Teminatı***

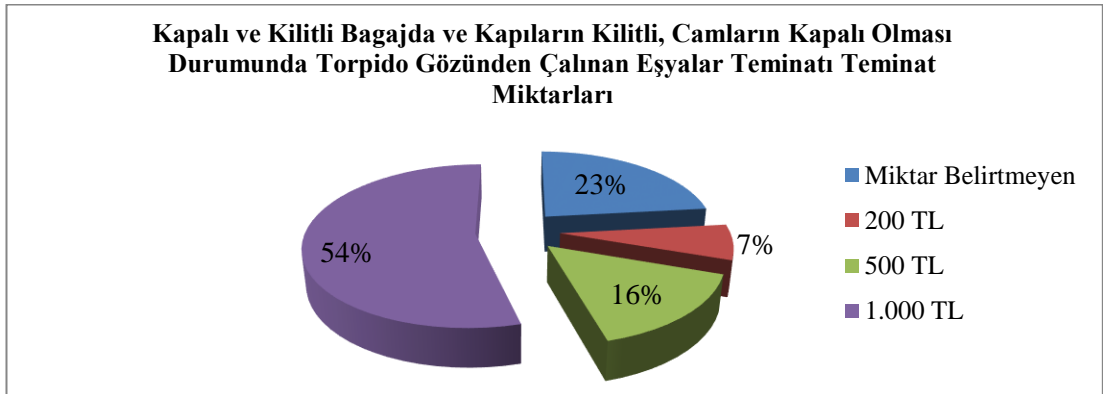
Şekil 3.30’da görüldüğü gibi, kapalı ve kilitli bagajda ve kapıların kilitli, camların kapalı olması durumunda torpido gözünden çalınan eşyalara karşılık olarak incelenen poliçelerin %43,33’ünde değişen teminat miktarları ile teminat verilirken, incelenen poliçelerin %56,67’sinde teminat verilmediği tespit edilmiştir.



**Şekil 32.30** Kapalı ve Kilitli Bagajda ve Kapıların Kilitli, Camların Kapalı Olması Durumunda Torpido Gözünden Çalınan Eşyalar Teminatı

Teminat miktarları:

- Teminat miktarı belirtilmeden teminat veren poliçeler %23,03
- 200 TL olarak belirleyen poliçelerin teminat veren poliçeler içinde oranı %6,92,
- 500 TL olarak belirleyen poliçelerin teminat veren poliçeler içindeki oranı %15,37 ve
- 1000 TL olarak belirleyen poliçelerin teminat veren poliçeler içindeki oranı ise %53,84 olarak tespit edilmiş ve bu oranlar Şekil 3.31’te gösterilmiştir.



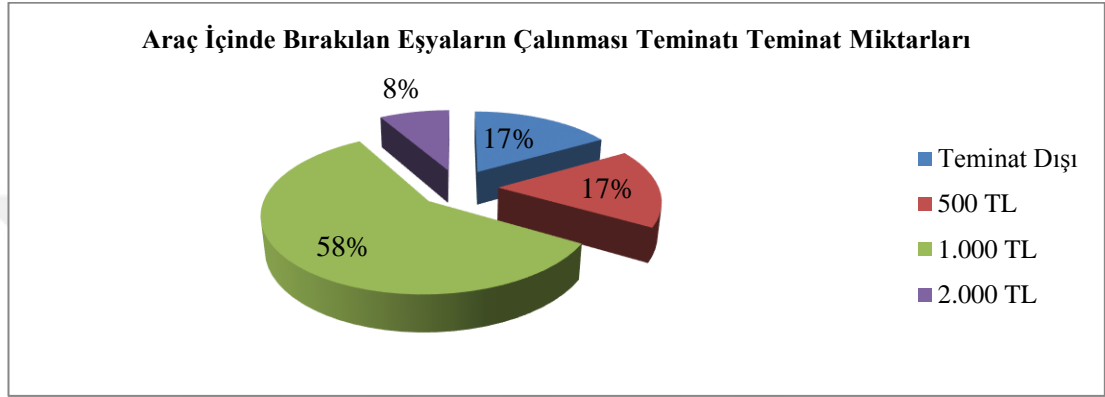
**Şekil 33.31** Kapalı ve Kilitli Bagajda ve Kapıların Kilitli, Camların Kapalı Olması Durumunda Torpido Gözünden Çalınan Eşyalar Teminatı Teminat Miktarları

- ***Araç İçinde Bırakılan Eşyaların Çalınması Teminatı***

Bu teminat diğer incelenenden farklı olarak kapıların kilitli, camların kapalı olması ve torpido gözü ile sınırlı olmamak üzere araç içinde bırakılan eşyaların çalınmasını

kapsamaktadır. İncelenen poliçelerin %40'ı bu teminatı içermekte ancak farklı teminat tutarları belirlemede ya da teminat dışı tuttukları (%16,65) olduğu görülmüştür.

Araç içinde bırakılan eşyaların çalınması sonucu sigorta şirketlerinin sigortalıya araçtan çalınan malın maddi karşılığı olarak ödemeyi taahhüt ettiği teminat tutarları Şekil 3.32'te gösterildiği gibi, 500TL (%16,65), 1.000TL (%58,32) ve 2.000TL (%8,32) olduğu belirlenmiştir.



**Şekil 34.32** Araç İçinde Bırakılan Eşyaların Çalınması Teminatı Teminat Miktarları

### 3.3.36. Değer Koruma Klozu

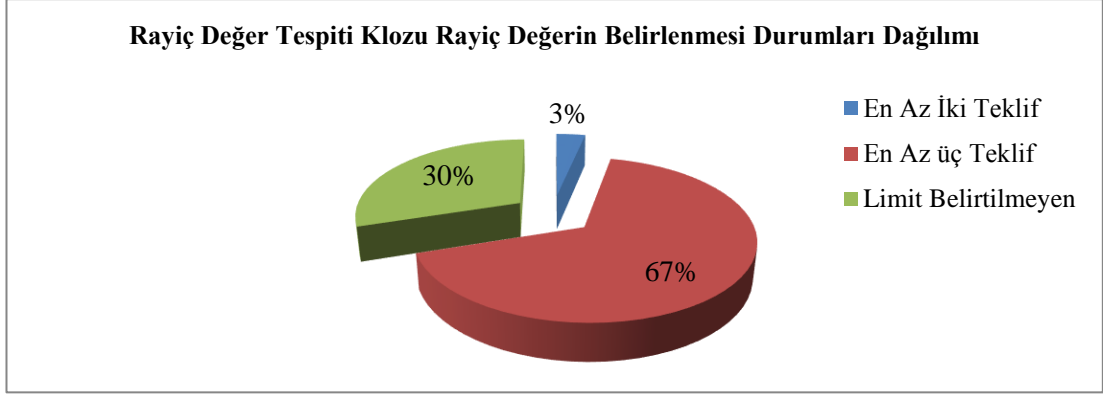
İncelenen poliçelerin yalnızca %10'unun değer koruma klozu içerdiği tespit edilmiştir.

### 3.3.37. Rayiç Değer Tespiti Klozu

Poliçe ile teminat altına alınan aracın rayiç değer tespiti eksper tarafından hazırlanacak rapor ile belirlenmekte olduğu ancak rapor içeriğinde firmaların farklı sayıda referans veya rayiç bedel şartı getirdiği görülmüştür. Bunlar Şekil 3.33'te görüldüğü gibi:

- En az iki teklif alınması şartı getiren (%3,33),
- En az üç teklif alınması şartı getiren (%66,66) ve

Alt limit koymadan farklı kaynaklardan teklif alınması şartı getiren (%30) poliçe olduğu tespit edilmiştir.



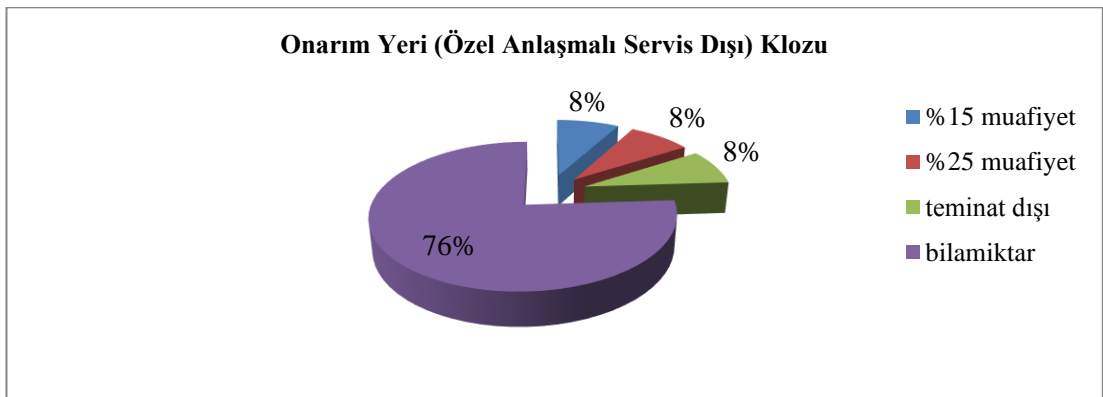
**Şekil 35.33** Rayiç Değer Tespiti Klozu Rayiç Değerin Belirlenmesi Durumları Dağılımı

### 3.3.38. Onarım Yeri Klozu

Onarım yeri klozu kapsamında, üzerinde çalışılan poliçeler iki başlık altında incelenmiştir. Bunlar onarımın özel anlaşmalı servislerde ve özel anlaşmalı servisler dışında yapılması olarak belirlenmiştir.

İncelenen poliçelerin %90'ında özel anlaşmalı servislerde onarım yapılmasının teminat altına alındığı görülmüştür.

Ayrıca, incelenen poliçelerin %83,33'ünde özel anlaşmalı servis dışı yerlerde yapılacak onarımların üç farklı şekilde teminat altına alındığı tespit edilmiştir. Şekil 3.34'te görüldüğü üzere, %7,99'luk kısımda tenzili muafiyet uygulayan poliçelerin muafiyet oranı %15, %7,99'luk kısımda tenzili muafiyet uygulayan poliçelerin muafiyet oranı %25 olarak tespit edilmiştir. %7,99'luk kısımda onarım yeri klozu teminat dışı tutulurken, %75,99'luk kısımda teminat koşulları ile ilgili bilgi verilmeden bu kloz poliçeye eklenmiştir.



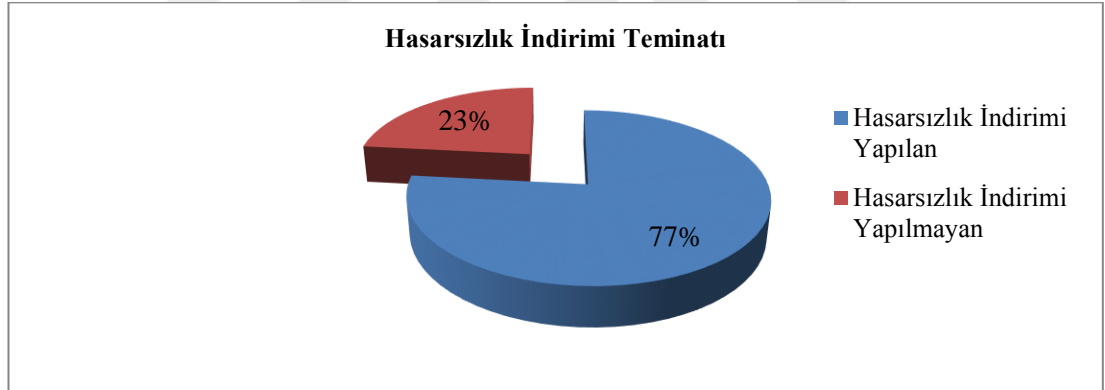
**Şekil 36.34** Onarım Yeri (Özel Anlaşmalı Servis Dışı) Klozu

### 3.3.39. İndirim ve Sürprimler Klozu

Sigorta şirketleri kasko poliçesi yaptırmak isteyen müşterileriyle poliçe hazırlama aşamasında görüşmeler yaparak müşterinin aracıyla ilgili standart kasko poliçelerinde tehdit olarak görülen bazı unsurların müşterinin özel durumları sebebiyle ortadan kalktığı ya da tehdit olmaktan çıktığı hal ve durumlar için poliçenin toplam priminin düşürülmesine yönelik olarak bu şartları indirim yönünde kullanmaktadırlar. Müşterinin sahip olduğu bu durumlar indirim sebebi olarak görülebilirken bazı müşterilerin şartları kasko poliçesi toplam primini arttıracak sebeplerde içerebilmektedir. Sigorta şirketleri bu ve benzeri durumlarda müşteriye sürprim uygulamaktadırlar. Çalışmaya konu edilen poliçelerdeki indirim ve sürprimler aşağıdaki şekillerde incelenmiştir.

- **Hasarsızlık İndirimi Teminatı**

Şekil 3.35’de görüldüğü gibi, incelenen poliçelerin %23,33’ünde hasarsızlık indirimi yapılmadığı, poliçelerin %77’lik kalan kısmında ise farklı oranlarda hasarsızlık indirimi uygulandığı görülmüştür.



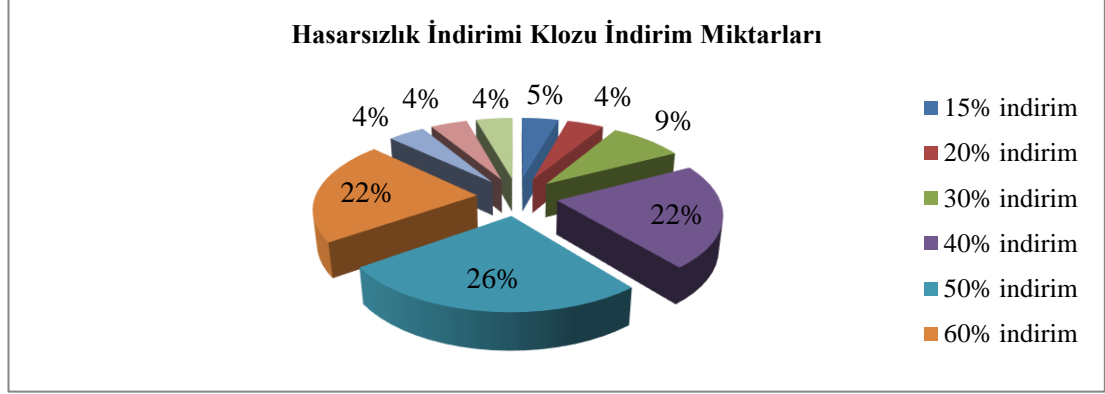
Şekil 37.35 Hasarsızlık İndirimi Teminatı

İncelenen poliçelerin %76,66’sında yapılan hasarsızlık indirim oranları:

- En düşük %15 oranında (%4,34),
- %20 oranında (%4,34),
- %30 oranında (%8,68),
- %40 oranında (%21,73),
- %50 oranında (%26,08),
- %60 oranında (%21,73),
- %65 oranında (%4,34),

- %66 oranında (%4,34) ve
- En yüksek %70 oranında (%4,34)

olduğu belirlenmiş ve bu oranlar Şekil 3.36’de gösterilmiştir.



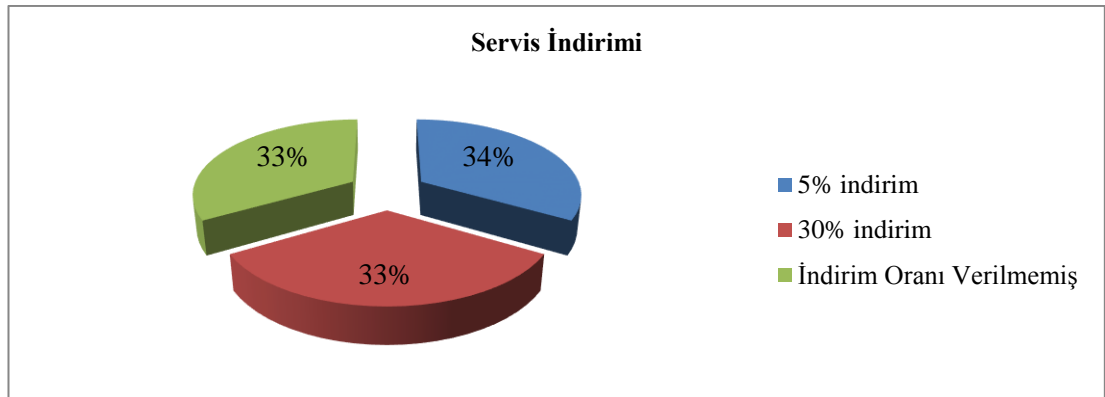
**Şekil 38.36** Hasarsızlık İndirimi Klozu İndirim Miktarları

- ***Servis Türü/Yedek Parça İndirimi Teminatı***

İncelenen poliçelerin %3,33’ünde servis türü/yedek parça indirimi uygulandığı tespit edilmiştir.

- ***Servis İndirimi Teminatı***

Şekil 3.37’de görüldüğü gibi, incelenen poliçelerin %10’unda servis indirimi uygulandığı tespit edilmiştir. Bu indirim poliçelerin %33,3’ünde %15 oranında, %33,3’ünde %30 oranında ve %33,3’ünde indirim oranı verilmeden teminata dahil edildiği belirlenmiştir.



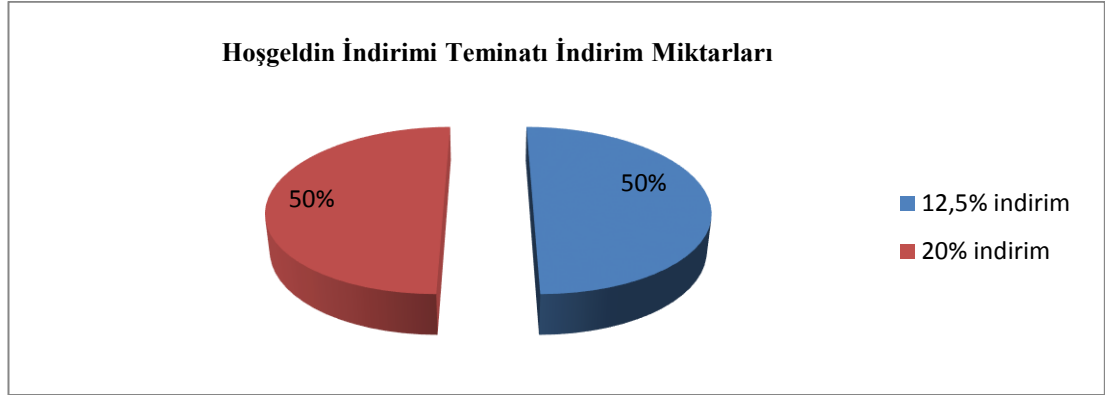
**Şekil 39.37** Servis İndirimi Teminatı

- ***Hoşgeldin İndirimi Teminatı***

İncelenen poliçelerin %6,66’sında sigorta şirketi sigortalıya hoşgeldin indirimi adı



altında prim indirimi sağlamıştır. Şekil 3.38’de görüldüğü üzere, Hoşgeldin indirimi uygulayan poliçelerin %50’sinde %12,5 oranında indirim uygulandığı, %50’sinde ise %20 oranında indirim uygulandığı görülmüştür.



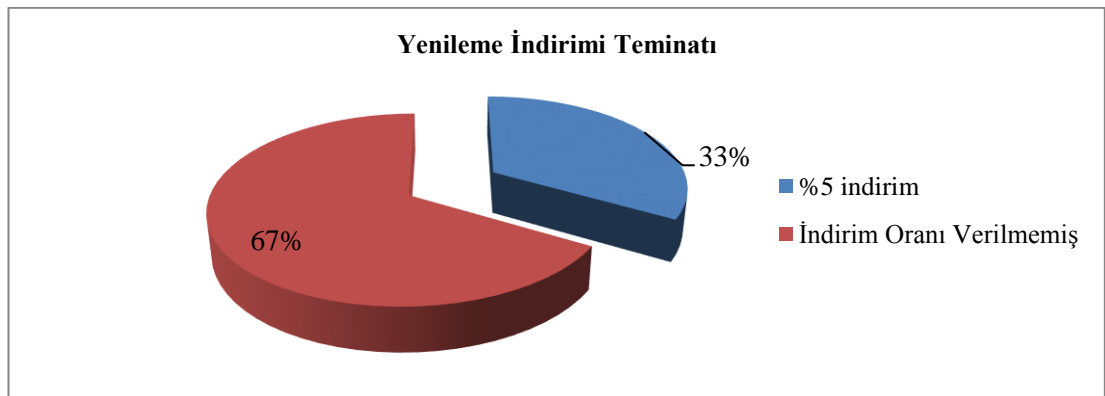
Şekil 40.38 Hoşgeldin İndirimi Teminatı İndirim Miktarları

- **Garaj İndirimi Teminatı**

İncelenen poliçelerin %3,33’ünde sigortalının aracını garajda muhafaza etmesi sebebi ile prim indirimi uygulandığı tespit edilmiştir. Ancak indirim oranının verilmediği tespit edilmiştir.

- **Yenileme İndirimi Teminatı**

İncelenen poliçelerin %10’unda kasko poliçesinin aynı şirkette yenilenmesinin indirim sebebi olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Yenileme indirimi teminatı veren poliçelerin %33,33’ünde indirim oranının %5 olarak uygulandığı, %66,66’sında ise indirim oranı belirtilmediği tespit edilmiş ve bu oranlar Şekil 3.39’da gösterilmiştir.



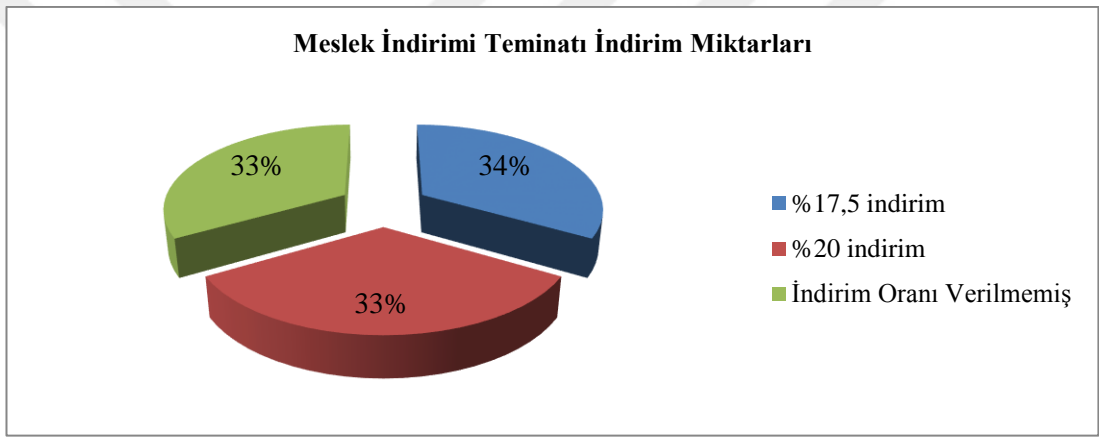
Şekil 41.39 Yenileme İndirimi Teminatı

- **ÖTV İndirimi Teminatı**

İncelenen poliçelerin %3,33'ünde sigortalanan aracın özel tüketim vergisi indirimi ile satın alınmış olması durumu poliçeye dahil edildiği belirlenmiştir. Ancak bu teminat sebebi ile ödenecek prim üzerinden bir indirim sağlanmadığı tespit edilmiştir.

- **Meslek İndirimi Teminatı**

İncelenen poliçelerin %10'unda sigortalının mesleği indirim sebebi olarak görülmüştür. Meslek indirimi teminatı veren poliçelerin %33,33'ünde indirim oranı %17,50, %33,33'ünde %20 ve %33,33'ünde indirim oranı belirtilmediği Şekil 3.40'da görüldüğü gibi belirlenmiştir.



**Şekil 42.40** Meslek İndirimi Teminatı İndirim Miktarları

- **Bonus İndirimi Teminatı**

Araştırmaya dahil edilen sigorta şirketlerinin %3,33'ünün sigortalıya bonus prim indirimi uygulandığı ancak indirim oranı verilmediği belirlenmiştir.

- **Sürprim**

İncelenen poliçelerin %6,66'sında sigortalıya %5 oranında cam sürprimi uygulandığı tespit edilmiştir.

### 3.3.40. Ferdi Teminatlar Klozu

Bu kloz 13 alt başlıkta ele alınmıştır.

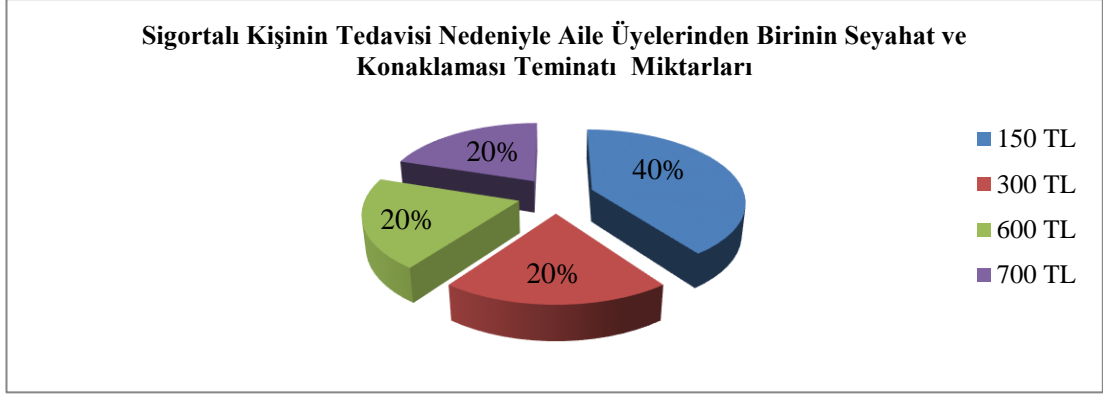
**Tablo 3.1** Ferdi Teminatlar

| Teminatlar   | İncelenen Poliçelerde Görülme Sıklığı |                                    |
|--|---------------------------------------|------------------------------------|
| Kaza sonrası ambulans hizmeti  | %43,33                                |                                    |
| Tıbbi danışmanlık hizmetini  | %23,33                                |                                    |
| Lehtarın taburcu olduktan sonra daimi ikametgâha nakli                               | %36,66                                |                                    |
| Sigortalı kişinin tedavisi nedeniyle aile üyelerinden birinin seyahat ve konaklaması | %43,33                                | %61,52 miktar ve zaman belirtmeyen |
|  |                                       | %38,44 en fazla dört gün süreyle   |

- Kaza sonrası ambulans hizmeti incelenen poliçelerin %43,33'ünde teminat altına alındığı belirlenmiştir.
- Tıbbi danışmanlık hizmetini teminat altına alan poliçe oranı toplam poliçelerin %23,33'ü olduğu tespit edilmiştir.
- Lehtarın taburcu olduktan sonra daimi ikametgâha nakli poliçelerin %36,66'ında teminat altına alınmıştır.
- Sigortalı kişinin tedavisi nedeniyle aile üyelerinden birinin seyahat ve konaklaması incelenen poliçelerin %43,33'ünde teminat altına alınmıştır.
- Teminat altına alınan bu poliçelerin %61,52'sinin miktar ve zaman belirtmeden, %38,4'ünün ise en fazla 4 gün olmak üzere farklı miktarlarda teminatlar ile poliçeye dahil ettiği tespit edilmiştir.

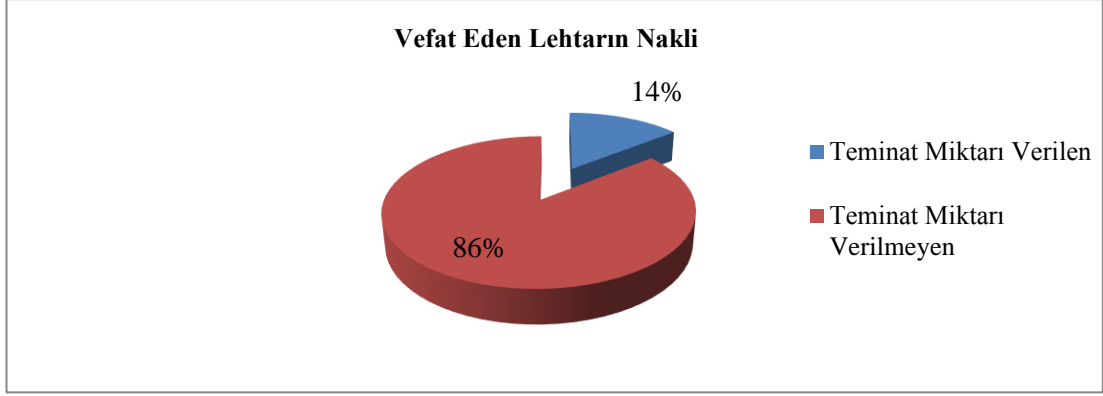
Tespit edilen bu miktarlar Şekil 3.41'de görüldüğü gibi:

- Günlük 150 TL poliçelerden ikisinde (%40),
- Günlük 300 TL poliçelerden birinde (%20),
- Günlük 600 TL poliçelerden birinde (%20) ve
- Günlük 700 TL poliçelerden birinde (%20) uygulandığı görülmüştür.



**Şekil 43.41** Sigortalı Kişinin Tedavisi Nedeniyle Aile Üyelerinden Birinin Seyahat ve Konaklaması Teminatı Miktarları

- Hava ambulansı organizasyonu sağlanması poliçelerin %10' unda teminat altına alınmıştır.
- Yaralanma nedeni ile yurt dışında tıbbi tedavi teminatı poliçelerin %6,66'sı tarafından teminat altına alınmış ancak teminatlar poliçelerden birinde 57.000 TL değerinde 18.000 TL olarak belirlenmiştir.
- Evde meydana gelen hasar ile yolculuğun durdurulması sonucu seyahat teminatı %30 oranında poliçeye dahil edilmiştir.
- İlaç gönderilmesi teminatı poliçelerin %33,33'ünde teminat altına alınmıştır.
- Konuta Uzman Tıbbi Ekip/Ekipman yollanması teminatı poliçelerin %3,33'ünde yılda 3 defa ile sınırlı ve 300 TL olmak üzere teminat altına alındığı görülmüştür.
- Acil mesajların iletilmesi teminatı %36,66 oranında poliçeye dahil edilmiştir.
- Sosyal hizmetler (Turistik, kültürel bilgi ve rezervasyon, çiçek gönderme vb.) teminatı poliçelerin %20' si tarafından teminat altına alınmıştır.
- Nakit avans teminatının poliçelerin %3,33'ü tarafından teminat altına alındığı görülmüştür.
- Vefat eden lehtarın nakli ile ilgili olarak incelenen poliçelerin %46,66'sına teminat verildiği belirlenmiş ancak Şekil 3.42'de görüldüğü gibi teminat veren poliçelerin %14,27'sinde verilen teminat tutarı 2.500 TL olarak belirlenmiştir ve geriye kalan %85,72'sinde miktar belirtilmeden poliçeye dahil edildiği tespit edilmiştir.



**Şekil 44.42** Vefat Eden Lehtarın Nakli

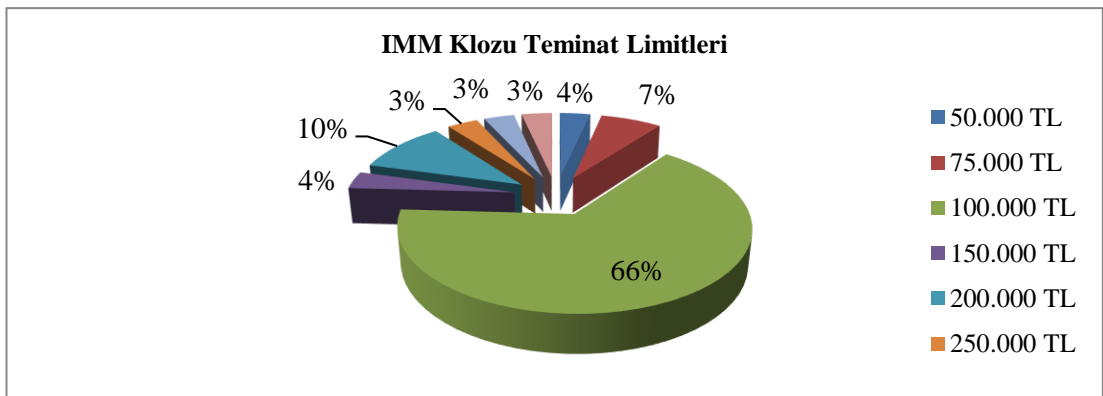
### 3.3.41. İhtiyari Mali Mesuliyet (IMM) Klozu

İncelenen poliçelerin %3,33'ünde ihtiyari mali mesuliyet teminatının olmadığı geri %96,66'lık kısmında ise farklı limitlerde ihtiyari mali mesuliyet belirlendiği görülmüştür.

Belirlenen IMM limitleri ve poliçeler içindeki oranları Tablo 3.2'de verilmiş ve bu oranlar Şekil 3.43'de gösterilmiştir.

**Tablo 3.2.** İhtiyari Mali Mesuliyet Klozu Miktarları

| Miktar     | Oran   |
|------------|--------|
| 50.000 TL  | %3,44  |
| 75.000 TL  | %6,89  |
| 100.000TL  | %65,51 |
| 150.000TL  | %3,44  |
| 200.000 TL | %10,34 |
| 250.000 TL | %3,44  |
| 300.000 TL | %3,44  |
| 500.000 TL | %3,44  |



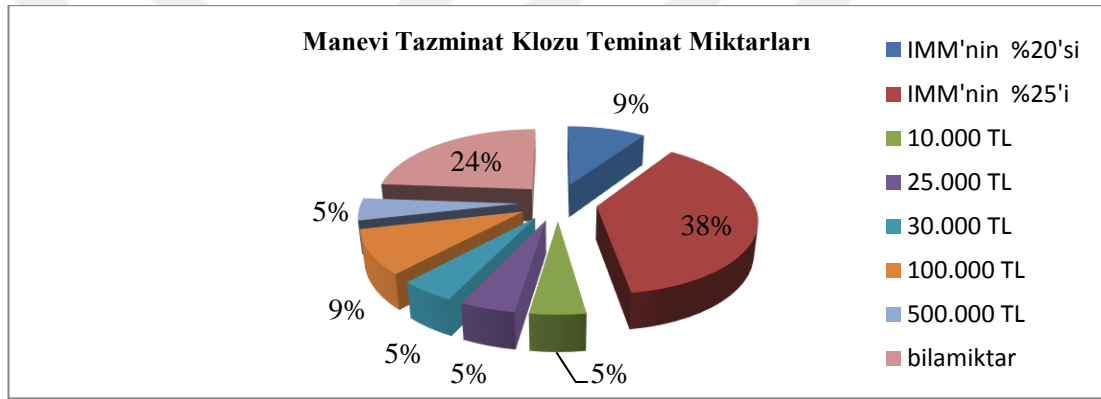
**Şekil 45.43** IMM Klozu Teminat Limitleri

### 3.3.42. Manevi Tazminat Klozu

İncelenen poliçelerin %70'inde manevi tazminat klozunun teminat olarak verildiği tespit edilmiştir.

Manevi tazminat klozu içeren poliçeler arasında:

Şekil 3.44'te görüldüğü gibi, %9,51'lik kısım bu teminatı İhtiyari Mali Mesuliyetin (IMM) %20'si, %38,08'lik kısım ise IMM'nin %25'i olarak belirlerken, ayrıca bu klozu 10.000 TL, 25.000 TL, 30.000 TL ve 500.000 TL miktar belirleyerek teminat altına alan her biri %4,75 oranında poliçe belirlemiştir. Bunlar dışında %9,51 oranında poliçede ise belirlenen teminat miktarı 100.000 TL olarak belirlendiği, %28,8 oranında poliçede ise miktar belirtmeden bu klozun poliçeye dahil edildiği görülmüştür.



Şekil 46.44 Manevi Tazminat Klozu Teminat Miktarları

### 3.3.43. Gümrük Vergi ve Fon İstisnası Klozu

İncelenen poliçelerin yalnızca %6,66'sı gümrük vergi ve fon istisnası klozunu içermekte olduğu tespit edilmiştir.

### 3.3.44. Enflasyondan Korunma Klozu

İncelenen sigorta şirketleri içerisinde %10'unun enflasyondan korunma klozunu farklı oranlarda teminata dahil ettiği belirlenmiştir. Bu oranlar; %15, %20 ve %25'tir.

### 3.3.45. Acil Tıbbi Yardım Klozu

İncelenen poliçelerin %30'unun acil tıbbi yardım klozunu içermekte olduğu görülmüştür.

### 3.3.46. Dış Check Up Klozu

İncelenen poliçelerin %6,66'sı dış check up klozunu içermekte olduğu belirlenmiştir.

### 3.3.47. Göz Check Up Klozu

Araştırmaya konu olan poliçelerin %16,66'sında göz check up klozunun teminat altına alındığı tespit edilmiştir.

### 3.3.48. Lastik Değişimi Klozu

İncelenen poliçelerin %63,33'ünün lastik değişimi klozunu teminat kapsamında poliçeye dahil ettiği belirlenmiştir.

### 3.3.49. Zırhlı Araç Klozu

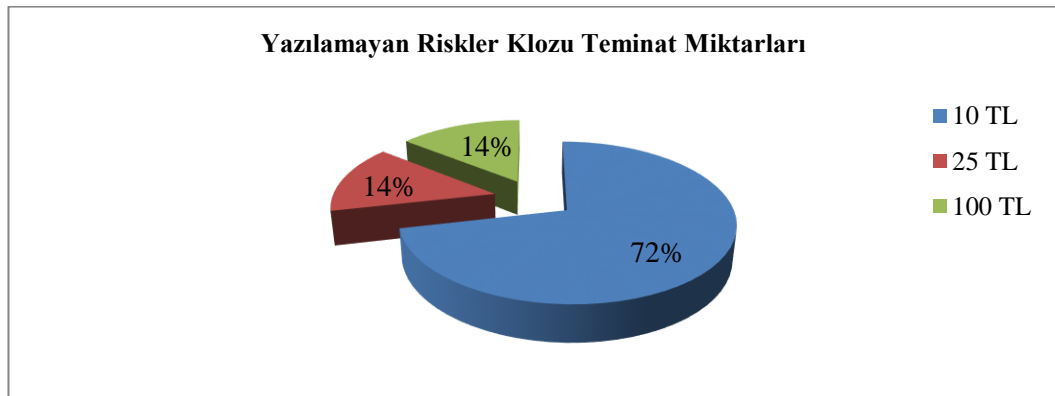
İncelenen poliçeler içerisinde zırhlı araç klozu hiçbir poliçeye dahil edilmemiştir. %3,33'ünde teminat dışı olarak belirtildiği tespit edilmiştir.

### 3.3.50. Kurye Klozu

Çalışmaya dahil edilen poliçeler içerisinde kurye klozu hiçbir poliçeye dahil edilmediği görülmüştür. Ancak %3,33'ünde teminat dışı olarak belirtildiği tespit edilmiştir.

### 3.3.51. Yazılmayan Riskler Klozu

Şekil 3.45'de görüldüğü gibi, incelenen poliçelerin %23,33'ünde yazılmayan riskleri teminat altına almak için belirli limitler verildiği görülmüştür. %71,41'inde 10 TL, %14,27'sinde 25TL ve %14,27'sinde 100 TL olarak tespit edilmiştir.



Şekil 47.45 Yazılmayan Riskler Klozu Teminat Miktarları

## SONUÇ

Sigorta kavramı, insanların istekleri dışında meydana gelen, can ve mallarına zarar getirebilecek risklere karşı tedbir alma ihtiyacından ortaya çıkmıştır. Bu olası risklere karşı bireyler, kendileri ve malları için güvence sağlamak üzere profesyonel olarak çalışan sigortacılardan belirli ücret karşısında hizmet satın alırlar. Sigortacılar ise bu riskleri bireyler arasında bölüştürerek, güvence altına aldıkları herkesin ortaya çıkan bu riskleri mümkün olan en az zararla atlatmalarını sağlamak için poliçe ile teminat altına alınan tazminatları öder.

Motorlu araç sayısının artması, karayollarında kaza riskini doğru orantılı olarak artırmakta ve doğal olarak kasko sigortasına olan talep de artmakta ve daha genel anlamda sigortacılık sektörünün gelişimine katkı sağlamaktadır. Motorlu araçlar mali değerleri yüksek ve kolaylıkla satın alınan mal olmadıkları için karayollarındaki kaza riski dışında başka tehditlerle de karşı karşıyadırlar. Bu nedenle araç sahipleri, araçlarını korumak ve kendilerini güvende hissetmek için kasko sigortası yaptırmayı tercih ederler. Kasko poliçesi ile araçlarını koruma altına alarak risklerin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkacak büyük mali zararı karşılayabilmek kendi imkanlarıyla zor olacağı için kasko poliçesi koruması altına girerler. Dolayısıyla kasko sigortasının yaptırılmasında önemli etkenlerden biri ekonomik sebeplerdir.

Kasko sigortası, Türk Ticaret Kanununda özel olarak düzenlenmiş bir sözleşme türü değildir ancak Türk Ticaret Kanununun Sigorta Hukuku başlıklı altıncı kitabında genel hükümleri belirlenmiş bir zarar sigortasıdır. Daha özelinde bir mal sigortası olduğu için, mal sigortalarının ilgili maddelerini ve 01.04.2013 tarihinde yürürlüğe giren Kara Araçları Kasko Genel şartlarını esas alan bir sigorta türüdür.

Sigorta sözleşmelerinin temelini belirlemek için Hazine Müsteşarlığı tarafından sigorta şirketlerince aynı şekilde uygulanacak genel yazılı kayıtlar düzenlenmiştir. Düzenlenen bu kayıtlara sigortanın genel şartları denilmektedir. Bunun yanında kasko sözleşmesine genel şartlar ile ulaşılamayan noktaların belirlenmesi için sigorta sözleşmesini kişiselleştiren özel şartlar da getirilebilir.

Bu araştırma, sigortacılık sektöründe kasko poliçesi hazırlanırken Kasko Sigortası genel şartlarında belirlenen şartlar dışında yapılan farklı uygulamaların neler olduğunu belirlemek yoluyla bu farklılıkları karşılaştırarak bir farkındalık yaratmak amacıyla yapılmıştır.



Bu doğrultuda Türkiye’de faaliyet gösteren otuz sigorta şirketince hususi amaçla kullanılan araçlar için hazırlanmış 30 farklı “Genişletilmiş Kasko Poliçesi” incelenmiş ve her bir poliçe detaylı bir şekilde okunarak içerdiği özel şartlar Microsoft Excel Programına listelenmiştir. Yapılan listeleme sonucu bu özel şartların poliçeler tarafından kapsanıp kapsamadığı istatistiki bilgi olarak kayıt edilmiştir. Tüm poliçelerden elde edilen özel şartlar kendi içinde bir gruplama yapılmadan değerlendirilmiş ve elde edilen bilgiler grafiklerle bulgular kısmında sunulmuştur.

İncelenen poliçelerde özel şartlar başlığı altında ele alınan toplam 49 madde tespit edilmiştir. Tespit edilen bu 49 ana başlıktan bazıları poliçelerde farklı teminatlar verilmesi sebebiyle detaylı olarak listelenmiştir.

İncelenen poliçeler arasında ortalama sayfa sayısı 14,73 olarak belirlenmiştir. En az sayfa sayısına sahip olan poliçe 5 sayfa, en fazla sayfa sayısına sahip olan poliçe ise 27 sayfadır. En az fazla sayısına sahip poliçeye ödenen prim miktarı 521,84 TL ile incelenen poliçeler arasında en düşük prim miktarı olduğu saptanmış ve poliçelerin sayfa sayıları ile ödenen prim miktarlarının doğru orantılı olarak artmadığı görülmüştür.

Poliçelerin toplam prim miktarı 36.963,03 TL ve ortalama prim 1.232,067 TL olarak belirlenmiştir. En yüksek prim ödenen poliçe incelenen özel şartlardan 35 tanesini içerirken, en az prim ödenen poliçe bu şartların 31 tanesini içermektedir. İncelenen maddeler her bir poliçede farklı şekilde detaylandırıldığından poliçede kapsam içine alınan madde sayısının azlığının teminat altına alınan risklerin azaldığı anlamına gelmediği anlaşılmıştır. Örneğin, araç anahtarı başlığı altında 8 farklı risk teminat altına alınmış ve bu farklı teminatların içerilmesinin prim miktarını etkilediği görülmüştür.

Alevsiz yangın teminatı olarak da belirtilen sigara ve benzeri maddelerin koltuk ve döşeme gibi araç içindeki ekipmana teması ile meydana gelen zararlar teminatı incelenen poliçelerin çoğuna dahil edildiği tespit edilmiştir. Bunun nedeninin kasko poliçesi yaptıran müşterilerin sigara kullanma oranlarının yüksek olmasının olabileceği düşünülmektedir.

Ülkemiz doğal afetlerin sıkça yaşandığı bir coğrafyadadır ve bu afetler sonucu halkımız ciddi maddi kayıplara uğramaktadır. 1999 yılında yaşanan büyük Marmara depremi sonrası insanların yaşadığı kaybın büyük bir kısmı binaların sigortasız

olması sebebiyle yerine konulamadı. Bu yüzden devlet bu ve benzeri kayıpların önlenebilmesi için Doğal Afet Sigortalar Kurumunu oluşturulmuş ve binaların sigortalanmasını zorunlu hale getirmiştir. Ancak yaşanan bu depremde insanların maddi tek kaybı binalar değil aynı zamanda birçok insan araçlarını da kaybetmiştir. Bunun sonucu olarak insanlar bu konuda biraz daha bilinçlenip maddi değeri yüksek olan otomobillerini doğal afetlerden korumak için deprem, toprak kayması, dolu, yıldırım veya yanardağ püskürmesi teminatını incelenen kasko poliçelerine eklemiştir. Yine aynı şekilde sel ve su baskını teminatı araçların çoğunda teminat altına alınmıştır.

Kemirgen hayvanların araca verdiği zararlardan dolayı şirketler ile sigortalılar arasında oluşan uyumsuzluklar neticesinde 1 Nisan 2018 tarihinde yürürlüğe giren Kasko Sigortası Genel Şartlarına kemirgen ve ek sözleşmede belirtilen durumlar dahilinde diğer hayvanların vereceği zararlar teminatı eklenmiştir.

Sigortalanan aracın arızalanması ve kaza yapması durumları ile ilgili incelenen poliçelerde çok farklı teminatlar tespit edilmiştir. Dikkatli incelendiğinde farklı sigorta şirketlerinin aynı durumu farklı teminat başlıkları altında teminat altına aldığı görülmüştür. Örneğin, aracın arızalanması durumunda bir şirket sigortalıya araç tamir süresinin poliçede belirlenen süreyle ikame araç vermeyi, bir başka firma ise yine aynı durum için poliçede belirlenen süre ile rent a car hizmeti ile tazmin yoluna gitmeyi, yine başka bir firma ise aracın tamiri süresinin poliçede belirlenen süreyle sigortalıya konaklama hizmeti sunduğu görülmüştür. Genel olarak bakıldığında, bütün poliçelerden anlaşılan sigortalanan aracın arızalanması durumunda sigortalının talebi doğrultusunda bu maddelerden yalnızca birinin ya da birkaçının poliçeye dahil edildiği anlaşılmıştır. Aracın arızalanması ile ortaya çıkan mağduriyetin ortadan kaldırılmasının ya da hafifletilmesinin yolunun sigorta şirketleri ve sigortalananlarca belirlenen özel şartlarla sağlandığı anlaşılmıştır.

Sigortalılar için en önemli teminatlardan birisinin araçlarının çalınması olduğu düşünülür. Fakat incelenen poliçelerde direkt aracın çalınması teminatına rastlanmamıştır. Gelişen teknoloji ile araçlar anahtarsız çalıştırılmaz hale geldiğinden aracı çalmanın tek yolu aracın anahtarının ele geçirilmesi olmuştur. Bu nedenle sigorta şirketleri ve sigortalılar aracın çalınması ile ilgili durumu araç anahtarının çalınması durumu olarak kloz haline getirmişlerdir. Ancak anahtarın ele

geçirilmesinin farklı şekillerde ortaya çıkacağından özel şartlar bu durumlara göre belirlenmiştir.

Aracın arızalanması ve kaza yapması sonucu ortaya çıkan onarım masrafı sigortalı için ciddi maliyetler getirmektedir. Dolayısıyla aracını kasko sigortası ile teminat altına alan sigortalılar poliçeye bu klozu farklı şekillerle ve teminat miktarlarıyla dahil etmiştir. Bu teminat miktarları onarımın yapılacağı yer, aracın model yılı, yedek parça fiyatları gibi şartlar gözetilerek eklenmektedir.

Sonuç olarak kasko poliçesine eklenen özel şartların çeşitliliği sigortacılara ve sigorta yaptıranlara büyük avantajlar sağlamaktadır. Ancak bu özel şartların kasko poliçesi yaptıracaklar tarafından araçlarına ve taşıdıkları riske göre doğru seçilmesi gerekmektedir.

Bu tezdeki amacımız sigortacılık sektöründe kasko poliçelerinde yapılan uygulamalar üzerinde farklılıkları karşılaştırarak bir farkındalık yaratmaktır.

Daha detaylı bir çalışma, bu çalışmada ele alınan “Hususi Araç” yerine “Ticari Araçlar da kapsam içine alınarak yapılabilir. Araştırmada incelenen poliçelerin kapsam içine aldığı her bir ek maddenin poliçeye eklenme sebebi ile ilgili olarak daha detaylı bir inceleme yapılabilir.

## KAYNAKÇA

- Acınan, H., (2005), ‘Sigortanın Temel Prensipleri’, Güneş sigorta yayınları
- Alma, D., (2015), Türkiye Sigorta Sektörünün İncelenmesi ve Kasko Sigorta Tercihini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, C.Bayar Üni., Manisa
- Altun, A., (2007), Sigortacılık Sektöründe Acentelerin Önemi, Kadir Has Üni., İstanbul
- Anıl, E., (2008), ‘Hayat Sigortası ve Gelir Esnekliği’, Gazi Üni., Ankara
- Atabek, R., (1950), ‘Sigorta Hukuku’, Duygu Matbaası, İstanbul
- Bahtiyar, M., (1998), ‘Sigorta Poliçesi Özel Koşulları, Genel Koşullardan Ayırılması ve Bazı Sorunlar’, Prof. Dr. Ali Bozer’e Armağan, Ankara
- Bölükbaşı, A. ve Pamukçu, B., (2009), ‘Sigortanın Temel Prensipleri’, Türkmen Kitapevi, İstanbul
- Çakıroğlu, F., (2007), Kasko Sigortaları Fiyatlandırılması, Avrupa Ülkeleriyle Karşılaştırılması ve Bir Model Uygulaması, Marmara Üni., Doktora Tezi
- Durmuş, H., (2011), Türkiye’de sigorta sektörünün Tarihsel Gelişimi Ve Kasko Sigorta Tercihine Üzerine Tokat İli Uygulaması, Gaziosmanpaşa Üni., Tokat
- Ererdi, H. C., (1998), ‘Sigortacılığımızın Tarihi’, İstanbul: Commercial Union Sigorta Yayını
- Gözüngü, H., (2004), İstanbul Plakalı Hususi Otomobil Sahibi Bireylerin Kasko Poliçesi Satın Alma Kararlarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine İlişkin Pilot Araştırma, İstanbul Üni., İstanbul
- Gülbitti, L., (2017), Kasko Sigortasının İncelenmesi ve Türkiye’de Kasko Sigortası Hasar Uygulamalarının Değerlendirmesi, Marmara Üni., İstanbul
- Gündoğdu, V., (2011), Sigorta Poliçesi Genel Şartları, Gazi Üni., Ankara
- Günel, Y., (2017), Araç Kaskosu Yaptırma Düşüncesini ve Sigorta Şirketi Seçimini Etkileyen Faktörlerin Tespitine Yönelik Yapısal Eşitlik Modeliyle Ölçek Geliştirme, Cumhuriyet Üni, Sivas
- Güvel, A. ve Güvel, A.Ö., (2014), ‘Sigortacılık’, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Karaman, D., (2014), ‘Sigortacılık’, Beta Basım, İstanbul
- Nomer, C., ve Yunak, H., (2000), ‘Sigortacılığın Genel Prensipleri’, Ceyma Matbaacılık, İstanbul
- Öksüz, M., (2016), Trafik ve Kasko Sigortalarının Sigorta Sektöründeki Uygulamaları, Sorunları ve Çözüm Arayışları, Türk Hava Kurumu Üniversitesi,
- Sezal, L., (2017), Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 10, Sayı 52

## İNTERNET KAYNAKLARI

- URL 1: <https://www.tsb.org.tr/sigortanin-tarihi.aspx?pageID=438> (Erişim tarihi: 11/02/2018)
- URL 2: <https://www.tsb.org.tr/turkiyede-sigortacilik.aspx?pageID=439> (Erişim tarihi: 10/03/2018)
- URL 3: <https://www.hazine.gov.tr/sigortacilik-ve-ozel-emeklilik-raporlari> (Erişim Tarihi: 23/03/2018)
- URL 4: <https://segemdersnotlari.com/wp-content/uploads/2017/08/2009AcenteDersNotlari.pdf> (Erişim Tarihi: 17/04/2018)
- URL 5: <https://www.tsb.org.tr/default.aspx?pageID=654&yid=193> (Erişim Tarihi: 15/04/2018)
- URL 6: <https://www.tsb.org.tr/sigorta-tanimlari.aspx?pageID=648> (Erişim tarihi: 03/05/2018)
- URL 7: <http://www.nly.com.tr/?pid=1513> (Erişim tarihi: 09/04/2018)
- URL 8: <http://www.ticaretkanunu.net/ttpk-madde-102/> (Erişim tarihi: 18/07/2018)
- URL 9: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/06/20070614-2.htm> (Erişim tarihi: 10/04/2018)
- URL 10: <https://www.tsb.org.tr/Default.aspx?pageID=421&srch=broker> (Erişim tarihi: 25/03/2018)
- URL 11: <http://www.segem.org.tr/aktuer.asp> (Erişim tarihi: 15/03/2018)
- URL 12: <https://www.tsb.org.tr/reasurans.aspx?pageID=440> (Erişim tarihi: 17/03/2018)
- URL 13: <http://www.ekodialog.com/Sigortacilik/sigortanin-genel-ilkeleri.html> (Erişim tarihi: 09/07/2018)
- URL 14: <http://www.sigortacigazetesi.com.tr/sigortacilikta-halefiyet/> (Erişim tarihi: 25/04/2018)
- URL 15: <https://sigortahukuku.com/mal-sigortasi-turleri.html> (Erişim tarihi: 27/04/2018)
- URL 16: <http://www.hdisigorta.com.tr/urunler/sorumluluk/sorumluluk-sigortalari> (Erişim tarihi: 25/04/2018)
- URL 17: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/07/20070711-6.htm> (Erişim tarihi: 12/04/2018)
- URL 18: [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&kelime=KASKO](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=KASKO) (Erişim tarihi: 15/04/2018)
- URL 19: <https://www.tsb.org.tr/resmi-istatistikler.aspx?pageID=909> (Erişim Tarihi: 16/10/2018)
- URL 20: <https://www.tsb.org.tr/kara-tasitlari-kasko-sigortasi-genel-sartlari.aspx?pageID=500> (Erişim tarihi: 10/04/2018)
- URL 21: <https://www.sigortam.net/kasko-sigortasi/ arac-kasko> (Erişim tarihi: 12/06/2018)

URL 22: <https://www.sigortam.net/kasko-sigortasi/rayic-bedel-hakkinda-merak-edilenler> (Erişim tarihi: 14/06/2018)

URL 23:

[http://www.sigortatahkim.org.tr/index.php?option=com\\_content&view=article&id=49&Itemid=65](http://www.sigortatahkim.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=65) (Erişim tarihi: 15/06/2018)

URL 24: <https://www.enuygun.com/sigorta/sikca-sorulan-sorular/kaskoda-muafiyet-nedir/> (Erişim tarihi: 16/06/2018)

URL 25: <https://www.sigortam.net/kasko-sigortasi/kaskoda-indirim-tuyolari>(Erişim tarihi: 15/06/2018)

URL 26: <http://www.ticaretkanunu.net/ttk-madde-1446/> (Erişim tarihi: 27/06/2018)

URL 27:

<https://www.tsb.org.tr/images/Documents/Hasar%20ve%20Tazminat%20%C4%B0%C5%9Flemleri%20Denetim%20Rehberi%20Tasla%C4%9F%C4%B1.pdf> (Erişim tarihi: 09/07/2018)

URL 28: <http://www.ticaretkanunu.net/ttk-madde-1472/> (Erişim tarihi: 27/06/2018)